

ЗНАТО́Е БИПΟΘΑΒΟΥ

ΑΘΣΤΥΝΘΉΞ

ΠΑΘΟ

ΝΙΟΘΝΊ Α ΖΖΘΑΝΘΝΊ

ΚΟΙΤΑ Ι.

**TUTO KNIHU Z LATINSKÉHO ORIGINÁLU PŘE
LOŽIL A INTRODUKCI PŘIDAL JAKUB DEML /
TITULNÍ LIST KRESLIL VIKTOR KNORR / RE
PRODUKOVAL ÚSTAV JAN ŠIMÁNE V PRAZE /
MINIATURU SV. HILDEGARDY DLE KODEXU
WIESBADENSKÉHO REPRODUKOVALA A TI
SKLA UNIE V PRAZE / KNIHA VYŠLA NÁKLA
DEM H. KOSTERKY NA KRÁL. VINOHRADech
VÁVROVA UL. 17 N JAKO SYMPOSION ČÍS. 34**

SVATÁ HILDEGARDA PROROKYNĚ
(Kodex Wiesbaden z XII. století)

PŘÍTELI

P. JOSEFU ŠEVČÍKOVÍ

* 25. února 1857 v Dobronicích

† 20. října 1911 v Babicích

PŘEKLADATELI

SESTRY MECHTILDY

MAGDEBURSKÉ, LEGENDY

O SANT MENRÁTOVI, POSLUCHAČI

A ČINITELI SVATÉ HILDEGARDY

A JINÝCH DÁVNÝCH I PŘÍ-

TOMNÝCH MYSTIKŮV,

KNIHU TUTO

VĚNUJE

JAKUB DEML, KNĚZ,

JENŽ BY JI BYL BEZ NĚHO

MUSIL PSÁTI V LESE

ANEBO NA

ULICI...

CESTYVĚZ

PŘEDMLUVA

SJHLE, ve čtyřicátém třetím roce
časné pouti své, když do ne-
beského vidění s velikou bázní
a s chvějícím se napjetím byla
jsem pohroužena, uzřela jsem převeliký jas,
v němž ozval se ke mně hlas s nebe, řkoucí:

Ó člověče křehký, a popele popela, a hni-
lobo hniloby, říkej a piš, co vidíš a slyšíš.
Ale protože jsi bázliva k řeči, a jednoducha
na výklad, a neučena k sepsání věcí těchto,
říkej a piš je nikoli dle úst člověkových, ani
ve smyslu lidského slohu, nýbrž tak, jak
to v nebeských s hůry divech Božích vidíš
a slyšíš, tak to vypovídajíc a pronášejíc, jak
i posluchač slova učitele svého si osvojiv,

odříkává je přesně po něm, jak on chce, jak navádí a přikazuje. Tak tedy i ty, ó člověče, říkej to, co vidíš a slyšíš; a piš to nikoli dle sebe, a nikoli dle jiného člověka, nýbrž dle vůle vědoucího, vidoucího a pořádajícího vše v tajích mysterií svých.

A opět uslyšela jsem hlas s nebe mi řkoucí:
Říkej tedy divy tyto, a piš je, takto byvši poučena, a rci:

Stalo se v tisíc jedno sto čtyřicátém prvním roce Vtělení Syna Božího Ježíše Krista, když mi bylo dva a čtyřcet let a sedm měsícův, nejtřpytivější ohnivé světlo, z otevřeného nebe vyšlehnuvši, celý mozek mi zaplavilo, a celé srdce i celou hrud' mou, jako plamen, ne však spalující, nýbrž zahřívající, tak roznítilo, jako slunce zahřívá nějakou věc, na kterou klade své paprsky.

A náhle chápala jsem smysl výkladný knih, totiž žaltáře, evangelia, a jiných spisů katolických jak starého tak nového Zákona, ač jsem byla neznala ani výkladu slovního textů těch, ani rozdělení slabik, ani událostí a časův.

Ale sílu mysterií, tajemných a podivuhodných vidění od útlého mládí, od oné totiž doby, když mi bylo pět rokův, až po dobu

přítomnou neobyčejně v sobě jsem znamenala, jako až dosavád: jenže žádnému člověku jsem se s tím nesvěřila, vyjma několika osobám duchovním, které žily v témže řádě jako já, nýbrž zatím až po ten čas, kdy Bůh z milosti své chtěl, aby se to zjevilo, klidně jsem to zamlčovala.

Vidění pak těchto nedostalo se mi ani ve snách, ani ve spaní, ani v horečném blouznění, ani tělesnýma očima, ani ušima zevnějšího člověka, ani na místech skrytých, nýbrž ve stavu bdělosti, v plném vědomí a rozvaze, s myslí čirou, očima a ušima vnitřního člověka, na místech otevřených dle vůle Boží jsem je obdržela. Kterak to, nesnadno zkoumati člověku tělesnému.

Ale překročivši hranice dětství a dospěvši řečeného věku dokonalé statnosti, uslyšela jsem hlas s nebe řkoucí:

Já světlo živoucí a temnoty osvětlující, člověka, jehož jsem chtěl, a jež podivuhodně, dle toho jak se mi zlíbilo, jsem vytřásl, do velikých divů nad míru dávnověkých lidí, kteří ve mně mnoho tajů uzřeli, jsem ustanovil: na zem, arcit, prostřel jsem ho, aby se nevypínal v žádném povznešení myslí své. Svět také neměl radosti v něm, ani svévole,

ani výcviku ve věcech, které se k němu odnášejí: an jsem ho odtrhl od odvahy umíněné, bojácného a v pracích i útrapách poddaného. Trpěl v morku i žilách těla svého; na duchu i mysli sklíčen byl, a mnoho tělesných útrap zakoušel, takže žádné bezpečnosti nebylo v něm ztajeno, nýbrž v každé svojí při mněl se býti vinníkem. Neb trhliny srdce jeho dokola jsem ohradil, aby mysl jeho pýchou nebo marnou slávou se nevynášela, nýbrž cítila v tom ve všem více bázeň a bol, nežli radost aneb zbujnělost.

Protož v lásce mé pátral v duchu svém, kde by našel toho, jenž by běžel cestou spásy. A našel kohosi, a miloval ho, poznávaje, že jest to člověk věrný a poněkud mu podobný v oné práci, jež směřuje ke mně, a přidržev se ho, spolu s ním ve všem tom nebeským uměním se přičiňoval, aby skryté divy moje byly zjeveny.

Kterýžto člověk sám nad sebe se nevynášel, nýbrž s mnohými vzdechy přiklonil se k onomu, jež našel na vzestup pokory a v úmyslu dobré vůle. Nuže, ty, ó člověče, jenž toto přijímáš nikoli v nepokoji klamu, nýbrž v ryzí prostotě, aby vyjeveny byly věci skryté, piš, co vidíš a slyšíš.

Ale já, ač jsem to viděla a slyšela, přece pro pochybnost a zlou domněnku a pro různý význam lidských slov, tak dlouho, a to nikoli z tvrdošijnosti, nýbrž ve službě pokory psátí jsem se zpěchovala, až na lože choroby, bičem Božím sražena, jsem padla: takže konečně mnoha nemocemi dohnána, dle svědectví jisté vznešené a dobrých mravů dívky, a onoho člověka, kterého jsem tajně (jak už praveno) byla hledala a našla, ruce k psaní jsem přiložila. A když jsem to činila, vysokou hlubokost výkladu knih, jak prve řekla jsem, znamenajíc, a znova nabyvši sil, a z choroby se zotavivši, stěží dílo toto v desíti letech jsem dokončila.

Za dnů pak Jindřicha, arcibiskupa Mohučského, a Konráda, krále Římského, a Konona, opata na hoře blaženého Disiboda velekněze, za papeže Eugenia, tato vidění a slova stala se.

A vypověděla a napsala jsem věci tyto nikoli dle výmyslu srdce svého, anebo jiného člověka, nýbrž jak jsem je v nebeském viděla, slyšela a obdržela, skrze skrytá tajemství Boží. A opět uslyšela jsem hlas s nebe mi řkoucí: Nuže, křič a piš takto.

VIDĚNÍ PRVNÍ

DIDĚLA jsem jakoby horu velikou, mající barvu železnou, a na ní kohosi sedícího, takové jasnosti, že oslepovala mi zrak, a od něho po obou stranách rozprostíral se jemný stín, jakoby křídlo náramné šířky a délky. — A před ním, na úpatí hory té, stál jakýsi zjev, všude plný očí, na němž pro množství těch očí nerozeznávala jsem žádné lidské podoby. — A před ním, zjev jiný věku chlapeckého, v rouše zsinalém, v obuvi však bílé, a na hlavu jeho splývala tak mocná záře s toho, který seděl na hoře, že mi bylo nemožno na tvář jeho popatřit. — Ale od toho, jenž seděl na hoře, vycházelo mnoho

živých jisker, jež u velikém půvabu kol zjevů těch se míhaly. — A ta hora jakoby měla veliké množství okének, za nimiž prokukovaly jakoby hlavy lidské, některé zsinale, a některé bílé. A ejhle, ten, který seděl na hoře, nejsilnějším a nejpronikavějším hlasem volal, řka :

Ó člověče, pomíjející prachu z prachu zemského, a popele z popela, křič a mluv o vstupu spásy neporušené, ať se poučí ti, kdož jádro Písem vidouce, nechtějí o něm ani mluvit, ani kázati, protože jsou vlažní a tupí pro zachování Boží spravedlnosti; klausuru mystikův jim otevři, kterouž tito bázlivci na poli skrytém bez užitku tultají. Nuže, tak se rozlož na pramen překypující, a mystickou vědou plýtvějž tak, aby přívalem vláhý tvé ohromeni byli ti, kdož chtějí, abys pro přestupek Evin byla opovrženou. Neboť důmysl hloubky této od člověka nebéřeš, nýbrž přijímáš ho od svrchovaného a strašlivého soudce s hůry, kdež přejasným světlem tato jasnost mezi svítícími mocně bude svítiti. Vstaň tedy, křič a říkej, co se tobě zjevuje neodolatelnou silou Boží pomoci. Neb ten, jenž mocně a vlídně vládne všemu tvorstvu svému, ty,

kteríž se ho bojí a s dětinnou láskou v duchu pokory mu slouží, zalévá jasně vyššího osvětlení, a k radostem vidění věčného přivádí ty, kdož na cestě spravedlnosti setrvávají.

Proto také, jak vidíš, hora tato veliká, barvy železné, znamená sílu a věčnou trvanlivost království Božího, která žádným nárazem pomíjivé proměnlivosti nemůže z hranic svých býti vyšinuta. A na hoře té kdosi sedící, takové zářivosti, že jasnost jeho oslepuje ti zrak, ukazuje, v království blaha, toho, jenž v blesku jasu neslábnoucího veškerému okrsku zemskému vládna svrchovaným Božstvím, nepochopitelným jest duchu lidskému; po obou pak stranách jeho rozkládá se jemný stín, jakoby křídlo náramné šířky a délky: což jest i v napomenutích i v trestech blažené obhajby líbezná a něžná ochrana, spravedlivě a milostivě ukazující nevýslovnou spravedlnost, aniž by přestávala býti kdy opravdu mírnou.

A před ním na úpatí hory té jakýsi zjev stojí, všude plný očí, poněvadž před Bohem v pokoře na království Boží zíraje, bázní Páně opevněn, zřetelem dobrého a spravedlivého úmyslu, trvalou snahu svou na lidech uplatňuje; takže pro samé oči nemůžeš na

něm rozeznati žádné lidské podoby, neboť veškeru spravedlnosti Boží nepamětlivost, kterou lidé přechoasto v omrzelosti myslí své pocítují, velebystrým vhladem svým tak vymítá, že smrtelný důvtip ve své malomoci bdělosti jeho nerozptýlí.

Proto též před zjevem tímto viděti zjev jiný, věku chlapeckého, v rouše zsinalém, v obuvi pak bílé, poněvadž napřed jde bázeň Páně, a ti, kdož jsou chudi duchem, za ní jdou, neboť bázeň Páně oddanou pokorou blaženost chudoby ducha silně udržuje; nehledát pokora schlouby, ani povýšenosti srdce, nýbrž miluje prostotu a mysl stříd-mou, nikoli sebe, nýbrž Boha, ať tak dím, v zsinalé poddanosti spravedlivými skutky svými, jakoby zsinalým rouchem odívajíc a po jasných šlépějích Syna věrně kráče-jíc. Na hlavu jeho pak splývá tak mocná jasnost s toho, jenž sedí nahoře, že nemůžeš na tvář jeho patřiti, poněvadž moc a sílu blaženosti té zalévá takový jas návštěvy toho, který chvalně vládne všemu stvoření, že úmysl jeho chabou smrtelnou úvahou pochopiti nejsi s to, protože i ten, jenž oplývá bo-hatstvím nebeským, pokorně podrobil se chudobě.

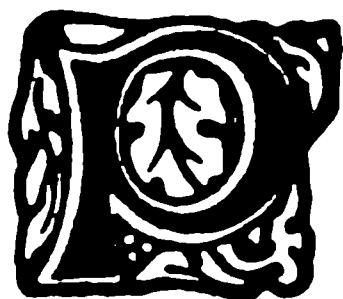
Že pak od toho, jenž sedí na hoře, mnoho živých jisker vychází, kteréž kol těch zjevů s velikým půvabem se míhají: znamená, že od všemohoucího Boha rozličné velemocné síly přicházejí, Božským jasem zářící, a ty, kdož v pravdě bojí se Boha, a kdož věrně milují chudobu ducha, pomocí svou a ochranou obklopujíce, horoucně objímají a laskají.

Proto též viděti v hoře jakoby množství okének, za nimiž prokukují jakoby lidské hlavy, jedny zsinale a jedny bílé; neboť v nejvyšší výsosti nejhlubšímu a nejpronikavějšímu poznání Božímu nemohou se nijak utajit a skryti snahy lidských činův, anýž i chlad i žár na sobě přechoasto ukazují, poněvadž lidé brzy i v srdcích i v skutcích znavení, v hanbě dřímají: brzy opět, zburcování byvše, ve cti procitají, jak vůlí mou dosvědčuje Šalomoun, řka: *Nouzi způsobila ruka lenivá, ruka však silných obohacuje.*

Tím se praví: seslabil a ochudil se člověk ten, kterýž nechtěl konati spravedlnosti, ani vyhubiti nepravosti, ani odpustiti dluhu, zázraky skutků blaženosti takto prunedbav. Ale kdo koná přesilné skutky spásy, běže cestou pravdy, skákající slávy uchvacuje zřídlo, v němž nabývá nejdrahocennějších

statků na zemi i na nebi. Protož kdokoliv
umění v Duchu Svatém a křídla ve víře má,
výstrahy mé nepřestupujž, nýbrž chutí duše
své k ní lniž a ji přijímejž.

VIDĚNÍ DRUHÉ

DOTOM viděla jsem jakoby nesmírné množství živých lamp, veliké jasnosti; kteréž, přijavše ohnivou záři, zastkvěly se jasem přestkvoucím. A aj, ukázalo se jezero náramné šířky a hloubky, mající okraj jako okraj studnice a vychrlující ohnivý čmoud, strašně smrdutý, a přehnusný mrak, z těchže míst se natáhnuv, dotkl se jakoby žíly, vzhledu šalebného, a v jakési jasné krajině dechl na bílý oblak, jenž byl vyšel z jakési krásné postavy lidské, chovaje v sobě přemnoho a přemnoho hvězd, dechl na něj touto postavou a tak jej a tu postavu lidskou z krajiny té zapudil. Když se tak stalo, oslňující jas obklíčil

tu krajinu, a tak všechny živly světa, které před tím stály u velikém klidu, obrátivše se v největší nepokoj, projevovaly hrůzy strašné. A opět uslyšela jsem toho, jenž ke mně dříve byl mluvil, řkoucího: Ti, kdož v oddanosti věrné následují Boha a v milování jeho hodnou láskou planou, od slávy nadzemského blaha žádným hnutím nespravedlnosti odstrašení a odtržení býti nemohou, kdežto ti, již na oko jen k Bohu směřují: netoliko nebudtež k věcem větším povýšení, nýbrž i s těch, jež klamně považují za své, spravedlivým vyšetřením budtež svrženi. Což i toto nesmírné množství živých lamp, veliké jasnosti, ukazuje: toť nesčíslné vojsko duchů nebeských, v životě blaženém zářících, a mnohou krásou a nádherou obdařených, neboť když od Boha byli stvořeni: pyšné vyvýšenosti neuchvátili, nýbrž statečně v lásce Boží setrvali. Ohnivou záři přijavše, nabyli jasů nejjasnějšího, neboť když Lucifer s družinou svojí pokoušel se o odboj, tito zde v pádu onoho a s ním smýšlejících pro Boha horlíce, oděli se ostražitostí Božského milování, zatím co tam ti popadli strnulost nevědomosti, s nížto o Bohu nechtěli věděti. Kterak to? Při pádu ďábla povstala

u oněch andělských duchův, kteří s Bohem setrvali v pravém poměru, největší chvála, jakou velebystrým hledem poznali, že Bůh beze vší obměny jakékoli proměnlivosti zůstává nepohnutelně v moci své, takže od žádného bojovníka nemůže býti přemožen. A takto láskou jeho se rozněcující a v upřímné oddanosti setrvávající, veškerým prachem nespravedlnosti pohrdli.

Avšak Lucifer, který pro svou pýchu z nebeské slávy byl vyvržen, na počátku stvoření svého takovými vlastnostmi a v takové míře byl obdařen, že nijakého nedostatku ani v své kráse, ani v síle nepocítoval. Proto když pozoroval krásu svou a když uvažoval na sobě samém sílu statečnosti své, našel pýchu, která ho naváděla, aby započal, co chce, poněvadž prý vykonati může, co by započal. Vida pak místo, kde myslel, že se může postavit, krásu a sílu svou tam chtěje ukázat, sám v sobě takto o Bohu děl: Chci stkvíti se tamo, jako i tento zde. Jemuž veškeren šik jeho přisvědčil, řka: Co chceš ty, chceme i my. A když, unešen jsa pýchou, úmysl svůj vykonati chtěl, horlivost Páně, rozpráhnuvši se, v ohnivé černi srazila jej i všechnu jeho čeleď, takže jako dříve zářili, tak nyní

rozžhavení jsou, a jako dříve jasem se stkvěli, tak nyní se černají. Co jest toto? Kdyby zajisté Bůh nebyl svrhnul jejich bezbožnost, byl by nespravedlivým, neboť byl by šetřil těch, kdož neporušenost Božství chtěli rozdělit; ale svrhnul je a bezbožnost jejich v niveč obrátil, jakož vůbec odstraňuje od patření na jasnost svou ty, kteří se mu snaží odporovati, jak ukazuje služebník můj Job slovy těmito: *Svíce bezbožných bude uhašena, a přijde na ně povodeň, a podělí je bolestmi v prchlivosti své. Budou jako plevy před větrem, a jako pýř, kterou vichr rozptyluje* (XXI, 17). Tím se praví: hárající nečistota nevázané ničemnosti ze zdaru klamného, jako světlo cti ve vůli tělesné oněch vznikajíc, kdož se Boha nebojí (kteříž však jím ve zvrhlé zběsilosti pohrdají, zavrhujíce vědomí, že může je někdo zdolati, aniž v ohni vzteklosti své spáliti chtějí, načkoliv dorážejí): tato nečistota v hodině pomsty Boží bývá udupána jako mlat, a se stolce nejvyššího soudu padne na tyto bezbožníky rozhorlené odmítnutí všeho, což jest pod nebem, aniž i Bohu i lidem budou na obtíž. A poněvadž Bůh nedovoluje, aby měli, co chtějí, proto, se všech stran trýznění, na lidi se sápadí, chtějíce je vztekem pohltit.

A poněvadž takto od Boha odstupují, velké neužitečnosti se připodobňují, takže ani v Bohu ani v lidech nejsou s to činiti nic dobrého, od zrna života v předzírajícím oku dohledu Božího byvše odříznuti. A proto i hoří takoví na pospas vydáni jsou, aniž se rozptylují ve vlažné chuti věhlasu lichého, jelikož nepřijímají s vrchu přicházejícího deště Ducha Svatého.

Ono pak jezero náramné šířky a hloubky, jež se tobě ukazuje, peklo jest, zahrnující v sobě, jak vidíš, šířku neřestí a hloubku zatracení; má též okraj jako okraj studnice a vychrluje ohnivý dým s náramným zápachem; neboť v žravosti své duše majíc pohrouženy, a ukazujíc jim líbeznost a slast, uvádí je mrzkou šalbou v zatracení muk, kde horoucí oheň, prosycený nejhnusnějším dýmem a kypící smrtonosným zápachem, vyvívá; neb strašná tato mučidla jsou přichystána ďáblu a jeho následovníkům (kteří se odvrátili od nejvyššího dobra a nechtěli je ani znát, ani mu rozuměti); a proto též se všeho dobra svržení jsou, ne že o něm nevěděli, nýbrž proto, že jím u veliké pýše pohrdli. Co jest toto? Při svržení ďábla tyto zevnitřní temnoty, všeho druhu tresty v sobě

zahrnující, založeny jsou; neboť zloduchové
tito místo slávy sobě připravené bědu různých
trestů strhli na sebe, a místo jasnosti,
kterou se stkvěli, neproniknutelných tem-
not se jim dostalo. Kterak to? Když se pyšný
anděl vztýčil jako had, dostalo se mu ža-
láře pekelného, protože bylo nemožno, aby
někdo měl přednost nad Boha. A jako by
nebylo přiměřeno, by v jedné prsou bylo
dvě srdcí: právě tak ani v nebi neměli býti
dva bohové. Ale poněvadž týž ďábel se svou
čeledí tento pyšný nárok pozvedl, proto je-
zera zhouby za úděl se mu dostalo. Tak i lidé,
kteří je skutky svými napodobují, stávají
se účastnými trestů jejich dle toho, jak za-
sluhují. Jsou pak jisté duše, které odsouzení
svoje dovršivše, ze známosti Boží vyvrženy
jsou: a proto jejich tresty pekelné budou bez
útěchy vysvobození; některé však, na Boha
nezapomenuvše, nýbrž vyššími zkouškami
z hříchů svých, do nichž upadly, se očistivše,
cítí posléz uvolnění vazeb svých, a byvše
z nich vytrženy, docházejí pokoje. Co jest
toto? Věčné peklo v cestě mají ti, kdož Boha
zapomněli v srdci svém bez pokání: ostatní
však muka na takové čekají, kdož, ačkoli
zlé skutky činí, nicméně v nich až do konce

nesetrvávají, nýbrž přece na Boha v úpě-
ních svých se ohlížejí. Nechtě tedy věřící
před ďáblem prchají a Boha milují, zlé
skutky odvrhujíce a dobré, pokáním ozdo-
bené, konají, jak vybízí služebník můj Eze-
chiel, mnou nadchnutý, řka : *Obratť se
a čňte pokání ode všech nepravostí svých
a nebude vám na zkázu nepravost* (Ezech.
XVIII.). Tím se praví: O vy lidé, kteří až
dosavád ve hříších byli jste pohříženi, roz-
pomeňte se na své jméno křesťanův, obraťte
se na cestu spásy, a jiné skutky čňte ve zdroji
pokání : vy, kteří jste dříve v nesčetných
neřestech se špinili ! A takto-li ze špatného
návyku svého povstanete, nesetře vás ve
zkázu smrti vaše nepravost, kterou jste se
pokáleli, neboť v den spásy své jste ji odvrhli.
A takto povstane nad vámi radost i mezi
anděly, poněvadž od ďábla jste odstoupili
a k Bohu běželi, jej takto lépe v dobrých
skutcích poznávající, lépe nežli dříve jste ho
znali, dokud ještě se vám vysmíval starý onen
svůdce. Že pak z téhož jezera přehnusný
mrak se roztáhl a dotekl jakoby žíly, vzhledu
šalebného : znamená, že ďábelská lešť, z míst
nejhlubšího zatracení vypustivši hada jedo-
vatého, zločinně lstivý záměr podvodu v sobě

chovajícího, člověka napadla. Kterak? Když totiž ďábel spatřil člověka v ráji, u veliké hrůze zvolal, řka: Ó kdo to po mně vchází v sídlo pravého blaha! Sám u sebe pak věděl, že špatnost svou, kterou měl v sobě, na jiného tvora ještě byl nepřenesl; i uzřev Adama a Evu, ani v dětské nevinności jdou zahradou rozkoše, s velikým děsem se pozvedl, aby je oklamal hadem. Proč hadem? Poznávált, že had více se mu podobá, nežli jiný živočich; snahou jeho bylo, lstí hada tajně vykonati to, co v podobě vlastní nepokrytě uskutečniti by nemohl. Když tedy spatřil, že Adam i Eva od stromu zakázaného se odvracejí duší i tělem, vyrozuměl, že o tom stromu mají Božský příkaz, a že při prvním skutku, kdyby ho jen nějak načali, snadno je přivede k pádu. Že onen strom opravdu jest jim zapovězen, toho se dovtípil teprve ze své ošemetné otázky na zkoušku a z jejich odpovědí. Proto v oné jasné krajině mrakem strašlivě černým dechl na bílý oblak (jenž byl vyšel z jakési krásné podoby lidské, pln a pln hvězd), neb na tomtéž místě přepůvabném, Evu, duchem nevinnou (která z nevinného Adama veškero množství pokolení lidského v předurčení Božím zářící, ve svém nesouc

těle, byla přijala), svůdnictvím hada k jejímu pádu napadl. Proč to? Protože věděl, že snáze překonati možno měkkost ženinu nežli tvrdost mužovu; mimo to viděl, že Adam láskou k Evě tak mocně hořel, takže kdyby se mu podařilo zdolati Evu, cokoliv by ona potom Adamovi řekla, Adam že to vykoná. Proto též ji a tu podobu člověka tak vyhnal ďábel z krajiny té, poněvadž onen starý svůdce podvodem svým Evu a Adama ze sídla blaženosti vypudiv, uvrhl do temnot podvratu a zmaru. Kterak? Svedlť nejprve Evu, aby ona, lichotíc Adamovi, souhlasu jeho získala, neb ona spíše než jiný tvor mohla svést k neposlušnosti Adama, byvši učiněna z jeho žebra. Žena snadněji k pádu strhuje muže, poněvadž muž, nehroze se jí, slova její snadno přijímá.

A jako nikoli malému chlapci, nýbrž muži vyspělému, totiž Adamovi, žena vyspělá byla dána, tak i teď, když muž, v dospělém věku svém plodným jest, má býti spojen s ženou vyspělou, jako potřeba jest náležitě pěstovati strom, když na něm začnou pučeti květy. Neb ze žebra, v němž bylo teplo a míza Adamova, byla utvořena Eva, a proto nyní ze síly mužovy a z jeho tepla přijavši símě žena

dítě počíná; muž jest zasévatelem, žena přijímá símě, a proto povinností ženy jest, býti pod mocí muže, neboť v témž poměru jako tvrdost kamene ke kyprosti země, jest i síla mužova k měkkosti ženy. Že pak první žena byla utvořena z muže, toť jest spojení zásnubné mezi ženou a mužem. Tomu rozuměti jest takto: Spojení toto nesmí se vykonávati daremně, ani v zapomenutí na Boha, poněvadž Ten, který ženu z muže učinil, spojení toto dobře a počestně stanovil, tvoře tělo z těla. A proto jako Adam a Eva byli jedno tělo, tak i nyní muž a žena jedním tělem se stávají, spojení jsouce láskou, aby rozmnožovali pokolení lidské. Láska tedy dokonalá má býti v těchto dvou, jak to bylo u prvních. Neb Adam byl by mohl vytýkati manželce své, že radou svojí zavinila jeho smrt, přece však jí nepropustil po celou dobu svého života pozemského, dobře věda, že mu byla dána mocí Boží. Tudíž pro lásku dokonalou nechť neopouští člověk manželky své, leč snad z toho rozumného důvodu, jejž mu určuje věrná Církev. A nechť se nikdy nerozlučují: kromě tehdy, kdyžby oba jednomyslně na zřeteli měli mého Syna, z horoucí lásky k němu takto pravíce: Chceme

opustiti svět a toho následovati, jenž pro nás byl umučen. Jestliže pak tyto dva v onom slibu nejsou za jedno, aby opustili svět, nechť se vůbec nerozlučují, neboť jako krev nelze odloučiti od těla, dokud v něm zůstává duch, tak ani manžel ani manželka od sebe se neodděluje, nýbrž zároveň v jedné vůli krácejte. Jestliže tu však buďto muž anebo žena cizoložstvím se proviní, tehdy buďto jeden druhým, aneb od svých kněží byvše ohlášení, trest uložený duchovní svou vrchností, jak spravedlivě, podstoupí. Manžel pak proti manželce a manželka proti manželovi před Církví a její vrchností o přestoupení svazku svého dle spravedlnosti Boží stížnost povede: ale ne tak, aby manžel nebo manželka jiného svazku vyhledávali, nýbrž buď v řádném svazku manželském společně setrvají, buď se tohoto spojení oba dva zároveň zdrží, dle toho, nač kázeň církevního zřízení jim poukazuje; a nebudou jeden druhého jedovatě týrati a sužovati, nýbrž láskou čistou budou se milovati, neboť nemohlo by býti ani muže, ani ženy, kdyby nebyli právě tímto svazkem zplozeni, jak dosvědčuje Pavel, přítel můj, řka: *Jako žena z muže, tak i muž skrze ženu: všechno pak z Boha* (I. Kor., 11). Což

znamená: Žena k vůli muži stvořena jest, a muž k vůli ženě jest učiněn; neb jak ona z muže, tak zase muž z ní, aby jedno ode druhého neodstupovalo v jednotě zplozených rozenců svých, poněvadž v jednom díle a jedno konají, tak jako vzduch a vítr díla svá skládají navzájem. Kterak? Vzduch se pohybuje větrem, a vítr se vzduchem splývá, takže v obvodu jejich všechno stromoví jim podléhá. Jaké to podobenství? Žena s mužem a muž se ženou v plození dítek spolupůsobí, a proto největší zločiny hanebností jsou tam, kde smilstvem ve dnech tvoření dítek prznění se děje, neboť vlastní krev od základu místa jejího muž a žena tu odtrhují, na cizí místo ji metajíce. Těmto jistě bude zůstavena lešť ďábelská a hněv Boží; neboť přestoupili úmluvu, kterou jim Bůh ustanovil. Pročež, běda jim, nebudou-li jim hříchy jejich odpuštěny. Ale jakkoli muž a žena při plození dítek, jak bylo ukázáno, spolupůsobí, přece všechno, totiž jak muž, tak žena a ostatní tvorové jsou výplodem Božího úradku a řádu, poněvadž Bůh učinil je podle vůle své.

Před vtělením Syna mého někteří v lidu starověkém více manželek dle své vůle měli zároveň; neboť ve věci té ještě nebyli slyšeli

zjevného poukazu a zákazu; teprve Syn můj, přišed na svět, oznámil, že zákaz takových svazků pro manžela i manželku, do posledního dechu života jejich, zjeven jest přesným řádem manželského svazku, jaký byl mezi Adamem a Evou, anoť spojení toto nesmí se vykonávati dle vůle lidí, nýbrž v bázni Boží; neboť lépe jest býti v manželství řádném dle ustanovení a vymezení církevního, nežli hověti cizoložství a smilstvu; vy pak, ó lidé, nedbajíce tohoto zřízení, chlípností se oddáváte netoliko po způsobu lidském, nýbrž i jako zvířata. Avšak věrnost upřímná a láska čistá nechať pojí manžela a manželku a nechť Boha uznávají nad sebou, aby símě jejich nebylo pokáleno praktikami ďábelskými, a aby je pak za to nezasáhla pomsta Boží, když kousavými slovy jeden druhého srdce rozdírají a když semeno své nelidsky dle svévolné bujnosti zvířat zasévají. Takže s jedné strany je souží jedovatý had vzájemné nenávisti, a se strany druhé nadbytek semene jejich jest v nich bez bázně Boží a bez lidské kázně; mnohokráte, aby tato zvrhlost jejich byla ztrestána, spravedlivým soudem Božím ti, kteří se z nich rodí, jako naschvál jsou tělesnými

mrzáky a takto odmítnuti od štěstí, jakého skýtá zdraví, leč bych pokání rodičů přijal a smířlivým se jim ukázal. Neb kdo v lítosti nad hříchy svými mne vzývati budou, pokání jejich pro lásku Syna svého přijmu; protože kdo prst svůj ke mně v kajicnosti pozvedne, to jest, kdo náрек srdce svého ke mně kajicně vysílati bude, řka: *Pane, já zhřešil před tebou* — pokání takové ukáže mi Syn můj, který jest knězem kněží, neboť pokání, které se přednáší kněžím v lásce k mému Synu, propůjčuje odpuštění hříchů těm, kteří je konají. Proto lidé náležitě se kající vycházejí ze chřtánu ďáblova, neboť on, udici moci Boží spolknouti chtěje, o tuto moc svou čelist silně poranil, když i nyní duše věřících od věčné záhuby ke spáse přicházejí. Kterak? Tím, že kněží, u oltáře Jména mého vzývatelé, zpověď lidu vyslechnou, a takto lék spásy jim odevzdají. Proto, chtějí-li býti s Bohem ve smíru, nechť símě své rozličnými neřestmi neznečistují, neboť kdo smilně neb cizoložně símě své rozhazují, ochromují dítky, které tak z nich se rodí. Kterak? Kdo čisté hrnčířské hlíně přiměšuje obyčejné bláto nebo výkaly, zdaliž nádobu trvanlivou tvoří? Tak kdo semeno

své znečistuje smilstvem nebo cizoložstvím, zdaliž takový plodí syny statečnosti, dítky síly? Ale mnohé z nich pronásleduje a trápí rozpor jejich niter a mravů, mnozí pak z nich bývají moudrými i k světu i k Bohu. I těmito plní se nebeský Jeruzalém, když, neřestí zanechavše a ctnosti si oblíbivše, v čistotě a ve velikých námahách a pracech Syna mého následují, mučednictví jeho v tělech svých dle schopnosti své nesouce. Kde však nechci, aby se z člověka rodily dítky, tam oplodňující sílu semeni odnímám, aby se v životě matky v plod nesrazila; tak jako i zemi plodné síly odpírám, kde to dle spravedlivého úradku svého učiniti chci. Ale co se divíš, ó člověče, že připouštím, aby se v cizoložstvech a v ostatních takových zločinech dítky rodily? Soud můj spravedlivý jest. Neb od pádu Adamova nenalezl jsem v lidském semeni spravedlnosti, která v něm býti měla, ale ďábel okusením jablka ji vypudil; proto jsem poslal Syna svého na svět, beze všeho hříchu z Panny narozeného, aby krví svou, v níž nebylo žádného poskvrnění tělesného, ďáblu odňal kořist, kterou člověku byl uloupil.

Neb ani člověk, v hříchu počatý, ani anděl, schránky tělesné nemající, nemohli vytrhnouti člověka, do hříchů pohříženého a tělesnou bídou zatíženého, z moci ďáblovy; jedině Ten, jenž bez hříchu přišel a tělo čisté beze hříchu měl, svým Umučením, jej vysvobodil. Ačkoliv tedy lidé ve hříších zrozeni jsou, přece je sbírám pro království nebeské, když ho věrně hledají. Neboť vyvolené moje žádná zkaženost nemůže mi odvésti, jak dosvědčuje Moudrost, řkouc: *Duše spravedlivých v ruce Boží jsou, a nedotkne se jich mučidlo smrti* (Moudr. 11.). To znamená: Duše těch, kdož se chápou cesty přímosti, se zbožným zanícením v dílech nebeského Pomocníka pracují: takže pro dobré skutky, jimiž do nebeských výšin spravedlnosti směřují, nezdrtí je muka záhuby, neboť světlo pravé živí je v bázni a v lásce Boží. Ale když Adam a Eva z místa půvabu byli vyhnáni, dílo početí a rození dítek na sobě samých poznali, a tak z neposlušnosti své ve smrt upadnuvše, sladkost hříchu počali, ani poznali, že jest jim možno hřešiti. Takto pak řádné zařízení moje v hříšnou chlípnost měníce, aniť přece ve hnutí svých žil nikoli hříšnou rozkoš,

nýbrž lásku k potomkům měli znáti, hnutí toto pod vlivem ďábelským v chlípnost obrátili, neboť nevinnost plození svého ztrativše, na pospas hříchu ji vydali. A poněvadž se to nestalo bez přemluvy ďábelské, proto také týž ďábel na dílo toto hodil smyčky své, aby nebylo vykonáno bez jeho vnuknutí, an pravil: V početí lidí jestiť síla má, početí lidí proto člověk jest můj. Vida pak, že člověk měl býti účasten jeho trestův, poněvadž mu přivolil, opět sám u sebe pravil: Bohu nejvýš silnému všechny nepravosti se přičí, poněvadž nikterak není nespravedliv. A toto byla největší jistina, kterou si onen svůdce v srdci svém uložil, že totiž člověk, jenž dobrovolně byl mu dal svůj souhlas, nemůže mu býti vzat. A proto bylo ve mně tajným úradkem, poslati Syna svého, aby lidstvo vykoupil, aby takto člověk znovu byl získán nebeskému Jeruzalému. A tomuto úradku nepravost žádná odolati nemohla, protože Syn můj, přišed na svět, získal sobě všechny, kteří ho chtěli slyšeti a následovati, hříchů zanechavše. Jáť zajisté jsem spravedlivý a přímý, a nepřivoluji k nepravosti žádné, v které ty, o člověče, si libuješ, an poznáváš, že jsi schopen zla!

Neb Lucifer i člověk, na počátku stvoření svého, pokusili se mi o vzpouru, a odolati nemohli, z dobra vypadnuvše a zlo si zvolivše. Lucifer pak veškero zlo v sebe pojal a všechno dobro vyvrhl, aniž ho vůbec okusil, nýbrž ve smrt upadl. Adam však dobra okusil, an poslušnost přijal; ale zla byl žádostiv a v žádostivosti své je dokonal, an vůči Bohu neposlušným se stal. A proč se tak stalo: ty ó člověče, nepátrej! Ani to, co bylo před založením světa, ani to, co se stane po dni posledním, nemůže vědět člověk smrtelný, nýbrž jediný Bůh to zná: a pokud připouští, aby to věděli jeho vyvolení. Ale i smilstvo, které lidem sevšedňuje, ohavností jest přede mnou, neboť na počátku muže a ženu v počestnosti stvořil jsem a ne v mrzkosti. Proto oni pokrytcové, kteří říkají, že jest jim dovoleno dle zvířecí choutky smilniti s kýmkoli by chtěli, nehodni jsou očí mým, neboť vysokou čest rozumnosti své za nic považujíce, k hovadům shlížejí a jim se připodobňují: běda těm, kteří takto žijíce, v ohavnosti této setrvávají!

Rovněž nechci, aby manželstvím se mísila krev příbuzných, kde zápal vášně v pokrevnosti není ještě seslaben: aby myšlenkou

o vzájemném příbuzenství nevznikala láska nestoudná, nýbrž krev lidu rodem si cizího nechat splývá, která známosti pokrevenské vznětů v sobě už neznamená, tak aby dílo jejich bylo v mezích kázně lidské. Neboť mléko, jednou či dvakrát byvši vařeno, nepozbylo příchuti své, avšak sedmkrát neb osmkrát byvši sraženo a svařeno, ostrosti své pozbývá a příchuti sladké jen dle potřeby má. A jako jest se vyhýbatí pokrevenské příbuznosti vůči vlastní manželce, rovněž tak dlužno se varovati překážky švakrovství, když se uzavírá sňatek nový; do takového sňatku člověk nevcházejž, jak i Církev zapovídá svými doktory, kteří s velikou svědomitostí a úctou vytkli manželskému svazku meze pravé. Že pak v Zákoně Starém lidé vespolek příbuzní dle předpisu zákona manželství uzavírali, to stalo se pro tvrdost srdce jejich, aby mezi sebou v míru žili, a tak pevnou lásku k sobě chovali: aby, jsouce odděleni v jednotlivá pokolení, nevcházeli ve sňatek s národy pohanskými a tak nerušili smlouvy mé — až konečně onen čas se dostavil, kdy Syn můj, plnost lásky přinášeje, příbuzenský svazek spojení manželského i na cizí kmeny s cudnou úctou přenesl.

Poněvadž tedy nevěsta téhož Syna mého pouto mé bázně a řádnou spravedlnost ve křtu již má, proto též takovýto pokrevenský sňatek budiž od ní daleko, jelikož obcování beze studu a bez ovládní chlípnosti při objetích muže a ženy v krvi příbuzenské mocněji než v cizí ke skutkům mrzkým se rozněcuje. Promlouvámť já o úkonu tomto touto osobou, jež na člověku nezná jej a kteráž od člověka nepřijímá tuto řeč, nýbrž ze vědění Božího. Ale co nyní? Když jest muž ve věku své síly, takže jeho žíly nality jsou krví, tenkrát jest plodným v semeni svém, tenkrát sňatkem zákonným a řádným nechat pojme ženu, která rovněž v kypícím jsouc věku símě jeho s cudností v sebe pojímějž a cestou řádnou potomstvo mu rodiž. Muž pak před věkem své síly semene svého v daremné pochoti nevyháněj, neboť takto k hříchu svoluje z ponuknutí ďáblova, když své símě v chlípné žádostivosti zasévat se pokouší, dřív, než toto símě v těle jeho náležitě vyspělo. A když muž jest zcela zdatným ve chtíči, tehdy ať sil svých dle toho, jak může, v onom díle nepoužívá, neboť, má-li při tom na zřeteli ďábla, koná dílo ďábelské a znehodnocuje tělo své, což naprosto

jest nedovoleno. A dle toho, jak ho učí lidská přirozenost, v síle zápalu a v svěžesti semene vol muž na choti své cestu řádnou, a čiň to v mezích lidskosti ze snahy po dítkách. Avšak nechci, aby toto dílo konalo se v prznění ženy, to jest v době, kdy již trpí krvotokem — což jest otevření skrytých ústrojů života jejího — aby s výtokem její krve nevyplynulo símě předčasně a vyplynuvši, nepřišlo na zmar; tehdy zajisté vidí se žena v bolesti a jako ve vězení: částečně bolestí porodních zakoušejíc; ale tento čas bolesti na ženě nezavrhuji, neboť jsem jej stanovil Evě, když, okusivši jablka, počala hřích; a proto ženu za doby té lékem velkého milosrdenství dlužno jest podporovati. Ona pak nechť se zdržuje v úkrytu kázně; ale ne tak, aby se chránila vstoupiti do mého chrámu, nýbrž s věrnou odevzdaností ve službě pokory pro spásu svou ho navštěvuj. Poněvadž pak nevěsta Syna Božího vždy jest neporušenou, muž, otevřev rány, anať neporušenost jeho údů poraňujícím dotekem byla zprzněna, vstupujž do mého chrámu jedině s bázní veliké potřeby, aby nebyl znesvěcen, jako neporušené údy Abela, který byl chrámem Božím, Kain, bratr jeho, krutě

prorazil. Ale i žena, když porodila, poranivši vnitřní svoje ústroje, vstupujž do chrámu mého jedině dle ustanovení, která jsem jí dal svým zákonem; tak aby svatost tohoto chrámu mého nedotčenou zůstala od veškeré poskvrny a bolestí muže i ženy, neboť Syna mého nejčistší Panna zrodila, kteráž byla neporušenou a hříchem netknutou. Místo zajisté, jež posvěceno bylo k úctě mého Syna, budiž bez úhony všelikého porušení zsinalostí a ranou, poněvadž týž Jednorozený můj z Panny neporušené se narodil; proto i žena, která neporušenost panenství svého s mužem porušila, v zsinalosti rány své, kterou porušena jest, vstupu do chrámu mého nechť se zdržuje, dokudby se z choroby této neuzdravila, jak církevní řád jí ve věci té zcela přesně stanoví. Neboť se Synem mým na dřevě kříže byvši spojena, nevěsta jeho ve skrytě se zdržela, až Syn můj svým učedníkům přikázal, aby pravdu Evangelickou po celém světě rozsévali, a potom zjevně povstala a slávu Ženicha svého v přerodu z Ducha a z vody veřejně hlásala. Tak činiž i panna, která se spojuje s mužem, s cudnou totiž stydlivostí až po onu dobu, kterou úřad církevní jí ukládá, ve skrytě

zůstávejž, a po uplynutí doby té z ústraní svého se ubírajíc k milostnému Ženichu svému, jdi na veřejnost.

Rovněž nechci, aby řečené dílo muže a ženy konáno bylo, když už zárodek nemluvňátka v ženě spočívá, aby vývoj nemluvňátka nadbytečným a utraceným semenem nebyl poskvřňován až k očišťování po jeho porodu, což potom opět není zakázáno, děje-li se to z touhy po dítkách a z lásky k nim, jak náleží a ne v rozpustilosti. Takto pokolení lidskému plození stanoveno jest: v celém jeho průběhu šetřiti jest počestnosti a kázně, jakož důstojno člověka, a ne jak volá žvastavost lidí pošetilých, kteří praví, že jest jim dovoleno, chlípnosti své hověti libovolně, říkajíc: Kterak se můžeme tak krutě zapíratí? Ó člověče, ohlížíš-li se na ďábla, ke všemu zlému tě ponouká a smrtonosným jedem svým tě usmrcuje; na Boha-li však hledíš, pomoc tobě skýtá a tě očišťuje. Zdaliž ve svém skutku nehleďáš spíše chlípnosti než čistoty? Žena muži podrobena jest, an do ní své símě klade, tak i zemi obdělává, aby plodila. Zdali pak muž obdělává půdu, aby mu rodila bodláčí a trní? Nikoliv, nýbrž aby mu vydala plody, jak se

patří. Tak i tato snaha člověka má směřovati k lásce po dětech a nikoli klesat v choutku svévolnou. Proto, ó lidé, plačte a úpěte k Bohu svému, jímž tak mnohokrát ve svém hříchu pohrdáte, aniž v nejhorším smilstvu semeno své vyhazujete; jsouce při tom netoliko smilníky, nýbrž i vrahy, poněvadž zrcadlo Boží odvrhujete a chlípnost svou dle vůle svojí ukojujete. Proto i ďábel ve skutku tomto vždy vás pronásleduje, věda, že spíše jdete za svou žádostivostí, nežli abyste měli na zřeteli radost z dítek svých. Slyšte tedy, kdo jste ve věžích Církve! Ve smilstvech svých neobviňujte mne, nýbrž hleďte sami na sebe; neboť běžíte-li k ďáblu, pohrdnuvše mnou, skutky nedovolené činíte; a tak nechcete býti čistými, jak služebník můj Oseáš o lidu poskvrněném mluví, řka: *Nedají myšlení svých, aby se navrátili k Bohu svému, nebo duch smilství uprostřed nich, a Hospodina nepoznávají* (Os. V., 4). Což znamená: Zlovolní lidé, Boha nepoznávajíce, tvář srdce svého skrývají, do rozličných roušek úskočnosti své zabubanou, nevymotávajíce ji a neobracejíce, aby se vrátili k pravé jasnosti, vidoucím totiž okem nehledíce k tomu, co Božího jest, nýbrž zlo

sami v sobě živí; neboť ďáblem vdechnuté sebevědomí troufalé nečistoty mužnou sílu, kterou by v sobě míti měli, změkčuje, nepřipouštějíc, aby dobré svědomí své přeložili do Boha, an protivník od života šťastného je odvrací. Nyní však obrátím se k nejmiřejším ovcím svým, jež v mém srdci vypěstěny jsou, semeno čistoty; neb panenství mnou štípeno jest, ježto i Syn můj z Panny se zrodil. Pročež panenství jest nejkrásnějším jablkem ze všech jablek údolních, a nejvznešenější osobností ze všech osob, které v paláci nehynoucího krále jsou, neboť příkazu zákona nepodlehá, vydavši světu mého Jednorozeného. Nechať tedy slyší, kdož Syna mého následovati chtějí v nevinnosti dobrovolné čistoty a v odloučenosti truchlícího vdovství: vznešenější jest panenství neporušené od počátku nežli vdovství zatížené jhem mužovým, jakkoliv po své bolesti nad ztrátou muže svého oddá se životu panen-skému. Syn můj nesčetných bolestí na těle svém vytrpěl a smrt kříže podstoupil; proto i vy v lásce k Němu mnoho úzkostí zakusíte, když sami v sobě potlačíte hříšnou choutku, po okusení ovoce zakázaného do vás zasetou; při tom však přece praménky,

vytékající z požáru chlípnosti, v semeni vašem vás soužiti budou, poněvadž nemůžete býti čisti tak, aby křehkost lidské choulostivosti se kradmo ve vás neukázala: v tomto bolestném zápasu příkladem vám budiž utrpení mého Syna, když sami sobě na odpor se stavíte, palčivý totiž plamen chlípnosti v sobě hasíce a jiné věci, které jsou vlastní tomuto světu, totiž hněv, pýchu, zhýralost a ostatní podobné neřesti odvrhující a vítězství toto velikým bojem dokonávajíce. Takže potom tyto boje velikou krásou se stkví a s mnohou kořistí objevují se přede mnou, jasnější než slunce a sladší nad líbezná koření; protože Jednorozeného mého v bolestech jeho následujete, když chlípnosti žár tak udatně v sobě ničíte a deptáte. A takto-li setrváte, mnohé slávy tím v nebeském království nabudete. Ó květy přesladké, andělé moji podivují se vašemu zápasu, že zmáháte smrt, anyž v otravném bahně světa bez úhony zůstáváte, ač obdařeny tělem, tou myšlenkou nad ním vítězíce, že budete v slávě přidruženy jim, když jako oni zůstáváte neposkvrněny; proto se radujte, když takto zůstáváte, neboť tehdy s vámi jsem, když mne věrně přijímáte a hlasu

mého s radostí v srdci posloucháte, jak v tajemném vidění Jana, miláčka svého, ukazují, říká: *Ejhle, stojím u dveří a tluku, a kdo vyslyší hlas můj, k tomu vejdu a budu s ním večeřeti, a on se mnou* (Zj. III., 20). Tím se praví: Vy, kteříž mne, Spasitele svého, věrně milujete, vizte, že já, pomoci vám chtěje, čekám u dveří srdce vašeho, pozoruje, co svědomí vaše vyšetřuje srdcem svým, a našuškávaje rozpomínkou mysle vaší, ducha vašeho ponoukám bázní, aby otevřel vůli dobré. Jestliže pak věrné srdce vnímá zvuk bázně mé, připojují se k němu, objímaje je, a nehynoucího pokrmu s ním požívaje, poněvadž mi člověk takový libě chutná skutky dobrými, takže i on pokrm života bude míti ve mně, an miluje to, co toužícím po spravedlnosti přináší život. Ale jak vidíš, po vyhnání Adama a Evy z ráje nejjasnější jas krajinu tu obklopil; neboť když oni pro svůj přestupek z místa rozkoše vycházeli, moc Boží velebnosti veškeru poskvrnu porušenosti z toho místa odstraňujíc, tak je ohradila jasem svým, aby nikdy více žádnou úhonou nebylo dotčeno, poukazujíc též, že onen přestupek, který na místě tom spáchán byl, jedenkrát milostivě a milosrdně bude

zahlazen. A tak všechny živly světa, které dříve byly spočívaly ve velikém klidu, propuknuvše v největší nepokoj, najevo daly hrůzy strašné; neb ono stvoření, které bylo učiněno k službě člověka a žádného odboje v sobě nepocitovalo: jakmile člověk chopil se neposlušnosti, takže Boha neposlouchal, tehdy i tvorstvo zanechalo pokoje a chopilo se nepokoje, stíhajíc lidi za každým krokem největším nepřátelstvím, aby člověk, který se přiklonil k horšímu, jím trestán byl. Proč to? Poněvadž člověk na místě rozkoše Bohu odbojným se stal, proto i tvorstvo, které člověkovu v službě bylo podrobno, postavilo se mu na odpor. Ráj pak jest místo půvabův, oplývající zelení, květy, rostlinstvím a nejvzácnějším kořením, dýšící nejlibějšími vůněmi, vypravené radostí duší blažených, skýtající nejplodnější úrodnosti půdě, neb udílí zemi tu nejbujnější sílu, jako duše dává síly tělu, protože ráj stínem a kletbou hříchů není zatemněn. A proto slyšte mne a srozumějte vy, kteří v srdcích svých říkáte: Co a proč jest toto? Ó proč tak pošetilými jste v srdcích svých, vy, kteří jste učiněni k obrazu a podobenství Božímu! Kterak by tak veliká sláva a tak vy-

soká čest, již se vám dostalo, mohly býti beze zkoušky, jakoby to za nic nestálo? Zlato ohněm dlužno zkoušeti, drahokamy hladiti broušením a vůbec všechny takovéto věci jak se patří ohledávati. Nuže, lidé pošetilí, to, co bylo učiněno k obrazu a podobenství Božímu, kterak by mohlo býti beze zkoušky? Člověka zajisté nad všechny tvory dlužno vytríbit a proto všemi tvory třeba ho zkoušeti. Kterak? Ducha dlužno zkoušeti duchem, tělo tělem, zemí vodou, oheň mrazem, boj odbojem, dobro zlem, krásu šeredností, chudobu bohatstvím, sladkost kyselostí, zdraví chorobou, dlouhé krátkým, tvrdé měkkým, výšku hloubkou, světlo tmou, život smrtí, ráj trampotami, království nebeské peklem, pozemské pozemským, nebeské nebeským. Tak člověk vším tvorstvem zkoušen byl, totiž v ráji, na zemi a v pekle: potom byl postaven do nebe. Zřejmě tedy vidíte málo z věcí mnohých, které jsou skryty před očima vašima. A proč se vysmíváte tomu, co jest přímé, rovné a spravedlivé i dobré ve všech dobrech před Bohem? Proč se nad tím horšíte? Bůh jest spravedlivý; ale pokolení lidské, přestupujíc příkazy Boží, nespravedlivo jest, poněvadž usiluje býti

moudřejším než Bůh. Nyní řekni mně, ó člověče, co myslíš, že jsi byl, když jsi ještě nebyl v duši a těle? Ale ty nevíš, kterak jsi byl stvořen. Nyní však, ó člověče, nebe i zemi chceš prozkoumávati, a spravedlnost jejich i řád Boží v nich posuzovati a nejvyšší záhady rozpoznávati; a nemůžeš se vyznati ani v nejnižších, neb nevíš, kterak žiješ v těle a kterak vycházíš z těla. Ten, který tě v prvním člověku stvořil, všechny tyto věci napřed věděl. Ale týž nejdobrotivější Otec poslal svého Jednorozeného umříti za lid, aby člověka z moci ďáblovy vysvobodil. A takto byv osvobozen, září člověk v Bohu, a Bůh v člověku; člověk, máje společenství v Bohu, zářivějším jasem, než by byl měl dříve, stkví se v nebesích. Toho by bývalo nebylo, kdyby týž Syn Boží byl se nepřioděl tělem, neboť kdyby člověk byl zůstal v ráji, Syn Boží byl by netrpěl na kříži. Protože však člověk lstivým hadem byl podveden, Bůh, pravým milosrdenstvím jsa jat, ustanovil, aby Jednorozený jeho v nejzachovalější Panně se vtělil, a tak po pádu člověka pozdvihly se přčetné ctnosti v nebi zářivše, jako jest pokora, královna ctností, která v panenském porodu vzkvetla, a též

ctnosti ostatní, jež vyvolené Boží vedou k věcem nebeským. Neb když se pole mnohou prací obdělává, mnoho užitku vydává, jak se ukázalo na pokolení lidském; neboť po pádu člověka přčetné ctnosti povstaly, aby ho pozdvihly. Ale vy, ó lidé, těla vahou zatížení, nevidíte onu slávu velikou, jež vám bez poskvrny a bez všeliké nevole v plné spravedlnosti Boží připravena jest, takže ji nikdo nemůže svrhnouti; neboť dříve nežli postavena byla budova světa, Bůh toto všechno v pravé spravedlnosti viděl v budoucnu. Pročež, ó člověče, podobenství toto rozjímej!

Pán, který s velikou péčí zahradu štípiti chce, především vhodné místo pro ni vymezí a potom pro veškeru sazbu místa zvláštní určuje, ovoce stromů dobrých, jeho užitečnost, chuť, vůni a dobrou pověst rozličných aromat při tom na zřeteli má. A tak Pán, velikým jsa mudrcem a hlubokým umělcem, všechny sazenice své tak třídí, aby mohly dobře rozpoznány býti ve svém užitku, a potom vymýšlí, kterak by je ohradil, aby nikdo z nepřátel jeho nemohl jich zničiti. Potom ustanovuje též zahradníky, kteří by dovedli zahradu zavlažovati a kteří by plody její

sbírali a rozličná barviva, voňavky a šťávy z nich vyráběli. Pročež, ó člověče, bedlivě uvaž, jestliže onen Pán napřed ví, že zahrada jeho, žádných plodův a žádného užitku nepřinášejíc, musí býti zrušena, proč takový mudřec a takový umělec onu zahradu s tak velikou péčí a s tak velikými pracemi zřizuje, vysazuje, zalévá a ohrazuje? Slyš tedy a rozuměj! Bůh, kterýž jest sluncem spravedlnosti, zazářil na bláto, což jest přestupek člověka; a záře ona u velikém jasu se odrážela, poněvadž ono bláto bylo velmi ošklivé. Neboť slunce ve svém jasu svítilo, a bláto ve své šerednosti hnilo; proto k slunci ti, kdož je viděli, více lnuli, než kdyby bláto oproti němu nebylo položeno bývalo. Ale jako bláto oproti slunci ohavným jest, tak i přestupek člověka, přirovnán k spravedlnosti Boží, nepravostí jest. Proto spravedlnost, anáž krásnou jest, dlužno milovati; a nespravedlnost, poněvadž jest ohavnou, dlužno odvrhovati. Do této ohavnosti upadla ovce Pána, který byl štípil takovouto zahradu. Tato pak ovce nebyla Pánu uloupena pro jeho nedbalost, nýbrž z jeho dopuštění; jižto potom týž Pán s náramným úsilím a spravedlností znovu nabyt. Proto tehdy kůr andělský největší se zastkvěl

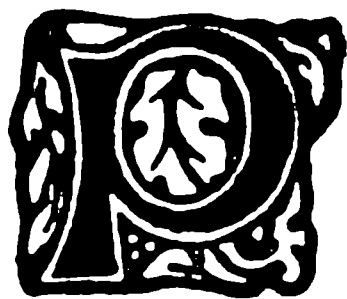
poctou, když andělé člověka v nebi spatřili. Co to znamená? Když nevinný beránek na kříži visel, živlové se otřásli, neboť nejvznešenější Panny Syn rukama vrahů tělesně zabit byl. Jeho smrtí ovce ztracená zpět byla přinesena na pastvy života. Neboť když odvěký stíhač uviděl, že oné ovce pro krev nevinného Beránka, kterou týž Beránek byl vylil na odpuštění lidských hříchův, jest mu se vzdáti, tehdy teprve poznal, kdo jest onen Beránek, an dříve nemohl věděti, kterak týž nebeský Chléb bez mužského semene a beze vší hříšné žádostivosti z Panny zastíněné Duchem Svatým se vtělil; týž zajisté stíhač na počátku stvoření svého, nadmut pýchou, se pozdvihl, sám se ve smrt svrhnuv, a člověka ze slávy rájské vypudiv. Jemužto Bůh čeliti nechtěl mocí svou, nýbrž skrze Syna svého pokorou jej porazil. A poněvadž Lucifer si posměch ztropil z Boží spravedlnosti, spravedlivým soudem Božím vtělení jednorozeného Syna Božího znáti nemohl. Neb v tomto skrytém úradku ztracená ovce byla přinesena nazpět k životu. Proto, ó lidé odbojní, proč se nám tak hrozně zatvrzujete? Bůh člověka opustiti nechtěl, nýbrž Syna svého ke spáse mu poslal; neboť takto potřel

Bůh na starém hadu hlavu pýchy. Když byl vyrván člověk ze smrti, peklo musilo při tom otevřít bránu svou, za pokřiku Satanova: běda! běda! kdo mi pomůže? Ale i veškeré zástupy ďáblův u velikém hlomozu na sebe se utrhovaly, divíce se, jaká by to mohla býti moc, již s knížetem svým nemohou odolati, any viděly, že duše věrné se jim odnímají. Tak člověk nad nebesa povýšen jest; neboť Bůh v člověku a člověk v Bohu skrze Syna Božího se ukázal. Týž rovněž Pán, který ovci tu byl ztratil, ale tak slavně opět k životu ji přivedl, v jiném podobenství přirovnal ji k drahé perle, která, vypadnuvši mu, do mnoha neřádů se mu zakutálela. On však šetrně ji vytáhl a z onoho neřádu, v němž ležela, ji vytáhnuv, tak očistil: jak zlato v peci se čistívá, a na dřívější čestné místo s větší slávou ji uložil. Neboť Bůh člověka stvořil, avšak člověk, dav se přemluvití ďáblem, sřítíl se ve smrt; z té vytrhl jej Syn Boží krví svou, a k nebeské slávě ho slavně přivedl. Kterak? V pokoře a lásce. Pokora zajisté pohnula Syna Božího, že se z Panny narodil, při čemž tato pokora nebyla nalezena ani v žárlivých objetích, ani ve sličnosti tělesné, ani v bohatství pozemském, ani ve zlatých ozdobách,

ani ve světských počtách, nýbrž v jeslích ležel Boží Syn, anaf Matka Jeho byla chudička. Pokora pak stále úpí, pláče a všem obžalobám láme hrot: toť její dílo. Pročež kdokoliv chce ďábla přemoci, opevniž a vyzbroj se pokorou, poněvač Lucifer zděšeně před ní prchá a jako zmije do sluje se před ní ukrývá; neb když ta ho uchopí, jak tenounké vlákno naráz ho strhá. Láska pak snesla jednorozenného Syna Božího s klína Otcova na nebesích a položila Jej v lůno Matky na zem, neb láska nepohrdá ani hříšníky a publikány, nýbrž usiluje spasiti všechny. Proto i slzí proud z očí věřících častěji vyvádějíc, tvrdost srdce změkčuje. Při tom pokora a láska slavnějšími jsou než ctnosti ostatní; neboť pokora a láska tvoří jakoby duši a tělo, jejichž síla mocnější jest než ostatní mohutnosti duše a než údy tělesné. Kterak? Pokora jest jakoby tělem a láska jakoby duší, a nelze odloučiti jedné ode druhé, nýbrž zároveň vykonávají činnost svou, tak jako duši a tělo nelze od sebe odloučiti, nýbrž spolupůsobí a podporují se navzájem, dokavád člověk žije v těle. A jako duši a tělu rozličné údy tělesné dle mohutností svých podrobeny jsou, tak i pokoře a lásce ostatní ctnosti dle své

spravedlnosti napomáhají. A proto, ó lidé, k slávě Boží a pro svou spásu přidržujte se pokory a lásky: s touto zbraní nebudete se báti úkladů ďábelských, ale životem nehynoucím vládnouti budete. A proto kdokoli umění v Duchu Svatém a křídla ve víře má, výstrahy mé nepřestupujž, nýbrž chutí duše své k ní lniž a ji přijímejž.

VIDĚNÍ TŘETÍ

POTOM viděla jsem preveliký nástroj, okrouhlý a stinný, na způsob vejce nahoře súžený, uprostřed vypouklý a dole stažený; na jeho zevnější straně dokola jasný oheň byl, jakoby blánu stinnou pod sebou mající. A v tom ohni byla koule ruděstkvoucího ohně velikosti tak ohromné, že nástroj celý osvěcovala, majíc nad sebou tré pochodní vzhůru jasně postavených, které svým ohněm tutéž kouli, aby nepadla, zadržovaly, a ona koule někdy vzhůru se povznesla a tam preveliký oheň na ni vyšlehl, takže potom plameny své protáhla, a někdy se dolů spustila, a tu ji zastihl třeskutý mráz: takže plameny

své rychle stáhla. A z onoho ohně, jenž byl obklopil nástroj, jakýsi van se svými víry vycházel, a z oné blány, která byla pod ním, jiný van se svými víry vyrážel, a obojí van se po onom nástroji sem a tam rozléval. V oné pak bláně jakýsi temný oheň byl tak strašlivý, že jsem nebyla s to na něj patřiti, kterýž na celou tu blánu svou silou narážel, pln jsa hlomozův, bouří a přeostrých kamenů, větších i menších. Když pak hlomozu svého pozdvihl, onen jasný oheň a větrové a vzduch se bouřlivě zmítaly, jenže blesky předcházely tento zvuk, neb onen oheň prvně na sobě pocítoval pohnutí zvuku toho. Ale pod onou blanou byl nejčistší éther, žádné blány pod sebou nemající; a v něm viděla jsem též kouli jakousi, do běla rozžhavenou, ohromné velikosti, a nad ní pochodně vzhůru okázale vytýčené, kteréž onu kouli zadržovaly, aby nevybočila z dráhy své, a v tomtéž étheru bylo mnoho jasných těles umístěno se všech stran, na něž táž koule občas, poněkud se vyprázdňivši, jasnost svoji vyslala, a potom pod řečenou rudou a ohnivou kouli nazpět přiletěvši a z ní plameny své nahradivši: opět je na ona tělesa vychrlila. Ale i z toho étheru jakýsi van se svými víry se rozléval, a po

řečeném nástroji všude se šířil. Pod tímto pak étherem viděla jsem vodnatý vzduch, bílou blánu pod sebou mající, kterýž sem a tam se rozlévaje, všecek ten nástroj svlažoval. Občas náhle se shloučil a náhlý déšť za velikého rachotu vysílal; a kdykoli pozvolna se rozlil, líbezný deštiček povlovně se z něho spustil. Ale i z tohoto vzduchu jakýsi van se svými víry vycházel a po řečeném nástroji se všude rozléval. A uprostřed těchto živlů byla jakási koule písečná, velikosti náramné: kterouž ony živly obklopovaly tak, že ani sem, ani tam nemohla se vyšinouti. Že pak někdy ty živly s řečenými vany o sebe vespolek narážely, tím onu kouli svou silou poněkud do pohybu uváděly. A viděla jsem mezi severem a východem jakoby horu velikánskou, kteráž proti severu husté tmy a proti východu mocné světlo měla, ale tak, že ani světlo k temnotám, ani temnoty k světlu nedosahovaly. I uslyšela jsem opět hlas z nebe mi řkoucí: Bůh, jenž všechno svou vůlí založil, vše k tomu stvořil, aby poznáváno a ctěno bylo jméno jeho, ale neukazuje stvořením svým pouze těch věcí, jež jsou viditelné a časné, nýbrž zjevuje jím i ty, jež jsou neviditelné a věčné. Toť také patrno

z vidění, na něž p^ozíráš. Neb tento ohromný nástroj, který vⁱdíš, okrouhlý a stinný, na způsob vejce shora s^úžený a uprostřed vypouklý a dole stažený, hlásá věrně všemohoucího Boha ve své velebnosti nepojatelného, a ve svých tajemstvích nevyzpytatelného, a naději všech věrných, aniž z počátku byli lidé nevzdělaní a prosti v činech svých, později ve Starém a Novém Zákoně se rozšiřující a uvolňující, posléze na konci světa mnoho soužení v úzkostech svých vytrpí.

Na jehož zevnější straně kolem dokola jasný oheň jest, jakoby blánu stinnou pod sebou mající, jenž znamená, že Bůh ty, kdož mimo pravou víru jsou, všude ohněm pomsty svojí pálí; ty však, kteříž ve víře katolické trvají, všude ohněm útěchy své čistí; takto ďábelské zvrácenosti temnotu poráží, jakož se i stalo, když ďábel, od Boha stvořený, Bohu na odpor stavěti se chtěje, do záhuby, přemožen byv, se sřítíl. A v tom ohni jest koule rudostkvoucího ohně takové velikosti, že celý nástroj osvětluje; kterýžto oheň září jasností své ukazuje, že v Bohu Otci jest nevýslovný Jednorozený jeho, slunce spravedlnosti, s bleskem horoucí lásky a toliké slávy, že veškero tvorstvo jasnotou světla svého

osvěcuje; a má nad sebou tré pochodní vzhůru jasně postavených, kteréž svým ohněm onu kouli, aby nespadla, zadržují, což znamená jednak Trojici, svým řízením všechno udržující, a jednak to, že Syn Boží, s nebe na zem sestoupiv, a anděly ve věcech nebeských zanechav, také lidem, kteříž z duše a těla pozůstávají, věci nebeské zjevil, jižto, dobrodiním jasnosti jeho jej oslavující: veškeren škodlivý blud odvrhují, aniť jej jakožto pravého Božího Syna z pravé Panny vtěleného velebí, co anděl jim ho zvěstoval, a co člověk v duši a těle žijící jej radostí věrnou přijal.

Pročež i táž koule někdy vzhůru se povznáší, a preveliký oheň vyšlehuje proti ní, takže potom plameny své prodlouží: což znamená, že když přišel onen čas, kdy Jednorozený Boží na vykoupení a povznešení lidského pokolení vůlí Otcovou vtělití se měl, Duch Svatý mocí Otcovou nadpřirozená tajemství v blahoslavené Panně zázračně vykonal, takže tím, že Syn Boží v panenské cudnotě plodným panenstvím podivuhodnou záři vydával, panenství učiněno bylo slavným. Neboť na vznešené Panně žádoucí Vtělení bylo zjeveno. A tak někdy opět dolů se chýlí, a třeskatý mráz jí zavane vstříc;

pročež plameny své rychle stahuje, což značí, že týž Jednorozený Boží z Panny se zrodil a tak k chudobě lidské milostivě se schýliv, a anyť přčetné bědy ho potkaly, mnoho tělesných tísní podstoupiv, když se byl světu ukázal v těle, ze světa odešel, k Otci se vrátil, z kruhu přítomných tehdy učedníkův, jakož psáno jest: *Ani na to hleděli, vyzdvižen jest, a oblak vzal jej s očí jejich* (Sk. ap. 1). Čímž se praví: Synům Církve vnitřním věděním srdce svého Syna Božího přijavším: svatost těla jeho vyzdvižena jest mocí Božství jeho, a tajemným divem oblak skrytého tajemství vzal ho a skryl zrakům smrtelným, za přísluhy vanů větrných. Ale jak vidíš, z toho ohně, jenž onen nástroj byl obklopil, jakýsi van se svými víry vycházel: což znamená, že od všemocného Boha, celý svět mocí svou naplňujícího, pravý věhlas se spravedlivými řečmi vychází, když on jakožto živý a pravý Bůh lidem v pravdě byl zjeven. A z oné blány, kteráž jest pod ním, jiný van se svými víry vyráží, protože i z ďábelské zběsilosti, kteráž Boha neznajíc se ho bojí, nejhorší pověst s nejničemnějšími řečmi vychází; kteréžto víry v onom nástroji sem a tam se rozlévají, protože na světě rozličnými způsoby

užitečné i neužitečné zvěsti mezi národy se směšují. V téže také bláně jest jakýsi temný oheň tak strašlivý, že na něj pozíratí nemůžeš: kterýž značí, že v nejhorších a nejpodlejších úkladech starého zhoubce, nejohavnější vražda tak zimničné vášnivosti vyrazí, že zběsilosti její lidský rozum postřehnouti není s to; kterýžto oheň na celou tu blánu vší svou silou naráží, poněvadž vražda všechny ďábelské nevraživosti svou hrůzou zahrnuje, anož v prvorozených z hněvu záští vzkypěvši, bratrovraždu spáchalo; a ten oheň byl pln hlomozův, bouří a nejostřejších kamenů, větších i menších: neboť vražda plna lakoty jest a obžerství a nejlítějších krutostí, kteréž bez milosrdenství hýří jak ve velikých vraždách, tak i v menších neřestech. Když pak hlomozu svého pozvedá, onen jasný oheň a větrové a vzduch se bouřlivě zmítají; protože, když vražda dychtivostí lakotnou siptí po krveprolití, nadpozemští soudové a šeptý proskakujících pověstí a napjaté sítě plazících se opatření, to vše se pozdvihuje, aby pomstilo soud spravedlivý: a tu blesky hlomoz onen předcházejí, neboť onen oheň prvně pohnutí hlomozu toho v sobě pociťuje, neboť průkazová důstojnost božského

vyšetření potlačuje tuto ohavnost, ana též Boží svrchovanost, dříve než hluk oné ztřeštěnosti veřejně se projeví, vidoucím okem, jemuž všechno nahým jest, ho předzírá.

Pod onou pak blanou nejčistší éther jest, pod sebou žádné blány nemající; protože pod úklady starého zhoubce nejjasnější víra svítí, v níž žádná nejistota nevěry se netají, víra sama sebou nezaložená, nýbrž o Krista opřená, a v étheru tom také vidíš jakousi kouli ohně třpytného a náramně velikou, jež v pravdě značí spojenou Církev, kterážto koule a éther představují tobě ve víře třpyt nevinné jasnoty a náramně cti; a nad tou koulí dvě pochodní vzhůru jasně postavených a onu kouli, aby z míry běhu svého nevybočila, zadržujících, jakého významu jsou, ukazují; jsouť to s nebe dané dva Zákony, totiž staré a nové platnosti, kteréž Církev k božským příkázáním nebeských tajemství táhnou; neb tuto Církev rozličných obyčejů zdržují, aby se střemhlav nevrhala v obyčeje odlišné a nestálé, a protože i Starý i Nový Zákon blaženost nadpozemského dědictví jí ukazují. Pročež také v témž étheru mnoho jasných těles všude umístěno jest, na něž řečená koule, občas poněkud se

vyprazdňujíc, jasnotu svou vysílá; neboť v čistotě víry přemnoho stkvělých skutků zbožnosti všude se jeví, na nichž Církev za jisté kteréši doby byla poochromena, a krása divů jejích poutuchla, ale jakkoli Církev truchlila, nicméně stkvělé skutky dřívější na lidech dokonalých obdivovala; a tak pod řečenou rudou a ohnivou kouli se utíkajíc a od ní plameny své obnovujíc: opět je na ona tělesa vydechuje, poněvadž Církev, žalostnic, pod ochranu Jednorozeného Božího spěchá a od něho přispění božské posily přijímá, a zároveň lásku k věcem nadzemským blaženými skutky projevujíc. Proto i z onoho étheru jakýsi van se svými víry duje, jenž se po řečeném nástroji všude šíří; neboť z jednoty víry nejsilnější pověst s pravými a dokonalými doklady na pomoc lidem vyplynuvši, po končinách veškerého okrsku zemského s valnou rychlostí se rozléhala. Pod tím pak étherem vidíš vodnatý vzduch, bílou blánu pod sebou mající, kterýž sem a tam se rozlévaje, celému nástroji vláhý dodává; neboť pod vírou, která jak ve starých tak v nových Otcích byla, křest v Církvi ke spáse věřících (jak se ti zcela pravdivě jeví) v nevinnosti nejblaženější trvalosti založený,

božským dchnutím všude se šíře veškerému okrsku vláhu spásy ve věřících přinesl. Kterýž, kdykoli se náhle shloučí, náhlý déšť za náramného hřímání chrlí; a kdykoli se mírně rozlévá, libý deštík povlovně vydává, neboť někdy mluvčí pravdy řečnickým spádem a hloubkou myšlenek svých docilují toho, že zástupové houfně ke křtu se hrnou, ohromení prudkou spoustou slov v záplavě kázání jejich, kdežto zas jindy šíří se křest libou umírněností kazatele, jenž lahodnou vlašičkou posvátné řeči pomocí šetrných ohledů davy lidstva vábí.

Pročež i z něho jakýsi van se svými víry vycházejí, po řečeném nástroji všude se rozlévá; neb ze záplavy křestní, spásu věřícím přinášející, velepravdivá zvěst se slovy nejsilnějších řečí vycházejíc, veškeren svět projevem blaženosti své polévá, jak již na národech nevěru opouštějících a po víře katolické toužebně sahajících patrně jest. A uprostřed těchto živlů jest jakási písečná koule velikosti neobyčejné, kterou živlové tak obklopují, že ani sem, ani tam nemůže se vyšinouti: zřejmě označuje v síle tvorů Božích člověka s hloubkou jeho úvahy žijícího, z hlíny země podivuhodným způ-

sobem s mnohou slávou učiněného a silou tvorův tak obklopeného, že nikterak není s to, aby se od nich odloučil; neb živly světa k službě člověkově stvořené jemu slouží, an člověk jakoby uprostřed nich sedě, jim dle božského zřízení vládne, jak i mnou nadchnutý David praví: *Slávou a ctí korunoval jsi jej, a ustanovil jsi ho nad skutky rukou svých* (Žalm 8.). Čímž se praví: O Bože, který jsi všechno podivuhodně učinil, zlatou a purpurovou korunou rozumu a nejdůstojnějším rouchem viditelné podoby korunoval jsi člověka; ustanoviv ho tak jaksi knížetem nad výsostí dokonalých děl svých, kteréž ve tvorech svých spravedlivě a dobře jsi rozvrhl. Neboť nad jiné tvory své veliké a podivuhodné hodnosti na člověka jsi vložil. Ale, jak vidíš, když někdy ty živly s řečenými vany o sebe narážejí, onu kouli svou silou poněkud v pohyb uvádějí; neboť, když v příhodný čas, tvorové Boží se zvěstí zázraků Tvůrcových navzájem se objímají, takže zázrak stihá zázrak za velikého hřímání slov: člověk, oněch divů velikostí zdrcen, cítí otřesení na duchu i těle svém, an divy těmito ohromen, bezmocnost křehkosti své uvažuje.

A vidíš mezi severem a východem jakoby velikánskou horu, kteráž proti severu husté tmy a proti východu mocné světlo má, protože mezi ďábelskou bezbožností a Božskou dobrotou veliký pád člověkův jest patrným, skrze nejpodlejší zlomyslníkovu šalbu, v zatracencích mnoho béd prokletí, a žádoucí spásou ve vyvolených nejnesmírnější štěstí vykoupení máje údělem, ale tak, že ani ono světlo k temnotám, ani ony temnoty k světlu dosáhnouti nemohou; neboť skutky světla do skutků temnot se nevkládají, ani díla temnot děl světla nedosahují, ačkoliv je ďábel často špatnými lidmi zatemniti usiluje, jak jest u pohanů, kacířů, lžiprorokův a u těch, které tito svou šalbou a klamem za sebou strhnouti se snaží. Kterak? Že chtějí míti to, čeho jim znáti nelze; onoho napodobující, jenž Nejvyššímu rovnati se pachtil. A poněvadž ho následují, proto i on lež jakožto pravdu jim dle vůle jejich ukazuje, takže se mnou nejsou; aniž já s nimi, aniž nechodí po cestách mých, nýbrž cizí stezky milují, zpytující, co by jim hloupý tvor o budoucích příčinách klamně ukázal, a toto tak chtějí věděti, jak a pokud toho převráceně vyhledávají, mnou pohrda-

jíce a odmítajíce moje svaté, kteří srdcem upřímným mne milují. Avšak takovíto lidé, kteří zkaženým uměním a vědou tak tvrdošijně mne pokoušejí, takže ono stvoření, které k jejich službě učiněno jest, vyšetřují, zkoumajíce, aby onu věc, kterou zvědětí chtějí, jim dle jejich vlastní vůle ukázalo: mohou-liž výzpytem vědy své prodloužiti aneb ukrátiti dobu života, kteráž jim Tvůrcem stanovena jest? Zajisté ani na den, ani na hodinu toho nedokáží. Aneb mohou-liž předurčení Boží odvrátiti? Nikterak, ó ubožáci, není-liž pravda, mnohdy dopouštím, aby tvorové vám vaše vášně dokázali, kteréžto známky tehdy proto mají, že se mne, Boha svého, bojí, tak jako sluha moc Pána svého někdy ukazuje, a jako vůl a osel a ostatní zvířata vůli pánů svých zjevují, když ji ve službě své věrně plní. O pošetilci, aniť mne odkazujete zapomenutí, ani ke mně nevzhlížejíce, aniž mi se klaníce, ale pohlížejíce na podrobeného vám tvora, co by on věstil a ukazoval, tehdáž tvrdošijně mne odmítáte, slabého tvora místo Stvořitele svého ctíce. Pročež i já tobě pravím: ó človče, proč tvora onoho ctíš, jenž tebe ani potěšiti, ani pomoci ti nemůže, a kterýž ti

zdaru a vzrůstu ve štěstí neskytá? tak jako hvězdopравci, smrti věštitelé a jejich pohan-
ské nevěry stoupencové tvrdívají, říkajíce,
že hvězdy vám lidem život udělují a veškery
činy vaše řídí. O ubožáci, kdo hvězdy učinil?
Avšak hvězdy časem z dopuštění mého s ji-
stými znameními lidem se představují, jak
i Syn můj v Evangeliu poukazuje, an dí:
*Budou znamení na slunci, a na měsíci, a na
hvězdách.* Čímž se praví: Světlo těchto světél
lidem slouží, a oběh jejich časy časů nazna-
čuje. Odtud též v posledních časích žalostné
a nebezpečné doby z dopuštění mého na
nich zjeveny budou, tím, že paprsek slunce,
a záře měsíce, a jasnost hvězd jednou zmizí,
aby srdce lidská se tím otrásla. Rovněž tak
hvězdou z vůle mé Vtělení Syna mého bylo
zjeveno. Avšak člověk vlastní hvězdy, která
by řídila život jeho, nemá, jak tomu chce
lid ve své pošetilosti a poblouzení, nýbrž
všechny hvězdy všemu lidu službou svojí
společny jsou. Že pak ona hvězda nad
ostatní hvězdy jasněji zazářila, to proto, že
Jednorozený můj nad ostatní lidi panen-
ským porodem se zrodil. Tato však hvězda
neposkytla Synu mému pomoci, Vtělení jeho
zvěstujíc, neboť všechny hvězdy a všichni

tvorové mne se bojíci pouze rozkaz můj vykonávají, a žádné věci v žádném tvorů známosti nemají. Neb když se mi zlíbí, tvorové rozkaz můj ukazují, tak jako když mincíř, minci děláje, stají do ní s původním shodný obraz; takže peníz zjevuje podobu sobě danou, ale poněvadž tím žádné takové moci nenabývá, neví, kdy mincíři jinou podobu mu dáti se zachce, an ani dlouhé, ani krátké doby své podoby nerozeznává. Co jest toto? O člověče, kdyby kámen před tebou ležel, na němž nějakých znaků utrpení svých, bedlivě jej prohlížeje, by jsi se dohadoval: tu dle klamného dohadu svého buď nad svým neštěstím zkormoucen, nebo svým štěstím rozradostněn, v klamu bys říkal: Ach! umru; aneb juchu! budu živ; nebo běda! jaké neštěstí; aneb hejsa! jak veliké jest štěstí mé? A čeho by ti tu onen kámen poskytl? Něco by ti vzal, anebo dal? Nikoliv; ani uškoditi, ani prospěti tobě nebyl by s to. Tak ani hvězdy, ani oheň, ani ptáci, ani jiný tvor podobný znamením na nich vypátranými ani nějak ublížiti, ani nějak přispěti tobě nemohou. Jestliže v tohoto tvora, jenž učiněn jest k službě tvé, důvěřuješ, odmítaje mne, tu i já spravedlivým

soudem svým z očí svých tě vymítám, štěstí království svého tobě odnímáje. Neb nechci, abys hvězdy, neb oheň, nebo ptáky, či jiné tvory takové zkoumáje, o budoucích příčinách je v potaz bral, neb, budeš-li je tvrdošijně zpytovati, oči tvé jsou mně obtížny, a tebe jako prokletého anděla svrhnuji, jenž pravdu opustil a sebe střemhlav svrhl v ztracení. O člověče, když hvězdy a ostatní tvorové učinění jsou, kde jsi byl? Zdaž jsi o soustavě jejich Bohu radu dal? Ale domýšlivost takového zvidání povstala v prvním rozkolu: tehdy totiž, kdy lidé na Boha tak zapomenuli, že národ za národem rozličné tvory pyšně zpytoval, a o budoucích věcech různá znamení na nich vyhledával. A tak také vzniklo ono poblouzení k Baalovi: že totiž lidé tvora Božího místo Boha, oklamáni, ctili, k čemuž je též ďábelský výsměch ponukl, aniž více po tvoru než po Tvůrci se ohlíželi: to zvědět toužíce, čeho zvědět neměli. Odtud také horší zvrácenosti nežli tyto se dostavily: když lidé skrze ďábla kouzelnictvím šílití se jali, tak, že ďábla vidí a slyší; on jim klamně mluví a ukazuje, tak jakoby tohoto tvora viděli a jiný by existoval. Nechci pak říci, kterak ďábel první

svůdce vyučil; tak jej též vidí a slyší, kdož ho takto hledají, avšak touto ničemností svou nadmíru se proviňují, aniž mě, Boha svého, takto popírají a starého svůdce následují. O člověče, já v Krvi Syna svého tebe hledal nikoli se zlobnou nepřiznání, nýbrž s velikou přízní; ty však mne, pravého Boha, opouštíš, a onoho, jenž jest lhář, následuješ. Já jsem spravedlnost a pravda; a proto napomínám tě věrou, a vybízím láskou, a na zpět vedu pokáním, abys, ačkoli zbrocen jsi hříchů poskvrnamí, přece povstal z pádu zkázy své. Budeš-li se mi posmívati, podobenství tohoto přirovnání ucítíš, jež praví:

Kterýsi Pán, mnoho služebníků poddaných mající, každému z nich přčetné zbraně válečné dal, praviv jim: Budtež hodni a stateční, liknavost a netečnost odvrhujte. Ale když jakousi cestu s ním konali služebníci oni, jistého posměvače a cizího umění zvrhlého vynálezce podle cesty spatřili, odkudž i někteří z nich, davše se oklamati, řekli: člověka tohoto umění chceme se naučiti. A zbraň, kterou měli, odhodivše, k němu se rozběhli. Jimž druzí říkali: Co činíte? tohoto zlomyslného šaška napodobujete, a Pána svého k hněvu popouzejíte? A oni

odpověděli: Co toto pánu našemu uškodí? A Pán jejich dí jim: O služebníci ničemní, proč jste odhodili zbraně, kteréž jsem vám dal? A proč milejší jest vám, tuto marnost milovati, nežli sloužiti mně, Pánu svému, jehož jste služebníky? Jdětež si tedy za oním pošklebníkem, jak si přejete, protože mně sloužiti nechcete, a viztež, co vám bláznovství jeho prospěje: a zahnal je. Čímž se praví: Pánem tím jest Bůh všemohoucí, všechny národy pod mocí svou spravující, jenž každého člověka rozumem ozbrojil: naporučiv mu, aby byl horlivým a bdělým nástroji ctností, špatnost a nedbanlivost se sebe strásaje. Ale když lidé cestu pravdy nastupují, umiňujíce si choditi v Božích příkázáních: staví se jim v cestu mnoho pokušení, tak, že věnují nejbedlivější pozornost ďáblu, veškerého světa svůdci, a nesčetných neřestí nejničemnějšího mistru, jenž se nepohybuje na cestě pravdy, nýbrž v úkladných zálohách. Odkudž i někteří z nich, nespravedlnosti více než spravedlnosti milovníci, ďáblem byvše svedeni: více se snaží napodobovati starého svůdce neřesti, nežli oddávati se ctnostem Božím. A rozum, jež by měli obracet k Božím příkazům,

k neřestem pozemské nepravosti zvrátivše, ďáblu se podrobují. Jimžto učitelé jejich jako spoluslužebníci svatými Písmy často odpor kladouce, skutky jejich vytýkají a jim vyčítají, proč, ďábelských výmyslů následující, Boží pomstu na sebe svolávají. Avšak onino napomenutím jejich přecho se vysmívající, pyšně tvrdí, že prý v málokterých věcech se prohřešují a Boha svého že neurážejí. Pročež, když v této zatvrzelosti setrvávají, pronáší Bůh nad nimi svůj ortel, vytýkáje těmto služebníkům nepravosti, proč rozum s hůry sobě daný utlumili, a proč raději dali místo šalbám starého svůdce než by milovali Tvůrce svého, jemuž horlivě měli sloužiti a jímž pohrdli. A proto nyní Bůh i jimi pohrdá, na pospas je vydávaje dle skutků jejich výsměchu ďáblův (aniž Bohu nechtěli sloužiti), v němž nucení jsou uvažovati: co veleničemné svedení jim prospělo, aniž takto zavržení jsouce, propadají zatracení, že Božských příkazů nedbavše, více ďábla nežli Boha následovati usilovali. Nechciť, aby mnou lidé pohrdali, kteří mne věrou znáti mají, poněvadž mne-li zamítnou a tvora sobě podrobeného zpytovati budou, starého svůdce v tom napodobující, tu i já

dopouštím, aby se jim i s tvorem i s ďáblem dle žádosti srdce jejich stalo, aby tak zkusili, co jim prospívá tvor, jemuž se klaněli, aneb čeho jim skýtá ďábel, jehož následovali.

A, ó lidé pošetilí, proč na tvoru čas života svého vyzvídáte? Žádný zajisté z vás nemůže času života svého znáti, ani se mu vyhnouti, ani ho přeskočiti, jejž jsem mu ustanovil prožiti, poněvadž, o člověče, až spása tvá jak ve věcech světských tak v duchovních se naplní, přítomný věk zaměníš, a do onoho přejdeš, jemuž nebude konce. Neb když člověk tak silný jest, že nad jiné věci horoucněji ke mně lne, takže v zemském kališti páchnoucích hříchů na svědomí nestrnuv, úkladů starého hada se uvaruje: tomu ducha z těla jeho nevytrásám, dokudž by sladkého ovoce svého v nejlibější vůni k dobrému konci nepřivedl; toho však, jejž tak křehkým uznamenávám, že by, outlý, nebyl s to, v těžké bolesti tělesné, a v hrůzách nejhoršího úkladníka, jha mého nésti: z tohoto světa odvádím, dříve nežby v době chábnoucího ducha svého počal usychati, neboť všechno vím. Chci pak lidskému pokolení veškeré spravedlnosti k jeho bezpečnosti propůjčovati, tak, aby nikdo z lidí

nemohl se vymlouvatí, an je napomínám a vybízím, aby konali spravedlnost, když jim soudem smrti strachu naháním, tak jakoby již měli umřítí, ač ještě dále jim žítí jest: poněvadž nikdo, leč dle užitku, jejž na člověku vidím, a dle vůle mé, kterouž mu života popřádám, nemůže mítí, ani sobě opatřítí času jiného, jak i Job mnou dosvědčuje, řka: *Ustanovil jsi meze jeho, jichž nebude lze překročit* (Job 16). Což znamená: Ty, jenž jsi nade všemi, a všechny věci, prve než se stanou, předvídáš: v tajemství svrchanosti své ustanovil jsi též meze života lidského, tak, že ani věděním, ani opatrností, ani úskokem nějakým nebude možno jich překročiti za účelem žádným, ani v dětství, ani v jinošství, ani v starobě, leč dle prozřetelnosti tajemství твоjich, ty, jenž jsi chtěl, aby lidé byli slávou jména tvého. Já zajisté, ó člověče, před ustavením světa tebe znám; přece však dny tvé v dílech tvých chci pozorovati a užitek jejich rozlišovati a veškery skutky tvé bedlivě a dopodrobna zkoumatí. Kohokoliv pak náhle z časného života vytrhuji, ten života užitečnost naplnil, takže kdyby mu byl život ještě prodloužen, ovoce jeho dobrých skutků nemělo by svěžesti,

nýbrž, maje už jen takřka vlašnou víru tělesnou, toliko prázdným zvukem slov, ať tak dím, by kouřil, nejvniternějším tepem srdce svého by se mne nedotýkal. Protož mu příměří tohoto života neuděluji, nýbrž prve než by klesl ve vlažnost takovéto neplodnosti, z tohoto světa ho odvádím. Ale tobě to pravím, ó člověče! Proč mnou pohrdáš? Zdaliž proroků svých jsem k tobě neposlal? Zdaliž Syna svého pro tvou spásu na dřevo kříže jsem nevydal? Zdaliž Apoštolů svých jsem tobě neustanovil, aby ti ukázali cestu pravdy Evangeliem? Proto nemůžeš se vymlouvat, že bys neměl všech dober skrze mne. A proč si mne za to nevážíš? Avšak bludu této převrácenosti, že totiž znamení činů svých ve hvězdách, nebo v ohni, aneb v ptácích, či v jiném tvorů podobném hledáš: déle nechci trpěti, poněvadž všichni, kteříž blud tento, ďáblem byvše přemluveni, prvně vynašli: Bohem pohrdnuvše, příkazy jeho zcela zapovrhli, pročž i oni zapovržení jsou. Já však nade vším tvorstvem v jasu Božství svého zářím: takže zázraky mé ve svatých mých tobě zjeveny jsou, protož nechci, abys ještě déle toto hadačské poblouzení pěstoval, nýbrž abys vzhlížel ke

mně. O pošetilče, uvaž, kdo jsem já: jsemť nejvyšší Dobro! Proto všech dober tobě uděluji, pilně-li mne hledáš. A kdo myslíš že já jsem? Bůh jsem nade vše a ve všem. Ale ty chceš nakládati se mnou jako se sedlákem: který bojí se vrchnosti své. Kterak? Ty chceš, abych činil vůli tvou, an příkazů mých ty nedbáš. Ale tak tomu není u Boha. Co tím pravím? Pro Něho není ani pomyslu začátku, ani strachu před nějakým koncem. Nebesa ozývají se mými chválami, na mne patříce, a dle řádu, jaký jsem jim ustanovil, mne poslouchajíce. Též slunce, měsíc a hvězdy v oblacích nebes dle běhu sobě vykázaného slouží: rovněž tak vany větrův a deště v ovzduší jak jim stanoveno jest obíhají, a toto vše Tvůrce svého dle rozkazu jeho poslouchá. Ty však, ó člověče, příkazů mých neplníš, nýbrž své vůle následuješ: jakoby spravedlnost zákona tobě ani stanovena ani ukázána nebyla. V tak velikém zajisté jsi vzdoru, ačkoli jsi popelem, že ti nedostačuje zákona mého spravedlnost, jež jest zorána a vzdělána v Krvi Syna mého a dobře vymlácena v Svatých mých jak Starého tak Nového Zákona.

Avšak i ve velké zpozdilosti chceš mne přistihnout, když mi hrozíš, řka: Bohu-li

se líbí, abych byl spravedlivým a dobrým, proč mne dobrým nečiní? Takto mne porazit chceš, jako když rozpustilé kúzle porazit chce jelena, jenž statnými parohy je mocně srazí a probodne. Tak i já, an se mnou drze dle způsobů svých si zahrávati chceš, příkazy zákona svého jako rohy svými spravedlivým soudem svým tě drtím. Toť jsou polnice do uší tobě hřmějící, ty však jim sluchu nevěnuješ, nýbrž za vlkem běžíš, o němž myslíš, že jsi ho tak ochočil, že ti ublížiti nemůže. Avšak hladovec vlk pohlcuje tě, řka: Tato ovce s cesty zbloudila a pastýře svého následovati nechtěla, nýbrž za mnou přiběhla, a proto ji chci míti, anť mne si zvolila a pastýře svého opustila. O člověče, Bůh spravedlivý jest: a proto vše, co na nebi a na zemi učinil, spravedlivým řádem rozvrhl. Jáť zajisté jsem veliký lékař všech nemocí: čině jako lékař, jenž vidí churavce, který horoucně touží po léku. Co tím pravím? Je-li nemoc malá, snadno ji léčí; je-li však těžká, praví nemocnému: Já stříbra a zlata od tebe žádám. Dáš-li mi to, pomohu ti. Tak i já činím, o člověče! Menší hříchy v úpění, a v slzách, a dobré vůli lidské stírám; avšak při těžších vinách

pravím: ó člověče, čiň pokání a naprav se a ukáži tobě milosrdenství své a život věčný tobě dám. A hvězd a jiných tvorův o příhodách svých nezpytuj, aniž se klaněj ďáblovi, a také ho nevzyvej, a na nic se ho nedotazuj, neboť, budeš-li chtít více věděti, než tobě třeba znát, starým svůdcem budeš oklamán, neb, an první člověk víc se vyptával než se vyptávati měl, byl jím ošálen a propadl zatracení. Přece však ďábel nevěděl o člověkově vykoupení, kdy Syn Boží smrt zabil, a brány pekelné přemohl, neb ďábel na počátku ženou nad člověkem zvítězil; ale Bůh na konci časů ženou potřel ďábla, kteráž Syna Božího porodila, jenž díla ďábelská zázračně zmařil, jak miláček můj Jan dosvědčuje, řka: *Na to se dostavil Syn Boží, aby zkazil skutky ďáblovy* (I. Jan. 3). Co tím pravím? Pro spásu a záchranu lidstva ukázala se jasnost největší, to jest Syn Boží, chudobou lidského těla se přioděv; ale jako planoucí hvězda v temných mracích zářící, tak položen na lis, kde víno bez kalu kvasnic bylo vytlačit, neb On sám, kámen úhlový, na lis dopadl; a takové víno vytlačil, které vydalo vůni nejlibější. Onť zajisté bez záplavy poskvrněné krve v lidském pokolení

jakožto jasný člověk zazářiv, válečnou svojí
nohou ústa starého hada zdeptal: vytrhnuv
z jater nešlechtnosti jeho všechny střely,
napuštěné i vztekem i chlípností, uvrhl je
v naprosté opovržení. Protož kdokoli vě-
dění v Duchu Svatém a křídla ve víře má,
ten výstrahy mé nepřestupujž, nýbrž chutí
duše své k ní lniž a ji přijímejž.

VIDĚNÍ ČTVRTÉ

POTOM viděla jsem převelikou a přejasnou záři jakoby nesčetnými očmi planoucí a mající čtvero cípů, vybíhajících do čtyř světových stran; kterážto záře naznačovala tajemství svrchovaného Tvůrce a přetajemně byla mi zjevena. V ní pak ještě jiná záře se ukázala, podobná zoře, s jasným třpytem purpurového. A ejhle, uzřela jsem na zemi lidi, v nádobách hliněných mléko nosící a z něho sýry vyrábějící; jehož jedna část byla hustá, a z té sýry silné staly se; jiná část řídká, z nížto sýry chabé se usýřily; a jistá část prohnisalá, z kteréžto sýry hořké vzešly: i spatřila jsem jako ženu, chovající

ve svém lůně jakoby hotovou podobu člověčí. A ejhle, tajemným řízením svrchaného Tvůrce podoba tato pohnula se životem, ana jakoby ohnivá koule, nemající rysů těla lidského, srdce té podoby zaujala, mozku jejího se dotkla a se po všech údech jejích rozlila. Načež ona podoba člověčí z života té ženy, takto oživená, vyšedši, dle pohybův, jež ona koule měla v ní, též i plet svou změnila. I viděla jsem, kterak jistou takovou kouli v lidském těle bouře za bouří zachvacující, až na zem ji shýbaly, ale ona, znova nabravši síl a mužně se vzchopivši, statečně jim odporovala, a úpějíc, takto pravila:

Kde já to cizinka jsem? Ve stínu smrti. A jakou to jdu cestou? Cestou bludnou. A jakou útěchu mám? Jakou mají cizinci. Jáť měla míti stánek, okrášlený paterem kamenů čtverhranných, nad slunce a hvězdy jasnějších, neboť zapadající slunce a zapadající hvězdy neměly v něm svítiti, nýbrž měla v něm býti sláva andělská, an topas měl mu býti základem a veškery drahoukamy stavbou, schodové jeho z křišťálu a chodby jeho dlážděné zlatem. Vždyť já měla býti družkou andělův, anať jsem živoucím

dechem, ježž Bůh seslal do suchého bláta. Takže bych měla Boha znáti a ho okoušeti. Ale běda! Když stánek můj poznal, že může očima svýma na všechny cesty hleděti, zamířil nástrojem svým k severu. Ach! ach! kde to jsem lapena a oloupena o oči a o radost vědění, roucho majíc všecko potrháno! A tak s dědictví svého byvší zahnána, přivedena jsem na místo cizí, postrádající veškeré krásy a důstojnosti, a tam nejhorší porobě jsem propadla. Ale i s vepři mně jísti přinutili ti, kteří se mne jali zášijkovati, a tak vyhnavše mne na poušť, přetrpkými ještě mne krmili bylinami, v medu omočenými. Potom i na lis mne položivše, náramně mne mučili. Potom se šatů mých mne svléknuvše a mnoho mi zasadivše ran, podnikli na mne hon, při němž mne štváli nejlítejší jedovatou havětí, jako štíry, zmijemi a podobnými plazy; a tato havěť tak mne všecku postříkala jedem svým, že jsem tím oslábla. Proto oni pravili, vysmívajíce se mi: Kde jest čest tvá? Tehdy, ach, všecka jsem se zachvěla a těžce úpějíc hořem, sama u sebe jsem pravila: O, kde to jsem? ach, odkud jsem to sem přišla! A koho budu hledati tohoto zajetí těšitelem? Kterak

okovy tyto roztrhnu? O, které oko bude s to, aby patřilo na rány mé? A které nozdry snesou tento morový zápach? Aneb které ruce potrou je olejem? Ach, kdo bolesti mé prokáže milosrdenství? Křik můj vyslyšíš tedy nebe: a země zachviž se hořem mým, a vše, co žije, k zajetí mému soustrastně se skloň, neboť bol přetrpký mne souží; anať bez útěchy a bez pomoci jsem vyhnankyní. O, kdo potěší mne, protože mne opustila i matka má, neb od cesty spásy jsem zbloudila? Kdo mi pomůže, leč Bůh? Když pak se rozpomínám na tebe, ó mateřský Sione, v němž přebývati jsem měla, nahlížím přetrpkou robotu, jíž podrobena jsem. A když na paměť si uvádím veškeru hudbu, která v tobě jest, pozírám na své rány. Když pak se upamatuji na radost a veselí slávy tvé, tehdy proklínám jedy, které mne otrávily. O, kam se obrátím? A kam uteku? Bol zajisté můj nezměrný jest, neboť setrvám-li v těchto zlech, budu přidružena k těm, kteříž mrzce mne poskvrnili v zemi Babylonské. A kde jsi, ó mateřský Sione můj? Běda mi, anať od tebe nešťastně jsem ustoupila, neb kdybych tě neznala, lehčeji by se mi trpělo. Nyní však prchnu bídáckým

druhům svým; vždyť neblahý Babylon položil mne na váhu olověnou a zatížil náramnými břevny, takže sotva dýchám. Ale když prolévám slzy s nářky svými k tobě, ó matko má, hučí vody nešťastného Babylonu takovým hukotem, že hlasu mého nerozeznáváš. Pročež u veliké starostlivosti hledati budu těsných cest, na kterých mohla bych uniknout mrzkým druhům svým a neblahému zajetí. A když jsem to řekla, vyšla jsem na úzkou stezku, kdež jsem se v malé rozsedlině na severu skryla, přehořce plačíc, anť jsem byla ztratila matku svou; tam také rozjímal jsem veškeren svůj bol a všechny rány své, a takové proudy slz, plačíc a opět plačíc, jsem tam vyronila, že veškeren bol a všechna zsinalost mých ran v slzách těch se rozplývaly. A ejhle, přelíbezná vůně, jako lehký vánek od matky mé vyslaná, o chřípí moje zavadila. Ó, co tehdy úpění se mi vydralo ze srdce a co slz jsem prolila, když jsem pocítila onu malou útěchu! A tak jsem se rozkvílela a rozplakala radostí, že se tím pohnula i ta hora, v jejíž rozsedlině jsem se skrývala. I pravila jsem: Ó matko, ó matko Sionská: co medle se stane se mnou? A kde jest nyní

urozená dcera tvá? O, jak dlouho, jak dlouho postrádám sladkosti tvé, ana ve mnoha slastech něžně jsi mne odchovávala? A v těchto slzách tak jsem se kochala, jakobych matku svou viděla. Ale moji nepřátelé, uslyševše volání mé, pravili: Kam se poděla ta, kterou až dosud dle své vůle měli jsme ve spolku svém, takže i všechnu vůli naši vykonávala? Ejhle, kde teď vzývá nebeštany! Všechno tedy umění své nasadmež a s takovou horlivostí a péčí ji střežmež, aby už nikdy od nás nemohla prchnouti, neboť byla dříve zcela v naší moci. Toto-li učiníme, bude nás opět následovati. Ale já, vyšedši tajně z rozsedliny, ve které jsem se skrývala, chtěla jsem se pustiti na jistou výšinu, kde by mne nepřátelé moji nenašli. Než oni nastavili mi v cestu jakési moře, tak bouřlivé, že jsem nikterak nebyla s to, abych je přebrodiva. Ale i tam byl jakýsi most, jenže tak malounký a úzký, že ani po něm nemohla jsem přejíti. Na konci pak onoho moře čnělo jakési pohoří vrcholů tak příkrých, že ani tam nebylo pro mne vyjití. I pravila jsem: O, co já ubohá si teď počnu? Líbeznost matky své chvilenu teď jsem cítila, i myslela jsem, že mne chce

k sobě přivést zpět; ale, ach! teď mne zase opustí? ach, ach, kam se obrátím? Neb octnu-li se nyní v zajetí dřívějším, budou se mi nepřátelé vysmívati teď více než-li prve, anať jsem po matce své žalostně volala a poněvadž líbeznosti sladké její chvilenu jsem okoušela, a teď opět jsem od ní opuštěna. Ale já tou líbezností, kterouž prve jsem cítila z blízkosti matky své, dosud jsem byla tak posilněna, že jsem vykročila na východ a opět se vydala na uzounké stezky. Jenže ony stezky tak byly zarostly trním a hloží a jinými takovými překážkami zataraseny, že mohla jsem na nich postoupiti sotva o několik krokův; přece však s největší námahou a úsilím konečně tak tak je prošedši, upadla jsem z oné lopoty a práce v takovou únavu, že jsem sotva dýchala. Došedši takto posléze, všecka zmořena, na vrchol hory, v níž jsem se prve skrývala, zamířila jsem k jejímu údolí, chtějíc tam sestoupiti, tu však zmije, štírové, draci a jiní takoví plazové, na mne se obořivše, proti mně zasyčeli. Zděšeně plným hrdlem jsem zakvílela, řkouc: O matko, kde jsi? Méně zajisté bych trpěla, kdybych líbezné návštěvy tvé nebyla prve pocítila, anať nyní

poznovu upadnu v ono zajetí, v němž nedávno jsem strádala. Kde jest tedy nyní pomoc tvá? V tom zaslechla jsem hlas matky své, mně řkoucí:

Ó dcero, běž, neboť k letu křídla ti dal dárce nejsilnější, jehož nikdo nezdolá. Pročež rychle přelet všechna tato protivenství. A já mnohou útěchou posílena, křídla jsem přijala a všechnu tu havěť jedovatou a smrtonosnou rychle jsem přeletěla. A přišla jsem k jakémusi stánku, jehož celý vnitřek zhotoven byl z nejpevnější ocele, a vstoupivši do něho, činila jsem skutky světla, ačkoli dříve skutky temnot jsem byla konala. V onom pak stánku na sever postavila jsem sloup z nehlazeného železa, a na ten sloup navěsila jsem vějířů z rozličných per, sem a tam se pohybujících; a naředši mannu, jedla jsem ji. Na východ pak zbudovala jsem tvrz z kamenů čtverhranných, a zapálivši v ní oheň, pila jsem tam myrhové víno s mestem. Na jih pak jsem vystavěla věž z kamenů krychlových, a ověsila ji štíty barvy červené, a do jejích oken umístila jsem polnice ze slonoviny. Uprostřed pak oné věže vylila jsem med, z kterého jsem vyrobila drahou masť, při-

davši do něho rozličného koření, takže po celém stánku rozlévala se silná vůně. Na západě nepostavila jsem díla žádného, neb ona strana směřovala k tomuto světu. Ale mezitím co touto prací jsem se zaměstnávala, nepřátelé moji, popadnuvše toulce své, šípy svými obořili se mi na stánek; já však, zabrána jsouc do svého díla, zběsilosti jejich tak dlouho jsem si nevšímalá, až již brána stánku plnila se šípy. Nicméně žádný ze šípův ani brány nepoškodil, ani ocelí stánku nebyl s to proniknout, takže ani mně nemohly ublížiti. Když to oni zpozorovali, spustili náramnou povodeň, aby mne a stánek můj odplavili. Ale ani tento zlomyslný pokus se jim nezdařil. Proto jsem se jim odvážně vysmívala, řkouc: Mistr, který tento stánek zbudoval, byl mou-
dřejším a silnějším než vy. Sebertež tedy šípy své a odložtež je; neb k vítězství vůle vaší nade mnou nikterak vám nedopomohou. Ejhle, jakých vykazují ran! S velikým bolem a úsilím svedla jsem s vámi přemnoho bojův, aniž mne chcete připravití o život; přece však jste toho nedovedli, poněvadž chráněna silnou výzbrojí, máchala jsem proti vám břitkými meči,

jimiž jsem se vám chrabře ubránila. Ustupte tedy, ustupte, neb mne již nedostanete!

Ale já křehká a neučená viděla jsem též, kterak na jinou kouli přčetné bouře se obořovaly, chtějíce ji strhnouti, a nemohly, protože ona, statečně vzdorujíc, nedala místa jejich zběsilosti, nicméně však takto bědovala, řkouc: Jakkoli jsem chuděrka, mám přece úkol důležitý. Och, co já jsem? A jaká jest žaloba mého volání? Živýmť jsem v člověku dechem, majíc vykázaný stánek v míše, nervech, cévách, kostech a mase, takže ten stánek oživuji a v pohybech jeho všude ho s sebou nosím. Ale běda! smyslnost jeho plodí nečistotu, chlípnost, nevázané mravy a všelike nepravosti. Ach, ó jakým úpěním si na to naříkám! Neb když se mi život daří ve stánku mého výkonech: staví se mi v cestu ďábelské pokušení, do všeho mne zaplétá a k vypínavé nadutosti podpichuje tak, že často říkávám: Budu jednati po chuti jaré země své. Ve stánku svém, arcí, všem konům rozumím, ale žádostivost jeho tak mi zavazí, že svých skutků nerozeznávám, dokud na sobě neuzřím strašlivých ran. O v jaký potom propukávám nářek!

A říkávám : O Bože, zdaliž jsi mne nestvořil? Ejhle, země daremná mne zmáhá. A tak na útěk se dávám. Jak to? Když stánek můj tělesným chtíčem jest zachvácen, tehdáž vykonávám skutek s ním, ana mám pochoť při skutku tom. Ale rozum, který jest ve mně s věděním v plné svěžesti, ukazuje mi, že Bůh mne stvořil; rozumem také poznávám, že Adam strachem se skryl, když božský příkaz přestoupil. Tak i já strachem před tváří Boží se skrývám, neboť znamenám, že skutky moje ve stánku mém Bohu se příčí. Když pak povážím ještě váhu olověnou hříchu, pohrdám všemi skutky, jež hárají žádostmi tělesnými. Ach, mne cizinky! Kterak v nebezpečenstvích těchto obstojím? A doráží-li na mne pokušení ďábelské, řkouc: Dobré-li jest toto, čeho ani neznáš, ani nevidíš, ani vykonati nemůžeš? — co potom? A když opět praví: To znáš, tomu rozumíš, to dovedeš, proč tedy od toho upouštíš? — co si mám potom počítí? Ale v návalu bolesti odpovím: Ach, mne ubohé! neb škodlivými jedynadchla jsem skrze Adama, jenž, Božský příkaz přestoupiv a na zem vyhnán byv, stánky tělesné sloučil. Neboť pochotí, které

on na jablku neposlušností okusil, vpravuje se do krve a těla škodlivá sladkost, plodíc tak poskvrnu nepravostí. A odtud v sobě cítím těla hřích, a nejčistšího nedbám Boha, vinou opojena jsouc. Ale chtíče stánku svého následovati nesmím. Neb tím, že Adam, stvořený od Boha, byl prvotně čistým a prostým, bojím se Boha, vědouc, že mne stvořil čistou a prostou. Nyní však, zlým návykem nepravostí, upadám v nepokoj. Ó, v tom ve všem cizinkou jsem plnou poblouzení! Pročež bouřliví vírové rozličných zvuků vynášejí mnoho lží, jež vznikají ve mně, takto pravíce: Co jsi? A co děláš? A jaké to podstupuješ zápasy? Vždyť jsi nešťastnou. Neb nevíš, zdali dobrým nebo špatným jest dílo tvé. Kam na konec půjdeš, a kdo tě zachová? A jaké to bludy ženou tě v šílenství? Dokonáš, co tě blaží, unikneš tomu, co tě skličuje? Och, co si počneš, ana toto víš a tohoto neznáš? Vždyť, co ti lahodí, nemáš dovoleno, a co tě skličuje, k tomu přikázání Boží tě nutí. A odkud víš, že tomu tak jest? Lépe by ti bylo, kdyby tě bývalo nebylo. A jakmile tyto bouřlivé víry tak ve mně povstaly, nastupují cestu jinou,

která jest obtížna tělu mému, poněvadž začínám konati spravedlnost. Ale znova vznikají ve mně pochybnosti, zdali to jest z daru Ducha Svatého, neb nikoli, i pravím: Toť neužitečno. A potom chci létat nad oblaky. Kterak? Nad rozum svůj chci povznést se a začít to, čeho vykonati nemohu. Ale jakmile se o to pokouším, nesmírný v sobě budím smutek, takže nekonám žádného díla ani na vrchole svatosti, ani na rovině dobré vůle, nýbrž chovám v sobě nepokoj pochybnosti, beznaděje, truchlivosti a všechno mne tísní. A když pokušení ďábelské mne takto znepokojuje, ó, jaká pohroma mne tu stíhá! neb veškera zla, která jsou, či býti mohou, v tupení, v zlořečení, v ubíjení těla i duše, v mrzkých slovech proti čistotě, zdraví a vznešenosti, které jsou v Bohu: toto vše mně neblahé se představuje. Odtud také pokouší se o mne ta myšlenka opovážlivá, že všechno štěstí a všechno dobro, které jest jak v člověku tak v Bohu, bude mi jen na obtíž a na škodu, předkládajíc mi spíše smrt nežli život. Ach, jaký to nešťastný zápas se mi takto vtírá z lopoty do lopoty, z bolu do bolu, z rozporu do

rozporu, olupuje mne o všechnu spokojenost!

Ale z čeho pramení zlo těchto pobloužení? Není pochybnosti, pramení ze lsti a podvodné zchytralosti a otravného jedu nepravosti, které v sobě chová starý Had. Neboť schytralostí svou vpravuje do mne hříšnou zatvrzelost, odvraceje rozum můj od bázně Páně, takže hřešiti se nebojím, řkouc: Kdo jest Bůh? Nevím, kdo jest Bůh. Podvodnou schytralostí svou vštěpuje do mne zatvrzelost, takže se utvrzuji ve zlu. Otravným pak jedem nepravosti olupuje mne o radost duchovní, takže nejsem s to, abych se veselila ani v člověku, ani v Bohu, sváděje mne takto k pochybovačné beznaději, aneť pochybuji, mohu-li býti spasena, neb ne. Ó, co jest to za stánky, jež takovým nebezpečenstvím vystaveny jsou šalbou ďábelskou! Ale když z milosti Boží si připomenu, že stvořil je Bůh, tu v soužení tom takto odpovídám svodům ďábelským: Já zemi pomíjivé se nepoddám, nýbrž povedu boje nejúpornější. Kterak? Zachce-li se stánku mému páchatí skutky nespravedlivé, skruším morek a krev a maso moudrou trpělivostí, jako se brání

udatný lev a jako had skrývá se do svého doupěte, smrtelné unikaje ráně. Neb nesmím ani vystavovati se střelám ďáblovým, ani vykonávati vůli těla. Kterak? Zachce-li se hněvu, aby zapálil stánek můj, vzhlednu k dobrému Bohu, jehož nikdy hněv se nedotknul, a tak budu líbeznější oblaku, jenž tichou vlažičkou skrápí vyprahlou zemi, a budu zakoušeti duchovní radosti, anyctnosti začnou ukazovati na mně životní sílu svou. A tak pocítím dobrotu Boží. Když pak nenávist se pokouší mne zka-
boniti, vzhlížím k milosrdenství a umučení Syna Božího, a tak tělo svoje spoutávám, věrnou vzpomínkou vdechujíc líbeznou vůni růží, které pučí z Trní, a tak poznávám svého Spasitele. Ale když pýcha napne síly své, aby do mne postavila věž své marnivosti bez základové skály a tuto vyvýšenost ve mně vztýčila, poněvadž nechce, aby se jí kdo podobal, nýbrž aby stále vyšší se zdála ostatních: Ó, kdo mi potom přispěje, an starý Had, který nad všechny byti chtěje, smrti propadl, mne usiluje svrhnouti? V takových chvílích hořekujíc dím: Kde jest můj Král a můj Bůh? Co mohu dobrého bez Boha? Nic. I po-

zvedám zraků svých k Bohu, jenž mi život dal a utíkám se k nejblahoslavenější Panně, která pýchu starého pekelníka potřela; a když takto stala jsem se přepevným kamenem stavby Boží, už mne více nezdolá nejdravější Vlk, jenž na kotvě Božství byl oběšen. A tak poznávám nejsladší dobro, to jest vyvýšenost Boží, cítíc líbeznost nepomíjejícího balsámu, a tak sladkostí Boží se kochajíc, jakobych stála ve vůni všech mastí; rovněž ostatní neřesti velemocným štítem pokory srážím.

A potom já chudinka viděla, kterak jakási jiná koule, z obrysů tvaru svého se stáhnuvši, svazky jeho zpřetrhala a z nich s úpěním se vyprostila a sídlo svoje, hořekujíc, zrušila. A pravila: Ze stánku svého vyjdu. Ale kam já ubohá a žaluplná půjdu? Hroznými a strašlivými stezkami k soudu, kdež budu souzena. Skutky, zajisté, kteréž jsem konala ve stánku mém, tam ukáží: a tam se mi dostane odplaty, jak zasloužím. Ó, jaký strach, a jaká úzkost se mne tam zmocní?! A co se takto odlučovala: přišli jacísi duchové, jak světlí, tak tmaví, kteříž byli tovaryši jejího chování, dle toho, jak se kdy hnula v sídle mém; do-

staviliť pak se tito duchové, očekávající jejího odloučení, aby, jakmile se odloučí, ji s sebou odvedli. A uslyšela jsem živoucí hlas, jenžto jim pravil: dle skutků jejích, z místa na místo ji voďtež! A opět uslyšela jsem s nebe hlas, kterýž mi pravil: Blažená a nevýslovná Trojice zjevila se světu, když Otec Jednorozeného svého, z Ducha Svatého počatého a z Panny zrozeného, poslal na svět, aby lidé, přeodlišně zrození a do mnoha hříchů zapletení, skrze něho byli přivedeni zpět na cestu pravdy, tak aby, pout tělesné hmoty sprostěni, dobré a svaté skutky s sebou nesouce: došli radostí dědictví nadzemského.

Aby's to, ó člověče, tím hlouběji chápal a tím zřejměji vyložil: vidíš preveliký a přestkvoucí jas, planoucí jakoby nesčetnými očmi, a mající čtvero cípů neboli rohův, obrácených na čtvero světových stran; kterýžto jas značí vědění Boží, veliké v tajemstvích a čisté ve zjeveních, nejhlubší zřetelností zářící a nejbystřejší zraky čtveroštěpné nepohnutosti do čtvera světových stran upírající, kde napřed už zcela určitě vidí jak ty, kdož zavržení, tak i ty, kdož kdy shromáždění budou. Jas ten

takto poukazuje na tajemství nadpozemské veleby a svrchovanosti: což se tobě zjevuje, jak vidíš, ve velkém náznaku (symbolu) nejvyšší výsosti a nejhlubší hloubky. A v tomto jasu zříš jiný jas, podobný zoře, jasnosti záře purpurové; neb vědění Boží i to ukazuje, že Jednorozený Otcův, z Panny se vtěliv, Krev svou v lesku věrnosti za spásu lidí prolíti spěl; při čemž v tom vědění Božím dobří i zlí se ukazují, anož nižádným temnem nižádné věci není zatemňováno. Ty však, ó člověče, pravíš: Co si má člověk počítí, an Bůh napřed zná vše, co člověk učiní? A já, člověče, ti pravím: Ó pošetilče, v ničemnosti srdce svého, onoho napodobuješ, jenž cestu pravdy ponejprve odmítnuv, postavil lež proti pravdě, an nejvyšší dobrotě se vyrovnati chtěl. Kdo zatemní Počátek a Konec všeho, kdo se nějak utají Tomu, jenž jest, byl a bude? Ale co jsi ty? Prach a popel. A co víš, když nejsi? Ale ty, jenž máš žalostný začátek a bědný konec, odpíráš tomu, čeho ani nevíš, ani věděti nemáš: nesmírné totiž kráse spravedlnosti Boží, na níž žádného podezření nespravedlnosti se nenalézá, nenalezlo a nenajde.

Ó pošetilče, kde, myslíš, jest otec nepravosti, jehož následuješ? Kterak to? Když pýcha tě nadýmá nad hvězdy a nad jiné tvory, a chceš se povznést nad anděly, kteří příkazy Boží ve všem plní. Ale ty padneš, jak i onen padl, jenž proti pravdě postavil lež. Lež zajisté miloval, a proto smrtí zahalen, ve smrt se sřítíl. Nuže, ó člověče, pozor dej. Když si ani v mysl nebéřeš oné lásky, s jakou tě Bůh osvobodil, ani neprohlédáš k tomu, jakých dober ti Bůh stále prokazuje, ani nepovažuješ, kterak tě odvrací od smrti: často do hříchů klesáš, při čemž miluješ více smrt nežli život. Ale kdybys v takových chvílích ještě se rozpomněl na Písma a ony nauky, kteréž tobě starodávni a věrní Otcové předložili, že totiž jest se ti varovati zlého a konati dobro; kdybys v takové chvíli z hloubi srdce řekl: Těžce zhřešil jsem, proto dlužno jest, abych s hodným pokáním vrátil se k Otci svému, který mne stvořil — a tento Otec tvůj vlídně by tě přijal, a na klín svůj tě posadiv, sladce by tě obejmul. Jenže ty pohrdáš onou blažeností, kterou ti Bůh přislíbil, a nechceš o ní věděti, a se vzpouzíš, spravedlnost

Boží vyslechnout, anebo ji konati. Není-liž pravda, kdyby možno bylo, označoval by's Boží soud spíše za nespravedlivý než spravedlivý. Proto nebyti toho, že Syn Boží Krví svou tě vykoupil, bylo by veta po tobě, an prokletí by's propadl, proklet. Ale soud Boží pravým a spravedlivým jest. Protož, ó člověče, čeho tím získáš, že se na soudu mém utrhuješ? V kůru Andělův a ve vyvolené vinici mé jest chvála chválicích a řkoucích: Sláva tobě, Pane, — a soudu mému výtek nečiní, neboť spravedliví jsou. A co prospělo Dáblu, že se mi postavil na odpor? Když viděl, že má velikou jasnost, chtěl se vyvýšiti nad všechny, a nesčíslný zástup pyšných duchů spíkl se s ním, a ty všechny zároveň s ním svrhla Božská moc v rozhorlení spravedlnosti své; a zrovna tak svrženi budou všichni, kdož, setrvávající v zlém, usilují spravedlnost Boží zlehčiti, aniť se snaží zvrátiti nejvyšší dobro v opačnou ničemnost. Proto, já řku, neustanovil Bůh ničeho, co by bylo nespravedlivým, nýbrž v nestranné spravedlnosti své ustanovil a zařídil všechno spravedlivě.

Než i ti lidé, kteří v nevěře své Boha odvrhli, urobivše modly, jež zaujal Dábel

a v nichž je šálil, tehdáž povstali ve své-
voli takovéto marnosti, když přešlo ono
lidské pokolení, jemuž Adam a Eva řekli,
kterak je Bůh stvořil a kterak vyhnal
z ráje. Modlářův těchto následovali jiní
v téže nepravosti, uctívající více Boží tvory
než Tvůrce samého, a za to majíce, že to,
co nežije, rozhoduje o jejich životě a řídí
jej. Protož i vy, kteříž dosud touto nevě-
rou se zanešvařujete, zpozdilosti svojí za-
nechtež a k tomu, jenž nástrahy Dáblovy
zmařil, věrně se obraťtež, tím, že starou
nevědomost odložíte a životem novým žiti
začnete, jak vybízí služebník můj Ezechiel,
řka: *Odvrztež od sebe všechna přestoupení
svá, jichž jste se dopustili, a učiňte si srdce
nové a ducha nového* (Ezech. XVIII). Což
znamená: Ó vy, kteříž upřímně setrvati
chcete na slunci, po jehožto cestách blažené
ovce běhají, odvrzte od svědomí srdce svého
zvědavost těch věcí, které vám, ve vaší
prvotní moudrosti, neužitečny jsou, jimižto
do marné výše vzletěti jste chtěli, střemhlav
padnuvše v jezero, v němž žádný řád nepře-
bývá, nýbrž onen nelad a zmatek, jenž Boha
nezná. A když to učiníte, postupujtež pro
svou spásu cestou pravdy, na níž červánky

nového nebe naleznete v srdci svém a duch váš bude dýchatí života mocným dechem.

Vidíš také na zemi lidi, kteříž v nádobách svých nosí mléko a z něho sýry vyrábějí: toť lidé na světě, jak mužové, tak ženy, kteří mají ve svých tělech lidské símě, z něhož zplozuje se pokolení různých národův. Část toho mléka husta jest, a z ní sýry silné tvoří se; neboť símě ono silou svou, úrodně a dobře uzrávši a se ustálivši, plodí lidi statné, jimž dostává se také velestkvělých darův, jak duchovních, tak tělesných, ve velkých otcích a ve vznešených osobnostech, takže jasně stkvějí se štěstím moudrosti, důmyslu, prozíravosti a zdarem prací svých a podnikův, i před Bohem i před lidmi, poněvadž Dábel nenalézá v nich místa svého. Jiná pak mléka toho část jest řídká, a z té usyřují se sýrové slabí: poněvadž toto símě chabostí svou, neúrodně napolo uzrávši a napolo vyspěvši, plodí lidi chabé, kteříž proto bývají zpozdilí, malátní a neužiteční v dílech svých jak u Boha, tak u světa, poněvadž rázně nehledají Boha. Jiná posléze mléka část jest prohnisalá, a z té tvoří se sýry odporné; poněvadž ono símě, chabým smíšením

ničemně byvši vylito a neúrodně smíšeno, plodí lidi zrůdné, na ten totiž způsob, že takoví mívají srdce zatrpklé, nevrlé a sklíčené takže nejsou s to, aby pozdvíhovali mysl k Bohu. Mnoho však z nich se jich vydaří, arcit' tak, že přetrpí mnoho bouří a nepokojů jak v srdcích, tak i v mravech svých, ale přece vyjdou z nich vítězně; poněvadž by zliknavěli a zjalověli, kdyby žili v nerušeném klidu a pokoji. Proto je Bůh popohání, pomáhaje jim, a žene je k životu spásy, jakož psáno jest: *Já usmrtím a já obživím; já raním a uzdravím, a není, kdo by mohl z ruky mé vytrhnouti* (Deut. XXXII). Což znamená: Já, který jsem, nemající ani počátku ani konce, zahlazují lidi nepravostné v jejich mrzkostech; jižto ohavnostmi ďábelskými v neřestech se změkčují, a kteříž, ďábelskými brlohy se dávajíce sváděti, účast berou na semenitbě proklaté. Ó jak potměšilá jest hadí čelist, která je tak nadýmá, že smrt se pokouší do nich vstoupiti; proto jim štěstí tohoto světa odnímám, takže je kruší nesčetné trampoty a svízele, kteréž nejsou s to překonatí, ale které po spravedlivém soudu stále na ně doléhají. Ale já, kteréhož nesvrhne

žádná zloba a nezvrátí žádná temnota, i takovéto lidi často jinak obživuji, tím, že v nich živé dchnutí jejich vzhůru táhnu z věcí pozemských, aby v nich nezaniklo, a též jim někdy zasazuji rány mnohou bolestí a strastí jejich života; kteříž pyšnou myslí svou do výše nejapné vystoupiti touží, domnívajíce se, že nikdo jich svrhnouti nemůže, i tyto já, který jsem všudy přítomen, někdy vzhůru pozvedám k pravé rozmyslnosti, aby v klamných nebezpečenstvích klamnými marnostmi se nevyčerpávali. Ale při všem tom není člověka, aniž tvora jiného, jenžby takováto díla má mohl buď schytralostí neb smělostí zvrtnouti, poněvadž nikdo nemůže odolati mojí vůli a spravedlnosti.

Často též, jak vidíš, v té případnosti, když muž a žena, obcující spolu, na mne zapomínají a vysměvači Dáblu se podvolují, rodí se mrzáci: aby rodičové jejich, přestoupivše přikázání má, těmito dětmi svými byli trestáni a vrátili se ke mně pokáním. Mnohdy dopouštím takové zrůdnosti i pro slávu svou a Svatých svých, aby Jméno mé tím horlivěji lidé oslavovali, když takovíto mrzáčkové nabývají zdraví na přímlovu mých vyvolených. Ti pak, kteříž v man-

želství se zdržují, dychtíce po ozdobě panenství neb panictví, vystupují k nebeským tajemstvím jak dennice, aniž pro lásku Syna mého rozkoše těla svého od sebe odtínají. Že pak vidíš jakoby ženu, mající v životě svém jakoby úplnou podobu člověčí, to znamená, že ve skryté komůrce života ženina tvoří se dítě se všemi údy svými, jakmile přijala símě lidské. A ejhle, tajemným řízením nadzemského Tvůrce, podoba tato hýbe se životem; neb když tajemným a skrytým pokynem vůle Boží dítě v životě mateřském v době vhodné a Bohem řádně stanovené přijme ducha, pohybem těla svého projevuje, že žije, tak jako země se otevírá a pučí květy plodů svých, když na ni napadne rosy. Takže ve způsobě ohnivé koule, která nemá obrysův těla lidského, zaujme srdce podoby té, poněvadž duše, planouc v ohni hlubokého vědění, rozeznává vůkol sebe rozličné věci, které jsou na dosah jejího postřehu; a nemá tvaru lidských údův: poněvadž není ani tělesnou, ani pomíjivou, jako lidské tělo. Posiluje člověckovo srdce: jsouc jaksi těla základem, celé tělo řídí, jako obloha nebeská pod sebou všechno obkličuje a nad sebou všechno zastírá. A zasa-

huje též člověkův mozek, anať mohutnostmi svými nechápe toliko věci pozemské, nýbrž i nebeské, moudře poznávajíc Boha. A po všech údech člověka se rozlévá, propůjčujíc životní síly v nervstvu a v žílách a ve všech údech tělu veškerému, tak jako strom dodává z kořene svého životní mízy všem větvím. Když pak ona lidská podoba, tímto způsobem obživnuvši, vyjde z života ženina, změní, dle pohybův, kteréž ona koule měla v té podobě člověčí, také barvu svou; neb jakmile člověk v životě mateřském ducha života přijal a tak se narodil, a se pohnul činností svou dle skutkův, jež koná duše s tělem, dle toho vznikají též duše zásluhy, anať skutky dobrými nabývá jasnosti a skutky zlými se zatemňuje.

A dle sil tělesných ukazuje síly své, takže v dětství člověkově projevuje se prostotou a v jinošství silou; v plném pak věku, kdy všechny žíly člověkovy naplněny jsou, bujaré síly své na jevo dává v moudrosti, tak jako strom v prvním rozpuku jest útloučký, potom ukazuje, že přinese ovoce, až posléze v plné hojnosti vydává užitek. Později pak, v stáří člověkově, když morek a žíly jeho k slabotě nachylovati

se počnou, duše ukazuje síly povlovnější, jakoby ji vědění člověkovo omrzovalo; tak jako míza stromu, když nastává už zima, ve větvích a v listí svém se scvrkuje, a jak takový strom v stáří svém se nahýbá a křiví. Člověk pak tři stezky v sobě má. Které? Duši, tělo a smysly; na těch tráví člověk život svůj. Kterak? Duše tělo oživuje, a smysl vydechuje; tělo si duši přitahuje, a smysl otvírá: smyslové pak dotýkají se duše a vábí tělo. Obdařujeť duše tělo životem, tak jako oheň vlévá světlo tmám: dvěma hlavními vládnouc mohutnostmi, rozumem totiž a vůlí, které jsou jaksi jejíma pažema; ne že by duše měla paže jimiž by se pohybovala, nýbrž že se těmito mohutnostmi projevuje, tak jako slunce ohlašuje se září svou. Protož, ó človče, kteréhož nezatěžuje břemeno tukův, vědou Písem pozoruj! Rozum tak vězí v duši, jako rameno v těle. Neb jako od těla se rozprahuje rámě, opatřené rukou a prsty, tak i rozum vychází zcela jistě z duše za přísluhy ostatních mohutností duševních, s nimiž veškeré skutky člověkovy chápe; nad jiněť mohutnosti duševní poznává vše, co v lidských skutcích jest,

ať jest to dobré, nebo špatné, takže rozum jest jakoby učitelem všeho, co pochopujeme, poněvadž tak to přetřásá, jako se čistí pšenice od zony; zkoumaje, zda-li jest to užitečno, či neužitečno, hodno lásky či nenávisti, anebo vztahuje-li se to k životu, či k smrti. Protož jako nechutná pokrm bez soli, tak i ostatní mohutnosti duše bez rozumu jsou mdlé a nerozeznávavé. Jestli pak rozum v duši jako lopatka v těle, jest jako morkem ostatních mohutností duševních; jest silný jako rámě, neb jako rámě těla pakou jest a v loktě se ohýbá, tak rozum chápe v Bohu dle svých sil tajemství Božství a Člověčenství; a pravá víra, kterou rozum při své práci má, tať ohbím jeho „ruky“; konečně zevrubnost postřehu jeho na rozličných skutcích odpovídá činnosti prstův. Nepracuje však rozum jak ostatní mohutnosti duševní. Jak to?

Vůle skutek zahřívá, duch ho přijímá, um ho plodí, rozum pak skutek chápe, an ho poznává dobrým nebo špatným, tak jako andělé jsou obdařeni rozumem, dobré milující a zlé nenávidíce. A jako tělo má srdce, tak i duše rozum, který v této části

duše působí, jako vůle v oné druhé. Kterak? Vůle má v duši velikou moc. Kterak? Duše stojí na rohu domu, to jest v pevnosti srdce, jako nějaký člověk, který se postavil v některý kout domu svého, aby přehlížeje veškeren dům, všechny nástroje domu řídil, an totiž pozdvihuje pravici, aby naznačil a ukázal, čeho kde třeba, a při tom obrací se k východu. Tak činí i duše ve třídách celého těla, k východu slunce pohlížejíc; zasahujeť pravicí svou do tvrze žil a nervův a do hnutí celého těla, ponevadž vůle vykonává skutek každý, ať dobrý, nebo zlý. Jestliť vůle jako oheň, každý skutek jakoby v peci pekouc. Chléb zajisté na to se peče, aby lidé, požívající ho, sílili, a tak mohli žíti. Podobně i vůle celého skutku silou jest, anať zprvu mělní, a jde-li to ztuha, kvasu zadělává, a je-li věc tvrdá, roztlouká; a takto skutek svůj, jakoby chléb, úvahou připravivši, plnou činností svého zápalu ho dokonale upeče, a takto více potravy skýtá člověkoví skutek nežli chléb, ponevadž chléb časem člověk vždycky stráví, kdežto dílo jeho vůle zůstává v něm, dokud se neodloučí duše od těla; a buď si toto dílo vůle sebe roz-

manitější, to jest, ať již z dětství, nebo z jinošství neb z věku plného, či ze sešlé staroby: přece ve vůli kráčí a v ní dokonalost svou ukazuje. Ale vůle má v srdci člověkově jakýsi stánek, ducha totiž, jež rozum, vůle a všechny mohutnosti duševní svou silou ovívají, rozehřívajíce se v něm a navzájem spojujíce. Kterak? Pozdvihne-li se hněv, žluč se nadme a dmýchajíc do stánku toho dým, dokonává hněv. Vyvstane-li necudné zalíbení, požár chlípnosti v látce své se nítí, a tak povstává ona rozpustilost, která jest hříchem, a v stánku tom se hromadí. Jiné však a to roztomilé potěšení vzněcuje se v tomto stánku z Ducha svatého, a duše, radujíc se z něho, věrně je přijímá a skutek dobrý v nebeských žádostech dokonává. Jest také jakýsi smutek, jímž ve stánku tom ze štav, jež jsou kolem žluče, vzniká strnutí, které v lidech způsobuje nevrlost, rozhořčenost, zatvrzelost, vzdorovitost, a skličuje duši, leč by se z něho zavčas vyprostila s pomocí milosti Boží. Když pak stánku tomu vzejdou ještě protivnosti, zmítává se záštím a jinými smrtonosnými vášněmi, které duši ubíjejí a velikou zkázu a záhubu na ni přivozují. Ale

když se vůli zachce, chopí se náčiní stánku svého a postaví je, ať jest dobré nebo nedobré, do prudkého žáru. Jestliže se vůli náčiní to zalíbí, upeče na něm krmí svou a předloží ji člověkoví, aby si na ní pochutnal. Odtud také vyvstává v onom stánku veliký zástup dobrého a zlého: jako když na nějakém místě shromáždí se vojsko. Když pak se dostaví vojska toho kníže, zalíbí-li se mu vojsko to, použije ho: jestliže však se mu nelíbí, rozpustí je. Tak si počíná i vůle. Kterak? Vyvstane-li v srdci dobro nebo zlo, vůle je buď vykoná, anebo je opomine. Ale i v rozumu i ve vůli uplatňuje se též um, a to, řekněme, zvukem, hlaholem duše. Um každé dílo, každý skutek vynáší na světlo, ať jest to skutek Boží, anebo lidský. Zvukem zajisté slovo se vyzdvihuje; tak jako vítr nadnáší orla, aby mohl létat, podobně i duše zvučí umem jak v sluchu, tak i v rozumu lidském, aby mohutnosti její byly pochopeny a aby každý skutek byl dokonán. Tělo pak jest všech duševních sil stánkem a podporou, poněvadž duše dokud jest v těle, koná všechno s tělem, a tělo s ní, ať jest to dobré, nebo zlé.

Smysl pak jest to, na čem lpí kon vnitřních mohutností duševních; takže ovoce těchto mohutností teprve smyslem poznáno bývá na konu každém, a smysl jest mohutnostem podřízen, poněvadž ony ho pokaždé ke konu pohnou, on však jim konu neukládá, protože jest jejich stínem, to konaje, co zlíbí se jim. Ale i zevnější člověk především smyslem procítá v životě mateřském před svým narozením, zatím co ostatní mohutnosti duše zůstávají ještě utajeny. Jak tomu rozuměti? Zora zvěstuje světlo denní; podobně i smysl člověkům ohlašuje všechny mohutnosti duševní s umem. A jako Zákon a Proroci závisí na dvou přikázáních Božích, tak i činnost smyslu člověkovy zakládá se na duši a jejích mohutnostech. Jak to? Zákon dán jest pro spásu lidí, a Proroci zjevují tajemství Boží: tak i smysl člověkům zahání od člověka vše, co by mu škodilo, a taje duše odhaluje. Neb duše smyslem dýchá. Kterak? Ona člověka oživuje živou tváří a zvelebují ho zrakem, sluchem, chutí, čichem a hmatem. Takže člověk, dotknut byv smyslem, ostražitým se stává ve všem; jestiž smysl obrazem všech mohutností duševních, tak

jako tělo jest nádobou duše. Kterak? Smysl všechny mohutnosti duše uzavírá. Co jest toto? Člověk ve tváři se poznává, očima vidí, ušima slyší, ústa k řeči otvírá, rukama hmatá, nohama chodí, a proto smysl v člověku jest jako drahé kamení a jako draho-
cenný poklad ve schránce zapečetěný. Ale jako nádobu vidíme a jako o pokladu víme, tak i ve smyslu ostatní mohutnosti duševní si myslíme. Duše pak jest paní, kdežto tělo služkou. Kterak? Duše vládne celým tělem, oživujíc je, tělo pak vládu onoho oživování přijímá, neboť kdyby duše těla neoživovala, tělo by propadlo rozkladu. Když pak člověk koná skutek zlý, a duše o tom ví, jest to duši tak trpké, jako tělu jed, když ho tělo vědomě požívá. Naproti tomu však ze skutku dobrého duše se raduje, tak jako i tělu lahodí chutný pokrm. A duše prostupuje tělo tak, jako míza proudí stromem. Jak to? Mízou strom se zelená, kvete a potom nese ovoce. Ale jak ovoce to dozrává? Pohodou. Jak to? Slunce je zahřívá, déšť je svlažuje, a takto pohodou dozrává. Co to znamená? Milosrdenství milosti Boží jako slunce člověka osvětluje, výdechy Ducha svatého jako déšť ho svlažují, a tak roz-

lišováním jakoby pohodou uzrávají dobré jeho plody.

Ale i duše jest v těle jako míza ve stromě, a mohutnosti její jsou jakoby stromu způsobou. Kterak? Rozum v duši jest jako svěžest ratolestí a listí na stromě, vůle jako květy na něm; duch jako vyrážející a nalévající se ovoce, um jako plod zralý, smysl pak jako stromu rozpjetí a košatost. A podobně tělo člověckovo duše sceluje a udržuje. Protož, ó člověče, pomni, čím jsi v duši své, ty, jenž dobrého rozumu se vzdáváš a podobati chceš se hovadům. Ty pak, ó osobo, která tyto věci vidíš, pozoruješ také, jak na jistou takovou kouli, která v lidském těle dlí, mnoho bouří doráží a ji až na zem shýbá: to znamená, že duši lidskou, dokud žije člověk v duši a v těle, znepokojuje mnoho neviditelných pokušení, která ji tělesným chtíčem často svádějí ke hříchům žádostí pozemských, ale ona, nabravši opět sil, mužně se vzchopí a statečně jim odporuje; neb když věřící a starostlivý člověk zhřeší, často z milosti Boží skrušen, hříchů zanechává a naději svou skládá na Boha, ďábelské výmysly odvrhuje, hledaje věrně svého Tvůrce, jak pravdivě to ukazuje i tato věrná duše, na-

říkajíc, jak jsme prve slyšeli nad svými bědami. Že pak vidíš, kterak na jinou kouli bouře za bouří se hrnou, chtějíce ji sraziti, ale nemohou, to znamená, že na tu duši dorážejí přecetné dábelské nástrahy, usilující ji strhnouti ke hříchům mnoha neřestí, ale šalbou svojí zdolati jí nemohou, ana statečně se bráníc, nepopřává místa jejich zuřivosti, poněvadž, upevnivši se vyšším vnuknutím, odráží od sebe střely zrádných šaleb a utíká se k svému Spasiteli, což také výše najevo dává slovy nářku svého, jakož jsme viděli. Že pak, jak vidíš, jakási jiná koule z obrysů tvaru svého se stáhnuvši, svazky jeho zpřetrhala: to znamená, že duše, opustivši údy tělesného příbytku svého, ze svazku jejich vystoupila, když nastal čas, aby její příbytek byl zrušen; i klidí se z údův úpějíc, a v nářku strhuje sídlo své, ana z těla svého s úzkostí se odebírajíc, místo přebývání svého u velkém strachu padnout nechává, bojíc se nastávajícího soudu před Soudcem svrchovaným, poněvadž potom spravedlivým soudem Božím sezná, čeho za své skutky zasloužila, jak to také vyjadřuje nahoře svým nářkem. Proto když se takto rozlučuje, přicházejí jacísi duchové, jak světlí, tak

i temní, kteří jsou tovaryši jejího chování, dle toho, jak v sídle svém si počíná; neb když duše lidská při své rozluce příbytek svůj opouští, dostavují se spravedlivým a pravým ustanovením Božím andělští duchové, i dobří, i zlí, kteří byli dohlížiteli jejích skutkův, dle toho, co v těle s tělem konala. Tito duchové očekávají jejího odloučení, aby ji hned na to s sebou odvedli, neboť vyčkávají ortele spravedlivého Soudce nad duší tou, jakmile se odloučí od těla, aby ji pak neprodleně odvedli tam, kam nejvyšší Soudce usoudí dle zásluh skutků jejích, jak ti také prve, ó člověče, věrně bylo ukázáno.

A proto vy, ó nejdražší dítky moje, otevřte oči i uši své, a přikázání mojich poslouchejte. A proč pohrdáte Otcem svým, který vás vysvobodil od smrti? Kůrové andělští zpívají: *Spravedlivý jsi, Pane*, poněvadž spravedlnost Boží nemá ani vrásky, an Bůh neosvobodil člověka svou mocí, nýbrž slitováním, an poslal na svět svého Syna, aby člověka vykoupil. Slunce není pokáleno nečistotou, tak ani Boha nedotkne se převrácená nespravedlnost. Ale ty, ó člověče, slídivým věděním prohlížíš dobro a zlo. A co jsi: když množstvím tělesných žádostí se špíníš? A co

jsi: když nejjasnější klenoty ctností v tobě září? První anděl dobrem povrhl a po zlu zabažil, proto se mu dostalo zla ve smrti záhuby věčné a ve smrti byl pochován, poněvadž zavrhl, co jest dobré. Andělé však dobří nedbali zla a zamilovali si dobro, vidouce pád Dábla, jenž chtěl pravdu potlačit a lež vztýčiti: proto andělé dobří vzplanuli láskou Boží, majíce pevný základ veškerého dobra, takže nechtějí ničeho jiného, než co se líbí Bohu, nikdy neustávající v jeho chvále. Ale i první člověk znal Boha a upřímně ho miloval a přikázání Jeho přijav, rozhodl se pro poslušnost; později však přiklonil se ke zlému a dopustil se neposlušnosti. Neb když ďábel ke zlému ho ponoukal, zanechal dobra a spáchal zlo, takže i z ráje byl vyhnán. Proto zlo v záhubě smrti dlužno odvrhnout a konati dobro v lásce života. Ale ty, ó člověče, uvažuje v mysli své dobro a zlo, stojíš jako na dvojcestí. A jestliže v takové chvíli temnotou zla pohrdneš, chtěje míti na zřeteli Toho, jehož jsi tvorem a pro něhož jsi se prohlásil na svatém křtu, kde byla s tebe sňata stará vina Adamova, a řekneš-li: Dábla a skutků jeho chci se vystříhati a Boha a jeho přikázání se přidržovati: tu

také uvaž, jak jsi byl poučen, aby jsi se varoval zlého a konal dobré, a že nebeský Otec neušetřil Jednorozeného svého, nýbrž poslal Ho, aby tě osvobodil, a vzývej Boha o pomoc, a On tě vyslyší a řekne: Tyto oči se mi líbí. A jestliže pak nechut odvrhneš, statečně běže cestou Božích přikázání, všude vyslyší volání proseb tvých. Tělo své musíš, arcí, krotiti a vládě duše je podrobovati. Ty však praviš: Cítím ve svém těle obtíže takové, že nejsem s to, abych se přemohl. Ale poněvadž Bůh jest dobrý, sám mne učiní dobrým. Jak bych mohl tělo své skrotiti, když jsem člověkem? Bůh dobrý jest, on všechno dobré ve mně vykoná. Neb když se mu zlíbí, může mne učiniti dobrým. Ale já ti pravím: Poněvadž Bůh jest dobrý, proč se pohrdavě vzpouzíš znáti jeho dobrotu? Neb za tebe vydal svého Syna, kterýž tě mnoha útrapami a s velikou prací osvobodil od smrti. Ale říkáje, že dobrých skutků konati nemůžeš, nespravedlivě křivdíš. Máš oči, abys viděl, uši, abys slyšel, srdce, abys uvažoval, ruce, abys pracoval, nohy, abys chodil; takže můžeš také celým tělem se zdvihnouti a položití, spáti a bdíti, jísti a se postiti: tak tě Bůh stvořil. Proto odporuj také žádostem těla

svého, a Bůh ti pomůže. Neb když se staviš na odpor ďáblu jako statečný bojovník nepříteli svému, tu má Bůh zalíbení na zápase tvém, chtěje, abys každé chvíle a ve všech tísních svých Ho vzýval. Ale nechceš-li těla svého krotiti, tu ono vinou tvojí hoduje v neřestech a hříších, poněvadž mu odpínáš bázně Páně uzdu, kterou jsi je měl zdržovati, aby nešlo v záhubu. Tak tedy máš na zřeteli Dábla, jak on měl na zřeteli nepravost, když propadl smrti. A on, vida tě v záhubě, škodolibě praví: Ejhle, člověk, který jest podoben nám. A potom se na tebe vyřítí a podle své libosti nastaví v tobě svých cest ve stínu smrti. Ale Bůh ví, co dobrého můžeš vykonati. Jestliť tobě dán zákon dle toho, nač stačíš. Bůh od počátku světa až na konec jeho chce se kochati ve svých vyvolených, tak aby, ozdobivše se co nejvěrněji jasem ctností, byli korunováni. Jak? Chtíci těla svého odpírejž člověk tak, aby se nerozplýval rozkošemi tohoto světa, a také nežij tak bezstarostně, jakoby zůstával ve svém vlastním domě, neb cizincem jest, an ho očekává Otec jeho; chce-li, arcí, vrátiti se k Němu, kde, jak mu známo, On přebývá. Protož, ó člověče, obrátíš-li oči své na

dvé stezek, to jest na dobro a zlo: tu jsi dobře poučen, chápaje věci velké i malé. Kterak? Věrou poznáváš Boha v Božství i v Člověčenství; a také vidíš, že skutky ďábelské jsou v zlu. A když takto poznáš cesty spravedlivé i nespravedlivé, tu ti pravím: Kterou cestou přeješ si jíti? Chceš-li potom jíti po cestách dobrých, a vyslechněš-li věrně slova má: vytrvalou a upřímnou modlitbou pros Boha, aby ti pomáhal a aby tě neopouštěl, an jsi křehkým v těle svém, a skláněj svou hlavu k pokoře; a co jest ve skutcích tvých malým, to se sebe strášej a spěšně odvrhuj; toho od tebe žádá Bůh. A jako, kdyby ti někdo předložil zlato a olovo a řekl, sáhni po čem ti libo: dychtivě by jsi shrábl zlato a olova nechal, protože zlato by ti bylo milejším než olovo — podobně máš býti více pilen vlasti nebeské nežli tíhy hříchův. A jestliže do hříchův upadneš, neprodleně povstaň zpovědí a ryzím pokáním, dříve než ti vzejde smrt. Chceť Otec tvůj, abys naříkal, plakal a prosil o pomoc: abys nezůstal ve špíně hříchův. Ale budeš-li poraněn, vyhledej lékaře, abys neumřel. Ne posylá-liž často Bůh na lidi bouří, aby tím úsilovněji Ho vzývali? Ty však, ó člověče,

pravíš: Skutků dobrých konati nemohu. Na to já odpovím: Můžeš. A ty pravíš: Kterak? A já pravím: Rozumem a činností. A ty odpovídáš: Nemám souhlasu. A já odpovídám: Uč se bojovati proti sobě. A ty pravíš: Nejsem s to, abych proti sobě bojoval, leč by mně Bůh pomáhal. Slyš tedy, jak jest ti proti sobě bojovati: Když proti tobě vyvstane zlo, tak že nevíš, jak se ho zbaviti, tu, dotčen milostí mou (neb na cestách vnitřních očí tvých milost moje se tě dotýká) naříkej, modli se, vyznávej se a plač, aby ti Bůh přispěl a zlo od tebe odňal a aby tě posílil v dobru; toto máš ze svého vědění, jímž poznáváš Boha vnuknutím Ducha Svatého. Vždyť, kdybys byl některého člověka dělníkem: ó kolikrát by ti bylo konati něco takového, co by tělu tvému bylo obtížno, a zdaž bys nestrpěl mnoho protivného pro svou pozemskou mzdu? A proč pro odměnu nebeskou nesloužíš Bohu, který ti dal duši a tělo? Kdybys chtěl míti nějakou věc časnou, ó jak by jsi se, zajisté, přičiňoval, abys ji mohl míti, byť jen na chvílečku. A tu, hle, jak se ti protiví, hledati toho, co nemá konce. Neb jako vola pohánějí bodcem, tak i ty máš svoje tělo

poháněti bázní Páně; neb když to učiníš, Bůh tě nezavrhne. Kdyby tě zajal nějaký tyran, ihned by jsi se obracel na osobu, která by ti mohla prospěti, a snažně bys ji prosil a statek svůj bys jí sliboval, jen aby ti spomohla. Tak i ty číň, ó člověče, když tě zajme nepravost; na Boha se obrať s prosbou úpěnlivou, slib, že se polepšíš, a Bůh ti pomůže. Ale ty, ó člověče, jsi slepým na vidění, hluchým na slyšení a hloupým na svou obhajbu, poněvadž rozum, jejž ti Bůh vlil a patero smyslů těla svého, jimiž tě obdařil, máš za lejno a za marnost. Nemáš-li rozumu a vědění? Království Boží lze koupiti, ale ne žertem získati. Nuže, slyšte, ó lidé, a nepohrdejte cestou, která vede v nebeský Jeruzalém, nezapírejte Boha, Dávla vyznávající, a nevzmáhejte se v hříších, ve skutcích dobrých ustávající. Vždyť Boha slyšeti nechcete, když se vzpíráte choditi v Jeho přikázáních, a k Dávlu běžíte, když chtíci těla svého stůj co stůj chcete hověti. Vzpamatujte a vzmužte se, jest vám toho třeba. Necht pak uváží člověk věřící bolest svou a nežli propadne život svůj, ať hledá lékaře. Uzná-li svůj bol a vyhledá-li lékaře, ukáže on mu trpkou bylinnou masť, kterou se může uzdra-

viti, což jsou trpká slova, jimiž dlužno ho vyzkoušeti, vychází-li kajicnost jeho z kořene jeho srdce, anebo z větru jeho nestálosti. A když takto zjistil jeho opravdovost, dává mu víno pokání, aby jím páchnoucí rány obmyl, a také mu podává olej milosrdenství, aby jím tyto rány pomazal k zahojení. Potom mu též ukládá, aby o své zdraví byl starostliv, řka: Hleď, abys v tomto léku byl horlivým a vytrvalým a ať neupadneš v omrzelost, neb těžky jsou rány tvé. Mnozí pak lidé s těžkem podstupují pokání za hříchy své, ale jakkoli s velikou námahou, přece je konají, bojíce se smrti. Ale já jim podávám ruku, a onu trpkost měním jim v sladkost, takže toto pokání, které začali velice pracně, konají potom klidně a pokojně. Kdo však pokání za svoje hříchy zanedbává, říká, že jest mu nsnadno, trestati tělo své, takový člověk jest k politování, poněvadž nechce do sebe popatřiti, ani hledati lékaře, ani z ran svých se vyhojiti, nýbrž hlízu nejhorší v sobě tají a smrt zakrývá přetvářkou, aby jí nebylo viděti. Odtud jest mu líno okusiti pokání, an se nechce ohlédnouti po oleji milosrdenství, ani hledati vykoupení: a proto

propadne smrti, neb smrt miloval a Království Božího nehledal. Nuže, ó věřící, běžte cestou přikázání Božích, aby vás nestihl ortel smrti. Nového následujtež Adama, a starého člověka odvrhujtež. Neb tomu kdo běží, jest Království Boží otevřeno, tomu pak, kdo na zemi leží, zavřeno jest, ale nešťastní jsou ti, kdož ctí Dávla, nevšímajíce si Boha. Kterak? Kdož nectí Boha jednoho v Trojici, ani nechtějí věděti o Trojici v jednotě. Pročž kdo chce býti spasen, nepochybujž v pravé a katolické víře. Proč to? Poněvadž nectí Otce, kdo popírá Syna; a nemiluje Syna, kdo zneuznává Otce; a nemá Syna, kdo zavrhuje Ducha Svatého; a nepřijímá Ducha Svatého, kdo nectí Otce a Syna. Proto jest bráti Jednotu v Trojici a Trojici v Jednotě. Ó člověče, zdali pak jsi bez srdce a bez krve, dokud žiješ? Rovněž tak nesmí se věřiti, ni že Otec jest bez Syna a bez Ducha Svatého, ani že Syn jest bez Otce a bez Ducha Svatého, ani že Duch Svatý jest bez nich. Ale Otec poslal na svět Syna svého vykoupit člověka, a opět Ho k sobě vzal: tak jako člověk myšlenky svého srdce vysílá a opět je k sobě sbírá. Proto o tomto spásonosném poslání Jednorozeného Božího mluví Isaiáš

z vůle Nejvyššího, řka: *Slovo poslal Pán Jakobovi a padlo na Izraele* (Is. IX). Což znamená: Slovo, skrze něž všechno učiněno jest, Jednorozeného totiž Božího, kterýž dle Božství svého byl vždycky, bez počátku v srdci Otcově, toto Slovo poslal Pán, to jest nebeský Otec, ústy Proroků Jakobovi, neboť Prorokové věrně předpovídali, že tento Syn Boží přijde na svět spasit lidi, aby lidé, byvše jimi upozornění a připraveni, Dávla rozmyslně podskočili a jeho zchytralým úskokům se vyhnuli. A tak padlo Slovo na Izraele, když Jednorozený Boží zavítal v hlubokou čistotu Panny, — k níž žádný muž nebyl vešel, nýbrž která zachovala květ svůj neporušeným — aby, z Panny se zrodiv, ty, kdož v klamu slepoty své neznali světla pravdy, přivedl nazpět na cestu pravou a navrátil je neskonale spáse. A proto kdokoliv umění v Duchu Svatém a křídla ve víře má, výstrahy mojí nepřestupujž, nýbrž chutí duše své k ní lniž a ji přijímejž.

VIDĚNÍ PÁTÉ

DOTOM viděla jsem jakoby jakousi postavu ženskou, od temene až po pupek bledou, a od pupku až k nohoum černou, a na nohou krvavou; kolem pak nohou svých měla bělostkvoucí a přechistý oblak, ale oči neměla; ruce pak svoje měla složeny v podpaždích svých a stála podle oltáře, který jest před očima Božíma, ale nedotýkala se ho. A v srdci jejím stál Abraham, a v prsou jejích Mojžíš, a v břiše jejím ostatní Prokové, každý z nich znamení svá ukazující a kráse Církve se podivující. Byla pak tato postava ženská tak veliká jako nějaká věž nějakého města a měla na hlavě své jakoby

kruh podobný zoře. A uslyšela jsem opět hlas s nebe, který mi pravil: Starověkému lidu uložil Bůh strohost zákona, když napočítal Abrahamovi obřízku; ale tuto strohost přeměnil později v milost líbeznou, když dal Syna svého těm, kdož uvěřili pravdě Evangelia, olejem milosrdenství, ukonejšiv ty, které jeho zákona poranilo. Proto vidíš jakoby jakousi postavu ženskou, od temene až po pupek bledou, což jest Synagoga, matka Vtělení Syna Božího, která od počátku vzcházejících dítek svých až do jejich vyspělosti tajemství Boží v nástinech předvádala, ale plně jich neodhalovala. Neníť onou blyskotavou dennicí, o které zjevně mluví, ale na kterou u velkém podivu z dálky pohlíží, takto o ní pravíc ve Velepísni: *Kteráž jest to, jež vystupuje z pouště, oplývající slastmi, podepřená o miláčka Svého?* (Velep. VIII). Což znamená: Kdo jest tato nová snoubenka, která v přemnoha dobrých skutcích se vznáší pouštěmi národův, opustivších zákonné předpisy moudrosti a uctívajících modly, vystupujíc k nadzemským tužbám slastmi darů Ducha Svatého hojněji, a tak mnohou snahou oplývající a se kladouc na ženicha svého, na Syna totiž Božího. Tať jest

to, která od Syna Božího byvši ověněna, přeslavnými kvete ctnostmi, stružkami Písma oplývá. Ale táž Synagoga o dětech oné nové snoubenky u velikém obdivu takto praví v služebníku mém, Isaiáši proroku: *Kdo jsou tito, kteříž letí jako oblakové a jako holubice k oknům svým?* (Is. LX). Což znamená: Ti to jsou, kteříž v myslích svých se odtrhnuvše od žádostí pozemských a tělesných: plnou touhou a plnou odevzdaností a zbožností letí k věcem nadzemským, a holubičí prostotou, v níž není trpké žluče, ohražují smysly těla svého a u veliké vroucnosti dobrých ctností prudce letí na baštu nejpevnější skály, což jest Jednorozený Boží. Ti to jsou, kdož pro lásku nadzemskou pohrdají královstvími zemskými a hledají království nebeského. Synagoga podivovala se Církvi, poznávajíc, že sama není tak vystrojena takovými ctnostmi, jak do budoucna viděla na oné, poněvadž Církev obklopena jest záštitami andělskými, aby jí Ďábel nerozsápal a nesvrhl, kdežto Synagoga prý v neřestech leží, Bohem opuštěná.

Proto také vidíš ji od pupku až k nohám černu; to jest od silného rozšíření svého až na konec jeho přestupky zákona a porušo-

váním úmluvy otců svých špinavu, ana všelijak nešetřila Božích přikázání a následovala vůle těla. A na nohou krvavá, kolem pak nohou svých má jasuplný a přečistý oblak, poněvadž na konci trvání svého zabila Proroka prorokův, při čemž i sama padnuvši, se sřítla: ale při jejím pádu a konci vzešla v myslích věřících jasuplná a čistojasná víra, neb jakmile Synagoga padla, Církev povstala a apoštolským učením po smrti Syna Božího po veškerém okrsku zemském se rozšířila. Ale ta postava nemá očí, ruce pak své klade v podpaždí svá, poněvadž Synagoga nepopatřila na světlo pravé, pohrdnuvši Jednorozeným Božím. Proto též skutky spravedlnosti skrývá pod omrzelost lenivosti své, malátné strnulosti od sebe neodvrhujíc, nýbrž jakoby těch skutků nebylo, nečinně je skrývá. Stojíc podle oltáře, který jest před očima Božíma, přece se ho nedotýká, poněvadž zákon Boží, jehož na Boží rozkaz a pod Božím dozorem se jí dostalo, zevně sice poznala, ale uvnitř se ho netkla, protože se ho více hrozila nežli ho milovala, oběti a zápal zbožných modliteb Bohu přinášeti opomíjejíc. Ale v srdci jejím stojí Abraham, poněvadž on začal obřízku

v Synagoze. A v prsou jejích Mojžíš, poně-
vadž on do hrudí lidských vnesl zákon Boží.
A v břiše jejím Proroci ostatní, to jest v oné
výuce, kterouž byli vyučeni od Boha, dohlí-
žitelé Božích přikázání. Jedenkaždý ukazu-
jící znamení svá a kráse Církve se podivu-
jíce, neboť v podivuhodných znameních
ukazovali zázraky proroctví svého a u veli-
kém obdivu utkvívali zraky svými na uro-
zené sličnosti nové Snoubenky. A postava
ona jest tak velikánská na pohled jako ně-
jaká věž nějakého města, neboť přijavši ve-
likost Božích přikázání, ohlašovala opevnění
a obhajbu vznešeného a vyvoleného města.
A má na své hlavě jakoby kruh podobný
zoře, poněvadž také, když vznikala, před-
označovala zázrak Vtělení Jednorozeného
Božího, a poukazovala na budoucí jasné
ctnosti a tajemství; neboť, ať tak dím, za
svítání byla korunována, když se jí dostalo
Božích přikázání, naznačujíc Adama, který
nejprve rozkaz Boží přijal, ale později svým
přestoupením propadl smrti. Tak učinilo
i Židovstvo, jež prvotně zákon Boží přijalo,
ale později Syna Božího v nevěře své od-
mítlo. Avšak jako člověk smrtí Jednoroze-
ného Božího kolem posledního času ze zá-

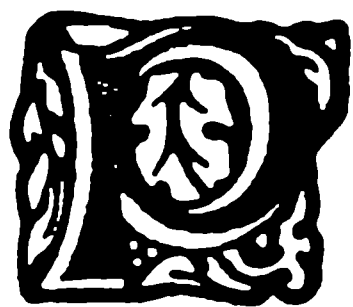
huby smrti byl vytržen, tak i Synagoga před dnem posledním Boží milostivosti byvši vzbuzena, nevěry zanechá a Boha opravdově pozná. Co jest toto? Nevystupuje-liž zora před sluncem? Ale zora ustoupí, a slunce zůstane. Co se tím praví? Starý Zákon ustoupil, a pravda Evangelia zůstává, neb co staří zachovávali v obřadech zákonných tělesně, to koná lid nový v Zákoně Novém duchovně, poněvadž co tam ti ukazovali v těle, to konají tito zde v duchu. Neb obřízka nezanikla, protože byla převedena v křest; neb jako oni byli poznamenáni na údu jednom, tak i tito na údech všech. Protož nepřišly na zmar předpisy staré, protože byly přeměněny v lepší způsobu a převedeny v lepší řád. Vždyť také na konci časů Synagoga věrně přejde k Církvi. Neboť, ó Synagogo, když jsi bloudila ve mnoha nepravostech, takže jsi se prznila s Baalem a s ostatními takovými, obyčej Zákona nejohavnějšími mravy roztrhnuvši, a ležíc nahá ve svých hříších: učinil jsem, o čem mluví Ezechiel, služebník můj, řka: *Prostřel jsem oděv svůj na tebe, a přikryl jsem hanbu tvou, a přísáhl jsem tobě a vešel jsem s tebou v smlouvu* (Ezech. XVI). Což znamená: Já

Syn Nejvyššího z vůle Otce svého prostřel jsem Vtělení své, ó Synagogo, na tebe, to jest pro spásu tvou, sňav hříchy tvé, jež, tolikrát zapomenuvši, jsi páchala, a pojistil jsem ti lék spásy, zjeviv cesty smlouvy své ku spasení tvému, když jsem ti odhalil apoštolským učením pravou víru, abys šetřila mých přikázání, tak jako ženě jest se podrobovati moci muže jejího. Neb jsem tě zbavil strohého zákona zevnějšího a dal jsem ti líbeznou nauku duchovní a osobně jsem ti ukázal veškerá tajemství svá duchovními naukami, ale ty jsi opustila mne spravedlivého a přidala se k Ďáblu. Ty pak, ó člověče, srozuměj: jako Samsona opustila manželka jeho, takže byl oslepen, podobně i Synagoga opustila Syna Božího, když jím pohrdla, zatvrzelá, a když zamítla jeho učení. Ale když mu pak znova již narostly vlasy, takže Církev Boží sesílila, Syn Boží ve své síle Synagogu strhl a syny její vydědil, když i pohany, Boha neznajícími, potřela je Boží prchlivost. Upadlať Synagoga v nesčetné bludy úplného zmatku a rozkolu a poskvrnila se přestupky nepravosti všeliké. Ale též jako David manželku svou, s kterouž se prvotně byl zasnoubil a která se

poskvrnila s mužem jiným, posléze nazpět povolal, podobně i Syn Boží Synagogu (která s Ním prvotně spojena byla Jeho Vtělením, ale nedbajíc milosti křestní následovala Ďábla) posléze na konci časů zase přijme, až ona, zanechavši bludů svojí nevěry, vrátí se ke světlu pravdy. Neb Ďábel uchvátil Synagogu v její slepotě a vydal ji v plen nevěře a nesčetským bludům, a neustane to činiti až do příchodu syna zatračení. A jako tento padl s výše pýchy své — podoben Saulu, jenž byl vypudil Davida ze země jeho, ale byl zabit a skonil na hoře Gelboe — tak syn zatračení pokusí se vypuditi Syna mého v jeho vyvolených, ale Syn můj Antikrista srazí a nazpět povolá Synagogu k víře pravé, jak i David zase přijal první manželku svou po smrti Saulově: tak bude v čase posledním, kdy lidé uvidí toho, jenž je svedl, poražena, a poběhnou nazpět na cestu spásy s velikým spěchem. Neslušeloť se, aby pravda Evangelia předzvěštovala nástin Zákona, poněvadž se sluší, aby tělesné předcházelo a duchovní následovalo po něm, neb i služebník ohlašuje příchod pána svého, a nikoli naopak, aby pán sluhu ve službě předcházel;

**tak i Synagoga se stínem návěštným pře-
dešla a Církev se světlem pravdy po ní ná-
sledovala. Protož kdokoli vědění v Duchu
Svatém a křídla ve víře má, ten výstrahy
mé nepřestupujž, nýbrž chutí duše své k ní
lniž a ji přijímejž.**

VIDĚNÍ ŠESTÉ

DOTOM viděla jsem na výšinách
nebeských tajemství dva šiky
nadzemských duchův, oslnivě
zářící, a ti, kteříž byli v šiku
jednom, měli na svých prsou jakoby křídla,
a vzezření jejich bylo na pohled jako vze-
zření lidí, a bylo též na nich viděti lidské
tváře jako v čisté vodě; ti pak, kteří byli
v šiku druhém, také měli na svých prsou
jakoby křídla, a vzezření jejich bylo na po-
hled jako vzezření lidí, a též obraz Syna
člověka jako v zrcadle se na nich stkvěl.
Ale ani na těchto, ani na oněch nemohla
jsem rozeznati podoby jiné. Tyto pak šiky
obkličovaly jiných patero šiků jako koruna.

A ti, kteří byli v prvním z těchto pěti šikův, měli jakoby vzezření lidí a od ramen až dolů zářili velikým jasnem. Ti pak, kteří byli v šiku druhém, zářili takovým světlem, že jsem nemohla na ně patřiti. A ti v šiku třetím byli jako bílý mramor, a měli hlavy jako hlavy lidské; a nad těmi hlavami bylo viděti planoucí pochodně, a od ramen dolů byli oblečeni jakoby v železný oblak. A ti v šiku čtvrtém, tváře jako tváře lidské a nohy jako nohy lidské, na hlavách svých nesli přilbice a oděni byli v tuniky mramorové. A konečně ti v šiku pátém: na těch nebylo viděti žádné podoby lidské a jako zora rděli se. Ale žádné jiné podoby jsem na nich nespatovala. Avšak i těmito šiky byly obklíčeny jiné dva, též jako korunou. A ti, kdož v prvním byli z šiků těch, byli jakoby poseti očmi a peřím, a v každém tom oku bylo viděti zrcadlo a v zrcadle tvář člověka, a křídla svá měli pozdvižena k nebes výsosti. A ti, co byli v šiku druhém, pláli jako oheň, pokryti jsouce nesčetsným peřím, na němž jako v zrcadle se obrazy všechny řady církevního zřízení. Ale jiné podoby neviděla jsem ani na těchto, ani na oněch. A všechny tyto šiky hlaholily všelikou hud-

bou, podivuhodnými hlasy, velebně oslavující Boha pro ony zázraky, jež koná v blažených duších. A uslyšela jsem s nebe hlas, který mně pravil: Všemohoucí a nevýslovný Bůh, jenž byl před věky a neměl počátku a po konci věků býti nepřestane, všechno tvorstvo podivuhodně svou vůlí stvořil a podivuhodně svou vůlí je uspořádal. Kterak? Některým tvorům určil, aby dleli nebo tkvěli v pozemském, jiným zase, aby byli v nebeském. A rovněž blažené duchy andělské ustanovil jak ke spáse lidí, tak i ku cti jména svého. Kterak? Některým totiž vykázal, aby pomáhali lidem v jejich potřebách, jiným opět, aby zjevovali lidem soudy Jeho tajemstev. Proto vidíš na výšinách nebeských tajův dva šiky duchů nadzemských, oslnivě zářící, poněvadž, jak se ti ukazuje ve výši oněch tajemstev, jichž neproniká hled tělesný, nýbrž které pozoruje zrak člověka vnitřního, tyto dva šiky znamenají, že tělu a duši člověka sloužiti jest Bohu tam, kde mají s nebešťany jasnost věčné blaženosti.

A ti, kdož v prvním šiku jsou, mají na svých prsou jakoby křídla, a vzezření jejich jest na pohled jako vzezření lidí, a jest na nich též viděti lidské tváře jako v čisté

vodě; neb jsou to andělé, rozpínající tužby hlubokého rozumu svého jako křídla; ne, že by měli křídla jako ptáci, nýbrž, že vykonávají vůli Boží v tužbách svých rychle, tak jako člověk rychle létá svými myšlenkami: takže i vzezřením svým prozrazují na sobě krásu rozumnosti, a na jejich vzezření též zřetelně zpytuje Bůh skutky lidí, neb jak služebník, vyslechnuv slova svého Pána, dle jeho vůle je vykonává, tak i oni vůli Boží u lidí na zřeteli mají a skutky jejich na sobě ukazují. Proto i ti, kteří jsou v šiku druhém, též mají na prsou svých jakoby křídla, a vzezření jejich jest na pohled jako vzezření lidí, a též obraz Syna člověka jako v zrcadle se na nich stkví: to jsou archandělé, rovněž tužbami rozumu svého vůli Boží na zřeteli majíce a krásu rozumnosti na sobě ukazující, vtělené Boží Slovo přečistě velebí, poněvadž oni, svato-taje Boží poznávajíce, mysteria Vtělení Syna Božího znameními svými často předcházeli. Ale ani na těchto, ani na oněch nelze ti rozeznati podoby jiné, poněvadž i v andělech i v archandělech jest mnoho skrytých tajemství, kterých lidský rozum, smrtelným zatížený tělem, pochopiti nemůže. Že pak

tyto šiky obkličují jiných patero šiků jako koruna: to znamená, že tělo a duše člověka, jímající mocnou silou svou patero člověkových smyslův, pěti ranami Syna mého očištěných, mají je řídit dle pravidel vnitřních rozkazův. Protož kdo jsou v prvním z těchto šikův, mají jakoby vzezření lidí a od ramen až dolů září velikým jasem; to jsou Síly, a vstupují do srdcí věřících a planoucí láskou budují v nich vysokou věž, což jsou skutkové jejich. Takže rozumností svou ukazují skutky lidí vyvolených, a svou silou přivádějí je, oslnivé blažeností, k dobrému konci. Kterak? Tím, že vyvolení, majíce jasnost smyslu vnitřního, všechny neplechý svých špatností odvrhují, dle mé vůle osvícení jsouce Silami, statečně bojují proti úkladům ďábelským, a tyto boje, které oni takto vedou proti ďábelskému zástupu, andělé Síly mně, Tvůrci jejich, neustále ukazují. Neb lidé mají v sobě boje vyznání a zapření. Jak to? Tento mne vyznává, onen mne zapírá. V kterýchžto bojích taková jest otázka: Jest Bůh, či není? A dokavád otázka má v člověku odpověď Ducha Svatého: Jest Bůh, který tě stvořil, a který tě i vykoupil — a dokavád tato odpověď na otázku v člo-

věkoví jest, nebude mu chybět posily Boží, poněvadž s takovouto otázkou a odpovědí souvisí pokání. Kde však takovéto otázky v člověku není, tam není ani té odpovědi Ducha Svatého, poněvadž takový člověk odhání od sebe dar Boží a bez otázky pokání řítí se v smrt. Zápasy těchto bojů přednášejí Bohu andělé Síly; neb oni jsou před Bohem pečeti, na níž se uvidí a pozná úmysl, s jakým kdo Boha ctí nebo zapírá.

A ti v šiku druhém takovým září světlem, že ti nelze na ně patřit; to jsou Mocnosti, a naznačují, že jas a krásy moci Boží slabost smrtelné hříšnosti nepochopí, ani se jí nevyrovná, poněvadž moc Boží jest nekonalá. A ti v šiku třetím jsou jak bílý mramor a mají hlavy jako hlavy lidské, a nad těmi hlavami vidět jest planoucí pochodně, a od ramen dolů jsou oblečení jakoby v železný oblak: to jsou Knížata, a obrazně naznačují, že ti, kdož ve světě z milosti Boží jsou knížaty lidí, mají se odívati upřímnou statečností spravedlností, aby neupadli v kolísavou nestálost, nýbrž aby brali zřetel ke své hlavě, což jest Kristus, Boží Syn, a řídili svou vládu dle vůle Jeho v lidských potřebách, přihlížejíce se zápalem pravdy k mi-

losti Ducha Svatého, která nad nimi jest, tak aby až do konce setrvali pevnými a stálými v síle spravedlnosti. A potom ti v šiku čtvrtém, tváře jako tváře lidské, a nohy jako nohy lidské, na hlavách svých mají přilbice a oděni jsou v tuniky mramorové: to jsou Panstva, ukazující, že ten, kterýž jest Pánem bytostí všech, rozumnost lidskou, která v lidském prachu ležela poskvrněná, pozdvihl k nebesům, seslav na zem svého Syna, jenž starého svůdce potřel svojí přímostí: tak aby věřící věrně následovali Jeho, jenž jest hlavou jejich, naději svou skládající na věci nebeské a ozbrojující se žádostí dobrých skutkův. A ti v šiku pátém: na těchto neviděti žádné podoby lidské a rdí se jako zora; to jsou Trůnové, ukazující, že Božství sklonilo se k člověčenství, když Jednorozený Boží, jenž neměl na sobě žádné poskvrny lidských hříchův, pro spásu lidstva přioděl se lidským tělem; neboť byv počat z Ducha Svatého, v zoře, to jest v blahoslavené Panně přijal tělo zcela bez poskvrny. Ale žádné jiné podoby na nich nepozoruješ: jestiž mnoho a mnoho vyšších tajemství, jichž křehkost lidská pochopiti nemůže. Že pak těmito šiky obklíčeny jsou jiné dva jako korunou, to

znamená, že oni věřící, kteří patero smyslů těla svého řídí k věcem vyšším, nadzemským, vědouce, že je vykoupilo pět Ran Syna Božího, docházejí s veškerým úsilím a přemítáním myslí své k lásce Boha a bližního svého, nedbajíce rozkoše svého srdce a naději svou skládajíce na věci vnitřní a věčné.

Proto i ti, kdož stojí v prvním z šiků těch, jsou jakoby poseti očmi a péry, a v každém tom oku viděti jest zrcadlo a v zrcadle tvář člověka, a křídla svoje pozdvihují k nebes výsosti: to jsou Cherubové, představující vědění Boží, ve kterém vidí mysteria nadzemských tajemství a proto touhy svoje vydechují podle vůle Boží, takže v hloubce vědění svého s čirojasnou zřetelností podivuhodně předzírají ty, kteří pravého Boha poznávajíce, úmyslem tužeb srdce svého k Němu, jenž jest nade všemi, směřují jakoby na křídlech dobrého a spravedlivého nadšení, milující více věci věčné nežli pomíjivé, jak i pozdvížením tužeb svých ukazují. A ti, co jsou v šiku druhém, planou jako oheň, pokryti jsouce nesčetskými perutěmi, na nichž jako v zrcadle se obrazují všechny řády církevního zřízení: to jsou Serafové, vyznačující, kterak láskou k Bohu planou a s velikou jak touhou na

Něj patří, takže v této mocné touze své ukazují hodnosti jak světské tak i duchovní, které církevními tajemstvími v plné svěžesti a čistotě se uplatňují, neb na těchto andělech podivuhodně se zračí Boží tajemství. A proto všichni, kteříž upřímným a čistým milující srdcem, vyššího života hledají, vroucně též milujte Boha a celou k Němu lnětež touhou, aby přišli do radostí, které věčny jsou, tam za těmi, jichž tak věrně následují. Že pak jiné podoby nevidíš ani na těchto, ani na oněch, to znamená, že jest u blažených duchů mnoho tajemství, jichž nelze zjeviti člověku, poněvadž dokud jest smrtelným, není s to, aby dokonale poznal, co jest nebeské.

A všechny tyto šiky hlaholí všelikou hudbou, podivuhodnými hlasy, velebně oslavují Boha pro ony zázraky, jež koná v duších blažených: poněvadž blažení duchové z moci Boží převelikou radost hlasy nevypravitelnými projevují v nebesích skutky oněch zázrakův, které Bůh koná ve Svatých svých. A těmito skutky Andělé Boha oslavují a velebí, když Boží moc v hloubce svatosti zkoumají, veselíce se radostí spásy, jak i David, služebník můj, nazíratel nadzemských tajemství mých, dosvědčuje, řka: *Hlas*

jásotu a spásy ve stáncích Spravedlivých (Žalm CXVIII). Což znamená: Zvuk veselí a štěstí onoho, že se tělo deptá a duch se vztyčuje, s neskonalou spásou poznává se v příbytcích oněch, kdož nespravedlnost odvrhují a spravedlnost konají, když by z ponuknutí Dávlova mohli konati to, co jest zlé, ale z vnuknutí Božího konají to, co jest dobré. Co jest toto? Člověk často ukazuje na sobě veselí nejapné: když spáchal hřích, po němž nepřístojně zabažil, ale spásy při tom nemá, poněvadž učinil to, co se protivilo přikázání Božímu. Kdežto ples a veselí se štěstím spásy pravé bude míti ten, kdo dobro, po němž vroucně toužil, rázně vykoná, miluje, dokud přebývá v těle, sídla těch, kteříž spásy běževše cestou, vyhnuli se bludné lži. Protož kdokoli vědění v Duchu Svatém a křídla ve víře má, této výstrahy mé nepřestupujž, nýbrž chutí duše své k ní lniž a ji přijímejž. Amen.

**STRUČNÝ OBSAH TĚCHTO
VIDĚNÍ
(Dle Migne)**

VIDĚNÍ PRVNÍ

O síle a věčné trvanlivosti království Božího. O bázni Páně. O těch, co jsou chudi duchem. O tom, jak síly, od Boha přicházející, chrání bohabojné a chudé duchem. Poznání Božímu nemohou lidé skryti snahy svých činův. Co o tom praví Šalomoun.

VIDĚNÍ DRUHÉ

O tom, jak blažení Andělé, neleknuvše se nespravedlnosti, dali se svěsti a odtrhli se od lásky a chvály Boží. Že Lucifer, uváživ krásu a mocnou sílu svou, zpyšněl, a proto s těmi, kteří s ním souhlasili, z nebeské slávy

byl vyvržen. Že Bůh by byl nespravedlivý, kdyby ho byl nesvrhl. Slova Jobova k věci té. O pekle, které žravě pohlcuje duše. Že peklo bylo učiněno, jak byl Dábel svržen. Že nekající mají k očekávání peklo; duším očištcovým jsou uchystána muka ostatní. Slova Ezechielova o věci té. Jak lstivý Dábel podvedl prvního člověka hadem. Dábel teprve z odpovědi Eviny se dověděl, že onen strom byl jim zapovězen. Čeho dlužno dbáti, neb čeho jest se vystříhati v manželství. Slova Apoštolova o věci té. Proč před Vtělením Páně někteří měli více manželek. Proč ani člověk, ani Anděl nemohl člověka spasiti, nýbrž sám Syn Boží. Slova Moudrosti o věci té. Že pokrevně příbuzní nemají spolu uzavíratí sňatku. Příkladem mléko. Proč v Zákoně Starém manželství mezi pokrevenci bylo připuštěno, ale v Novém zakázáno. Že jen muž věkem dospělý a jen ženu na vdavky vyspělou za choť si má bráti. Že jest se vystříhati nedovoleného a chlípného prznění. Proč má žena po porodu, anebo mužem porušená, zůstatí v ústraní a zdržeti se návštěvy chrámu. Kdož se poskvřňuje, obcujíce s těhotnou, jsou vrahy. Slovo Ozeášovo o věci té. Jak se doporučuje čistota. O tom slova

Janova. Že Bůh, vyhnav odtud Adama, ráj ohradil. Protože člověk stal se odbojným Bohu, tvorstvo, prvotně poddané, vzepřelo se člověku. O půvabech ráje, které poskytují mízy a síly zemi, jako duše tělu. Proč Bůh učinil člověka takovým, aby mohl hřešiti. Že člověk nemá všetečně zkoumati věci nejvyšších, poněvadž není s to, aby vyšetřil i ty nejnižší. Že člověk nyní v nebi jasněji září nežli před pádem. Podobenství zahrady, ovce a perly o člověku. Jak se doporučují pokora a láska, které se stkvějí nad ctnosti ostatní.

VIDĚNÍ TŘETÍ

Skrze věci viditelné a časné zjevují se věci neviditelné a věčné. O obloze, učiněné na způsob vejce. O jasném ohni a o stinné bláně. O postavení slunce a třech hvězd. O vzestupu slunce. O jeho sestupu a co znamená. Slova Skutkův Apoštolských k tomu. O prvním větru a jeho vírech. O druhém větru a jeho vírech. O temném ohni, o zvuku a ostrých kamenech. O nejčistším étheru a o postavení měsíce a dvou hvězd. O postavení jiných hvězd. O třetím větru a jeho

vírech. O vzduchu vodnatém a o bílé bláně. O čtvrtém větru a jeho vírech. O písčité kouli zemské. Slova Davidova k tomu. O země-třesení a co znamená. O převeliké hoře mezi severem a východem. O těch, kdož hádáním na tvorech zpytují věci budoucí. Slova Evangelia. Kterak Dábel posmívá se a poškozuje lidi kouzelnictvím čili magií. Podobenství o tom. Až spása člověková a užitečnost se naplní, svět bude proměněn. Slova Jobova o tom. Slova Boží o téže věci. Že Bůh ne-strpí už hříšné věštby z hvězd a z jiných tvorův. O zpozdilosti a zpupnosti člověka. Podobenství o kúzletí, jelenu a vlku. Při-rovnání o lékaři. Slova Janova.

VIDĚNÍ ČTVRTÉ

Nářek duše, která z cesty bludné vrací se milostí Boží k Matce-Sionu. O trestech a trýzních duše. O stánku, do něhož vkročila. Nářek duše, jež ďábelským bouřím s pomocí Boží statečně odolává. O bouřích a nepo-kojích, jež rozpoutává ďábel, sváděje. Proč tyto zlé nejistoty povstávají. Jak lze ovlád-nouti hněv, nenávist a pýchu. Nářek duše,

která se strachem vychází ze svého stánku. Že vědění Boží nemůže býti ničím zatemněno. Že v kráse spravedlnosti Boží nemožno nalézt nespravedlnosti. Modlářským rytinám dlužno výhost dáti. Ezechiel o tom. O nestejnosti lidského semene a že se z něho rodí lidé rozliční. Slova Mojžíšova o tom. Proč se rodí mrzáčkové. O tom, jak dítě v lůně mateřském ožívuje a z lůna vyšedši duši se stěluje (sceluje, upevňuje) a udržuje. Jak duše projevuje schopnosti své dle schopností tělesných. Že člověk má v sobě tré cestiček. O rozumu. O vůli. Podobenství o ohni a chlebu. Kterak ve stánku vůle, to jest v duchu, všechny mohutnosti duše se zahřívají a vzájemně se spojují. O umu. O smyslu. Že duše jest velitelkou, tělo sluhou. Podobenství stromu na duši. O tom, jak duše nakloněná ke hříchům, byvši pohnuta milostí Boží k zkroušenosti, hříchů zanechává. O tom, jak duše, úklady ďábelskými pokoušená, nebeským vnuknutím střely Dáblovy odráží. Že duše, opouštějíc stánek tělesný, s velikým třesením očekává výroku Soudcova. Slova Boží k lidem, aby Božích přikázání poslouchali a zlo odvrhující, věrně konali dobro v lásce Boží. O víře katolické. Slova Izaiášova.

VIDĚNÍ PÁTÉ

O Synagoze, matce Vtělení Syna Božího. Slova Šalomounova. Slova Izaiáše proroka. O různém zbarvení Synagogy. O její slepotě, a co znamená, že má v srdci Abrahama, v prsou Mojžíše, v břiše Proroky ostatní. Že jest velká jako věž a má na hlavě kruh podobný zoře. Slova Ezechielova. Podobenství ze Samsona, ze Saula a z Davida o tom.

VIDĚNÍ ŠESTÉ

Že Bůh tvorstvo své podivuhodně stvořil a uspořádal. O zevnějšku Andělův, a co znamená. O zevnějšku Archandělův, a co znamená. O zevnějšku Sil, a co znamená. O zevnějšku Mocností, a co znamená. O zevnějšku Knížat, a co znamená. O zevnějšku Panstev, a co znamená. O zevnějšku Trůnův, a co znamená. O zevnějšku Cherubův, a co znamená. O zevnějšku Serafův, a co znamená. Že tyto všechny šiky podivuhodnými hlasy hlaholí a znějí ozvukem oněch zázrakův, jež Bůh koná v blažených duších. Zalmista o věci té.

ZASTAVENÍ

EJHLE

Ejhle. Tak začíná Svatá Hildegarda svoje Vidění. Jakoby řekla: *Ejhle*, já děvka Páně. *Ejhle*, vstupujeme do Jeruzaléma. Co znamená slovo *ejhle*? Znamená podiv. Znamená úžas. Znamená oslnění. Znamená: dívejte se na mne! Znamená: nedívejte se na mne! Moje oči, ruce mé, ach, srdce, paměť — co Vám chci říci? Vlnobití, vlnobití: jak napodobit vlnobití — jak je shladit v zrcadlo? Jak uklidnit Vás a sebe neztrestat? Člověk jsem, sestra člověka — nádoba hlíny — nádoba, běda, — nikoli! — kdo by Vám to připomenul? —: nádoba vyvolení. Rozumějtež — jsem krůpějí Vašeho moře, krůpějí vyzdviženou do oblak paprskem Slunce, krůpějí přitažlivostí a odpudivostí, mrazem a žárem, v prstech všech sil proměněnou v perlu. Hluboký jest můj lesk — vemte mne do rukou: nehloubím se jako moře? Nemám jeho těžký, pradávnými světly žíhaný lesk? Hrany

pominuly. Jsem malinká. Bože, co zrcadlím, co v sobě tajím! Hle, pláču.

Kdo mne předhodí sviním? Kutálela jsem se, svou tíží — nemám hran — — kdo mne to drží? Ježíši Kriste

„Pod tvým stromem usednu, jenž všemi prostory korunu košatou zdvihá a v jehož černém, ledovém listí zvoní tichem hvězdy, jak včely všech úlů; má hrdost, zamlklá za dne, k mojí písni se vrátí, políbením, jež nekonečnými činí paprsky zraků, na oči mne zlíbá, a těm, kteří poslechnou, s hlavou pyšně v zad skloněnou zpívati budu . . .“ (O. Březina).

Pyšně v zad skloněnou? Odkud toto vyklonění? Proudem, který unáší? Břemenem, jež neseme na prsou jako dělník svůj kámen, jako vinař koš hroznův, jako matka dítě?

„*Břímě*, kteréž viděl Habakuk prorok“ (Hab. I, 1).

„*Břímě* slova Hospodinova k Izraelovi skrze Malachiáše“ (Mal. I, 1).

Pyšně v zad skloněnou? Dobrem.

Bílkův „Mojžíš“, píšící svoje „A — Adam“, sklání se jako Atlas pod břemenem neviditelné oblohy. A Svatá Hildegarda, začínajíc svoji Genesi, praví:

„*Ejhle!*“

Stalo se Vám, že jste ukazovali malému dítěti první hvězdu, a že dítě, nepatříc ani na oblohu, hledělo jen na Váš napřažený ukazováček? Opačkovali jste tento pokus, a poněvadž vždycky neúspěšně, konečně jste se rozesmáli — byl-li, náhle, přítomen někdo třetí. Jak se nesmáti: ukazujete Večernici, a dítě hledí jen na Váš prst — anebo, začalo-li už mluvit, překvapí Vás třeba takovou otázkou: A jí hvězdička také ráda mlíčko?

Ve svém dramatu (Vy musíte je znát) „Paní z námoří“ má Henrik Ibsen osobnost, jež mi živě připomíná Černého Myslivce z „Babičky“ Němcové.

Nejsladší vzpomínky mé druží se k básni, která ve svém mateřském jazyce nazývá se „Egidius en de Vreemdeling“. Napsal ji Hollandan W. G. van Nouhuys.

— „Co víte vy o velikém a vysokém: vy nízcí a malí! . . . Vidíte onen bod tamhle, výše než onen bílý oblak?

Sto očí hledělo marně vzhůru. Jedině nějaký hoch zvolal: „Ano tamhle — na modré obloze“, a ukazoval na něco, čeho ani nyní ještě ostatní neviděli.

Cizinec mu přikývl.

— Nejmladší vidí nejvyšší, poněvadž se ještě neučili viděti. Ale čeho jsi ani ty nezpozoroval, že onen bod má oči. Oči jako propasti, které chtějí pohltnouti slunce. Také křídla,

široce mávající, a zatínající se pářata má onen bod. Kdybych jej zavolal, uprchli a zalezli byste do úkrytů poděšením. Neboť královský orel létá tam ve vysoké samotě.“ (Egidius en de Vreemdeling.)

Jsem přesvědčen, že každé dobré drama, každá dobrá báseň mají — ať viditelněji, ať neviditelněji — tento prvek. Tento problém, tuto tendenci, tuto krásu, toto kouzlo, toto poslání . . .

Směje se Porphyrius a Julianus Augustus Lévimu celníkovi (jenž se stal potom Evangelistou) a jiným, kteří, *sořvaž*e je Kristus zavolal, *ihned* ho následovali, všechno opustivše. Svatý Jeroným klidně poukazuje na Kristovy skutky a dodává, že tajemná záře a velebnost vycházela z lidské tváře Spasitelovy, přitahujíc lidi vyvolené jako magnet přitahuje železo.

„Na prahu bratří usedal jsem, záhadný cizinec, podvečer, a v dalekém šumění vod, a v písni větrů a zářících sfér, o práci země a světě, jenž v hlubinách lásky se přede mnou šel, k útěše bratří jsem zpíval, šťasten z úsměvu jejich, a věřil“ (O. Březina).

Jsem přesvědčen, že každé dobré drama, každá dobrá báseň mají — ať viditelněji, ať neviditelněji — tento prvek, tento problém, tuto tendenci, tuto krásu, toto kouzlo, toto poslání — — —

Jako nástroje hudební, tak všechny ostatní nástroje mají svůj zvuk, a každý pohyb tajemnou svou linií: jak pak, bratře, stojí-li někdo, jenž má na to čas, anebo jehož právě nepotřebují —

stojí-li Někdo opodál a slyší hudbu práce a vidí skrytou krásu věcí a tajemné linie posuňkův? Jest pravda, listí opadává, ptáci odlétají, lidé přicházejí a odcházejí, časy plynou — ale cosi trvá, jakási „veličina stálá“, ve všech způsobách, ve všech přeměnách, po všechna pokolení.

Jsou lidé, kteří to vidí a kteří se tím trápí.

Řekněte jim, že tam a tam bude schůze, sjezd a tak dále — jakoby toho neslyšeli.

A jejich srdce, spočívající ve velikém klidu, očekává návštěvy. Kdo má přijíti?

„... rozsvítil lampy a do váz natrhal kvítí a vůněmi, jež v plamenech šlehají krví, své síně nadech': koberce prostřel a naléval vína, v nichž slunce minulá svítí, jež před lety usínala v chudých jeho vinohradech...“

Kdo má přijíti? Toho nevíme, bratře. Ale někdo přijde.

Co se stane? Slavnost bude. Ptáci aspoň nikdy takto nepěli, nebe nebylo tak vysoké, stromy u velikém klidu nestály, vody nezářily z takové hloubky, srdce skal se nechvělo, hudba nebyla tak osamocená, jako nějaký smutný nástroj, který ve vzduchu zkameněl a jehož prapodivné, strnulé klouby možno prsty ohmatat...

Co se stalo? Nic se nestalo, bratře. Připomněl jsem si jistý mythus.

„Ale já, ač jsem to viděla a slyšela, přece pro pochybnost a zlou domněnku a pro různý význam lidských slov, tak dlouho, a to nikoli z tvrdosti, psáti jsem se zpěchovala, až na lože choroby, bičem Božím sražena, jsem upadla: takže

konečně mnoha nemocemi dohnána, dle svědectví onoho člověka, kterého jsem tajně (jak už praveno) byla hledala a našla, ruce k psaní jsem přiložila (Cestyvěz str. 7).

Pro různý význam lidských slov?

„A z mlčení, jež válo v mých stínů černý vzrůst, se třásla marná sdílnost, jak pohyb němých úst“ (O. Březina).

A jaká to pochybnost, jaká zlá domněnka bránila Abatyši promluvit světu? Aby nepřišel člověk nepřítel, „a neotrávil jí víno dřív, nežli ho podala bratřím?“

A což jest tak nebezpečno hřmíti a zpívatí duším, „že není bolestí větších, nežli jsou ztracená vítězství jejich, že není radostí větších, nežli je opojení zraku věčností sesíleného?“

A což jí nestačilo, že „našla kohosi a milovala ho?“

Byla *poslána*.

**AŤ SE POUČÍ TI, KDOŽ JÁDRO PÍSEM
VIDOUCE, NECHTĚJÍ O NĚM ANI MLU-
VITI, ANI KÁZATI**

(Cestyvěz, str. 12).

A proč nechtějí? Což jádra, duše, podstaty, směru, cíle, smyslu Písem nevidí? Ó nikoli: oni dobře vidí! Proč tedy nechtějí? Protože milují

spásu porušenou. Je-li možná? „Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti: nebo zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati“ (Mat. 6, 24). Proč že nechtějí o jádru Písem ani mluvit, ani kázati? Protože jsou vlažni. Já řku, proč? Protože otupěli pro Boží spravedlnost.

Toť výklad Toho, který seděl na Hoře.

Jaká asi byla řeč Patriarchův? Jaké asi kázání Prorokův? Toť velké gesto a silný přízvuk: rozbíti desky desatera, porubati čtyry sta padesát Baalistův, strhnouti nadšením oheň s nebe . . . Eliáš byl pln respektu ku každé hlavě a ku každému přesvědčení . . .*) Pripomenuli si, že Mojžíš, jehož Svatý Duch nazývá „nejtišším nad všechny lidi, kteří bydleli na zemi“ (IV. Mojž. 12, 3), v spravedlivém hněvu zabil Egyptana, že Kristus v chrámě (a bylo to jen v předsíni) zpřevracel stolky penězoměncův a vedle slova použil i provazův — tu ve zvláštním smyslu jeví se mi věta v ústech, na příklad Svatého Štěpána: „Pane, odpust jim, neb *nevědi, co čini*.“

Jakési příkrosti, jak patrně, arci v jistých případech, to jest obyčejně coram hypocritis, po česku před pokrytci, ani Prorokové (k nimž i Svatá Hildegarda náleží) se nevyhnuli. „*Jakoby láska nebyla schopna všech forem, mnohotvárná jako oheň! Jakoby se žár jejího plamene zmenšil, stane-li se neviditelný zrakům!*“ (Perspektivy).

*) Což patrně na př. z toho, že dal oněm pohanským žrecům přednost, to jest řekl jim, aby sami začali, a nechal jich, aby své obětní kejkle dokonali až do konce, to jest v absurdno. Ano, křesťané, v Prorocích a Věštcích objevuje se ironie, což jest od slova ira, asi.

A vy, vy byste se odvážili, „vyčítati přísnost pohledu budoucího, když spočine *starostlivý na základech* stavby, již budou procházeti tisíce nezrozených!“?

Abychom si více objasnili, co to jest „jádro Písem“, co jest „klausura mystikův“, „mystická věda“ (Cestyvěz str. 12) a tím i řeč a sloh Svaté Hildegardy, uvažme několik výroků ze Svatých Otcův.

Svatý Řehoř (Hom. 31. in Evang.) praví: „Pán a Spasitel náš mluví ve svém Evangeliu někdy slovy, někdy věcmi“.*) Jak podivuhodně to praví Svatý Řehoř: *mluviti věcmi!* Z doktorů Theologie, pokud arci si vzpomínám, řekl by takové slovo jediný P. Faber, poněvadž byl básník. Ale týž Svatý Řehoř ještě podivuhodněji dodává: „někdy (mluví) *něco jiného slovy a něco jiného věcmi*; někdy zase totéž slovy, co věcmi“.

Tak se stává, že ten a ten, který si této pravdy není vědom, máje býti v homilii, ocitá se v historii. Mluví o věcech, máje mluvit věcmi. Zde a teď má zabíjet a obživovat (I. Král. 2, 6), a on vykládá na př. o válečnictví starých Římanů. Toť dle Apoštola „mrskání vzduchu“ (I. Kor. 9, 26).

— — A v homilii 11. významně dí: „Království nebeské, nejdražší bratři, proto se přirovnává k věcem pozemským, aby z toho, co duch zná, *povznesl se k neznámému*, jehož nezná: aby příkladem věcí viditelných dal se strhnouti k nevi-

*) V homilii 17. praví týž Světec: „Ejhle, *po dvou* posílá Pán kázat učenníky; aby nám tím mlčky dal na srozuměnou, že ten, kdo nemiluje druhého, nikterak nemá na se bráti úřadu kazatelského.“

ditelným, a tím, co ze zkušenosti zná, jakoby třen, se rozehrál: tak aby tím, co zná milovati jako známé, naučil se milovati i neznámé.“ — Podivuhodně s touto myšlenkou shoduje se věta preface vánoční: *Quia per incarnati Verbi mysterium, nova mentis nostrae oculis lux tuae claritatis infulsit: ut dum visibiliter Deum cognoscimus, per hunc in invisibilium amorem rapiamur:* slušno a spravedливо jest, abychom Bohu děkovali, po-
něvadž vtěleného Slova tajemstvím mysle naší očím nové zazářilo světlo: takže poznávající Boha viditelně, jsme Jím strhováni k lásce věcí neviditelných! — Pomyslím-li, kterak Církev a Mystika ustavičně zdůrazňuje věci *Neviditelné a Neznámé*, a že Kristus (abych mluvil *dle* Ruysbroecka Podivuhodného) proto vstoupil na Nebe, aby zemské pohledy naše strhl do výše — ocitám se v samém srdci Mystiky, v plameni a žáru, jehož plápol jest tak rychlý, že se nám zdá ztrnulou nehybností... A teprve z těchto míst lze spravedlivě posuzovati mystikův názor na smrt, bolest a na život — teprve z těchto míst možno ho chápati a vysvětlovati... A proniká mne jitřivá bolest, nemohu-li doufati, že podloženou Jednotu mých vět někdo z mých čtenářů pohledem svým zahrne — protože málo jest i těch, kdož by chápali na příklad zlaté pozadí obrazů byzantských, anebo temno kolem výtvorů Rembrandtových: nemohu-li se konejšiti, že se mi porozumí, řeknu-li, že nejhlubší a nejzářivější místo knihy Hellovy jest to, kde nás vybízí, abychom uctívali *Tajemství, JEHOŽ NEZNÁME*. Ani za mák nepochybuji, že tuto větu křičel Hello v agonii: „*Proste Boha, aby dal Církvi mnoho duší, které uctívají tajemství,*

jehož *NEZNAJÍ!*“ (Hello, „Měsíc červen“). Už mlčím. Díky, Bože, jsem nesrozumitelným! — — —

„Za onoho času: Vida Ježíš zástupy, vystoupil na horu, a když se posadil, přistoupili k němu učedníci jeho“ (Mat. 5).

K tomu praví *Svatý Augustin*: „Je-li otázka, co znamená hora, dobře se rozumí, že znamená větší přikázání spravedlnosti, poněvadž menší byla, která byla dána Židům“ (Lib. I. de Serm. Dni in monte).

Hluboce praví Sv. Augustin: „Je-li otázka“. Si quaeritur. Jakoby řekl: Jsou i takoví lidé, kteří, podobni dětem, *na všechno* se táží, a majíce Písma Svata za dílo Boží, považovali by za Boha nedůstojné, kdyby *každé* slovo jejich (Písem) nemělo tajemného, t. j. nezničitelného, t. j. duchovního významu, kdyby nemělo své nesmrtelné hodnoty; neb stojí psáno: nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Jsouť takoví lidé, jsou snad mezi posluchači mými takové děti, které se přissávají na každé Boží slovo, a které by byly sklamány, kdyby neokusily skrytého smyslu jeho, *a kteří tím velice trpí, když se běží hned dále*. Nuže, takovým pravím: není zlá vaše otázka, nýbrž dobrá jest; a nikterak nechybujete, myslíte-li, že hora na tomto místě znamená něco velikého: a co jest většího, než Láska?

Jak velice měl Sv. Augustin na zřeteli tento *symbolický* a *mystický* smysl Svatých Textův, patrně z další kapitoly téže jeho řeči, kde praví: „Blahoslavení čistého srdce, poněvadž Boha viděti budou. Jak jsou tedy *zpozdlí*, kdož hledají Boha těmato *zevnějšíma* očima, když Ho přece

viděti lze **srdcem**, jakož jinde psáno jest: v prostotě srdce hledejte Ho!“

Proč čteme Písma Svatá? Hledáme Boha. Čteš je pro něco jiného? „Hledám sebe“. Sebe, ubohý, znáš, ale chceš věděti, co tomu říká *Bůh*, a kam tě volá A jak budeš čísti Svatou Hildegardu: očima zevnějšíma, anebo v prostotě srdce? Jaká že jest srdce prostota? Když dává, všechna se dává, když přijímá, všechna se vyprazdňuje. Elizeus, chtěje pomoci chudé vdově, prosící, řekl jí: „Jdi a vypůjč sobě ode všech sousedů svých *nádob prázdných* nemálo“. „A vejduoc, zavři dvěře za sebou i za syny svými: a nalévej (z toho mála, co máš doma) do všech těch nádob: a když plné budou, odstav je.“ „Šla tedy žena, a zavřela dvěře po sobě a po synech svých: oni podávali nádoby, a ona nalévala.“

„A když již plné byly nádoby ty, řekla k synu svému: Podej mi ještě nádoby. A on odpověděl: **Nemám. I PŘESTAL OLEJ.**“ (IV. Král. kap. 4.)

Takové jest Písmo Svaté: kolik slov, tolik dalekých perspektiv, tolik studnic nerozpukavých, tolik mnohovýznamných krás.

A on odpověděl: Nemám. I přestal olej.

Synové nádoby podávali, matka nalévala.

A jakmile nebylo prázdné nádoby, přestal zážrak. Jakmile budeš čísti Knihy Svaté a Prorocké očima zevnějšíma, srdcem nepravými úmysly zanešeným, přestáváš viděti. Chceš-li rozuměti, vylej ze své duše všechny hodnoty tohoto světa. Inspirace Ducha Svatého, Moudrost praví ti toto:

„Tisíce let jsem skládala bohatství svá jak královský dar a těm, kteří dovedou *ničeho ne-žádat*, celý ho dám.“

Ničeho nežádat? *Ničeho pomijivého*, *ničeho časného* jen. V tom právě spočívá zbožnost.

Řekne-li se: zbožné čtení, myslí se tím kniha, kterou dlužno čísti zbožně.

„Zbožnost (jako dar Ducha Svatého), zbožnost, praví dále Sv. *Augustin*, odpovídá tichým. Kdo zbožně hledá, ten *ctí* Písmo Svaté, a nevytýká, čemu ještě nerozumí, a proto neodporuje: toť býti tichým. Proto se praví: Blahoslavení tiší, poněvadž dědictvím obdrží zemi.“

A ještě lépe a blíže určuje povinnost čtenářovu, an dí: „Umění odpovídá *lkajícím*, kteří již poznali v Písmech, kterými zly jsou drženi v okovech, po nichž jakožto po dobrech a užitečnostech ve své neznalosti zabažili; o těchto se praví: Blahoslavení, kdož lkají teď“.

Ctihodný Běda, rozjímaje slova Kristova „Nebojte se maličkého stádce“, praví: *Maličkým* nazývá stádce vyvolených, buď u porovnání s větším počtem zavržených, aneb spíše pro zbožnost pokory: an totiž chce, aby Církev jeho, jakkoliv početně již rozšířená, přece až do konce světa rostla pokorou . . .“

Jak známo, vyčítá se mystickým dílům neurčitost. Odkud pramení? Z přílišného světla, ze šířky pohledu. Všechny věty mystické vyjadřují jedno a totéž, ale každá má mnoho významů, každá jest *novým pohledem na tutéž věc*. Odtud vyplývá i mystická, řekněme, *rozvláčnost*, kterou nestálý a netrpělivý člověk světa najde jak v Dostojevském a Šlejharovi (abych uvedl nějaký známý příklad), tak i ve Svaté Hildegardě. Tato rozvláčnost jest *zdnalivá*. — Svatý Augustin, vloživ text „Kdo miluje duši svou, ztratí ji“, praví:

„Item alio modo“ (Tract. 51. in Joan.), a vykládá týž text *jinak*. Podobně Sv. Ambrož, vyloživ hrozbu Hospodinovu před potopou, praví: *„Sensu autem altiore“* (De Noe et Arca), a vykládá tutéž hrozbu ve smyslu vyšším. —

Svatý Tomáš Akvinský se modlí: „Bože, dej mi tělo jednorozeného Syna svého Pána našeho Ježíše Krista, které vzal z Panny Marie, tak přijati, abych zasloužil, býti přivtělenu jeho *tělu mystickému*“. Tělo Kristovo mystické, co to jest? Bylo by třeba se nad tím pozastaviti. „Co jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili“. Anebo, proč praví Básník, a jaký asi smysl skryt jest ve slovech: „Potkání bratří i nejmenších vidíme slavné v úsměvu Tvém jako potkání knížat s nesčetným neviditelným doprovodem“? V Kristu nikdo by nehledal žebráka, vidíte? A čeho nikdo nehledá, toť *jádro* Písem, toť mystický smysl Písem. Chápete tedy, aneb aspoň vzpomínáte si, že v tomto pokolení kdosi řekl: „V Písmě Svatém mluví Bůh jedině sám o Sobě!“? Z toho aby člověk dostal závrať, není-liž pravda? „Andělům dobrým všech tělesných a časných věcí vědění jest bezcenno — ne že by toho neznali, ale proto, že jim *Boží*, která je posvěcuje, *láska* drahá jest“ (S. Aug. Lib. 9. de Civit. Dei, cap. 22).*) Není-liž, tuto cenný doklad k naší řeči? Bůh jest Alfa i Ómega, to jest, sám sobě zcela dostačitelý . . . On jest jádrem Písem . . . Ale mnozí,

*) „Nyní začínám býti Kristovým učedníkem“, praví svatý Ignác Antiochenský, jda na smrt, „neboť po ničem z toho, co vidíme, netoužím, abych našel Ježíše Krista“ (Hieronimus, De Scriptoribus eccl.).

čtouce, dělají to tak, jako bezbožní Židé, kteří, když Bůh volal své „Žízním“, podali Mu žluče a octa, to jest — sebe. Svatý Cyril Alexandrinský o nich praví, že zdánlivou svoji humánnost proměnili v bezbožnost. Jádro Písem vidouce a slyšíce, nechtěli Ho znáti, dělajíce se spravedlivými.

Svatý Biskup *Hilarius* neméně akcentuje smysl Písma *mystický*, o němž dle Svaté Hildegardy, nechtějí mnozí ani mluvit, ani ho kázati, an dí: „Nesmí se ve věcech Božích mluvit ve smyslu *lidském*, anebo *světském*. Co jest psáno, čtěmež: a co přečteme, tomu rozumějmež; a jen tak učiníme zadost víře dokonalé. O přirozené v nás Kristově pravdě co pravíme, neučíme-li se od Něho, pošetile a bezbožně pravíme“ (Lib. 8. de Trinit.).

Četba knih Svatých ukládá tedy jistou povinnost, která jest obsažena v napomenutí Spasitelově: „Kdo čteš, rozuměj“. Rozuměj, *kdo* to praví, *komu* to praví, *proč* to praví. Týž smysl má výstraha Sv. Pavla: „*Proroctvími nepohrdejte!*“ (I. The 5, 20). A aby nikdo neměl výmluvy, kdyby proroctvími nějak pohrdal, kdyby proroctví zneužíval ku kritikářskému výsměchu, podotýká Apoštol Petr: „*Žádné proroctví písma neděje se vlastním výkladem*“ (II. Petr. 1, 20), to znamená: autorem Proroctví není člověk svým lidským rozumem, nýbrž Svatý Duch.

Kdo tedy čte Svaté Texty jinak, než tuto pravěno, kdo odezírá od *jádra* Písem, od Ježíše Krista, „skrže Něhož všechny věci učiněny jsou“, kdo čte bezbožně, kdo čte světácky, kdo čte nepokorně, kdo čte nekajicně, takový sám sebe odsuzuje mezi ty, o nichž praví Písmo: „*Vždycky se učíte a nikdy ku poznání pravdy nepřicházíte*“ (II. Tim. 3, 7).

Vždycky, semper, tedy nikoli „stále“, nýbrž: v každém případě . . . Vždycky se učí, a nikdy, nikdy nepřijímají, nechtějí přijati *jádro* Písem, Krista.

Krista, „jenž se nazývá vinným kmenem *obrazně*, nikoli ve smyslu vlastním: tak jako se nazývá ovčí, beránkem, lvem, skalou, kamenem úhlovým atd.“ (Aug. Tract. 80. in Joan.).

Texty Ducha Svatého jsou rouchem dcery Královské, ale jakkoliv „na zlatých lemech jest ovinuta rozličnostmi“, přece „všecka sláva její jest z *vnitřa*“ (Žalm 44, 14).*)

Že toto nitro, toto jádro, tento smysl mystický, *tajemné* dlužno hledati ve všem, k tomu poukazuje i Svatý Ambrož, který, rozjímaje mučednickou smrt Jana Křtitele, praví: „Záleží na tom, *kdo* byl zabit, *kým*, *proč*, *jak* a *kdy*. — Jaké zločiny v zločinu jednom!“ (S. Ambr. de Virgin. Lib. 3.) Ale jaká i tajemství, jak mnoho mystického ve skutku jednom!

Týž Učitel Církevní vidí v tom, jenž dostal dva talenty (Mat. 25) *bohatšího* než v onom, kterému se jich dostalo pět. Číslo toto přijímá prostě, vykládá je o pěti lidských smyslech. Číslo dvě přijímá druhově, a aplikuje dva evangelické talenty na ty, jimž se dostalo kromě obyčejného poznání též mystického. „Takže co jest početně nižším, jest *věcně hojnějším*“ (Ambr. Lib. 8. in Luc.).

Quicumque Christum quaeritis,
oculos in altum tollite —
kdokoliv Krista hledáte,
oči *do výše* zdvihněte!

*) „Mámť prsy neporušené *uvnitř v duši své*, kteréž od dětství jsem zasvětila Pánu“, praví Mučednice Panna, Svatá Hata. —

Řehoř Naziánský ve své 20. Řeči na Bratry Machabejské podotýká, že jistý *mystický* důvod a *tajemná* příčina nasvědčuje tomu, že nikdo z těch, kdož vytrpěli smrt mučednickou před Kristovým příchodem, bez víry v Krista toho nedosáhl.

Nemohu se ubrániti, abych necitoval překrásný výklad Svatého Řehoře na slova „Vyšel rozsévač, aby rozséval símě své“. Světec náš praví, že podobenství toto nepotřebuje výkladu, nýbrž napomenutí, neb co prý Pravda sama vyložila, nemá se opovážiti přetrásat lidská slabost. „Ale přece dlužno v tomto výkladu Páně uvážiti jednu věc: kdybych já vám řekl, že símě znamená slovo, pole svět, ptactvo ďábly, trní bohatství: snad byste se rozpakovali mně uvěřiti. A proto týž Pán ráčil toto svoje podobenství vyložiti sám, abyste uměli hledati *skrytý smysl věci i tam, kde sám ho vyložiti nechtěl*“ (S. Gregorius, Hom. 15. in Ev.).

Kdo by pak pohrdal Svatou Hildegardou „pro přestupek Evin“, to jest, proto, že jest ženou, a že zjevení její přece jest jen „privátní“ (jak už znějí fráze těch, kdož jsou a priori proti *každému* Zjevení, zvláště pak proti *soukromému*), uvážiz a dej se zastrašiti aspoň tím, že jest, a také prohlášena Svatou, že právě její Vidění, obsáhlá Trilogie, jak praví Kardinál Pitra, byla „*plausu excepta apostolico*“, přijata s potleskem Apoštolské Stolicе. A v VIII. kapitole svojí předmluvy k Dílu Sv. Hildegardy týž osvěcený Kardinál — psal to roku 1882 in arce Tuscullana — tvrdí, že se doposavád nevyskytl ani jediný Theolog, který by byl spisy Svaté Hildegardy odsoudil. Notare ante omnia praestat, *nullum inter theologos hactenus inventum*

esse, qui censura attigerit diversos libros, certo jure Hildegardi assignandos. Na *cirkevním sněmu Trevínském* Papež *Eugen III.*, za přítomnosti mnoha Kardinálův a Biskupův, spisy Svaté Hildegardy veřejně schválil.

A kdykoli slyším mluvit o „zjeveních *privátních*“, vždy si vzpomenu na velepamátka a mystická slova Zakladatele Řádu Jezuitského:

„Kdyby nebylo Pisem Svatých, přece jsem hotov pro víru umřít jedině na základě toho, co mi Bůh zjevil v Manrese!“

„V životě **každé** lidské bytosti, praví Leon Bloy, přichází hodina, jediný okamžik, v němž obdržíme božské oslnění, kdy Ježíš mluví zřetelně. Běží o to, v tu chvíli říci: „Pane, co chceš abych učinil?“ V tom jest vše a ostatní jest ničím. Byť bys byl vražedníkem, hanebným zrádcem, travičem davů, spoutaným otrokem . . . všechno záleží na této vzácné minutě, jež může udělit Vzkříšení a Světlo. Avšak potřebí odpovědět jako svatý Pavel“ — jako *S. Ignác z Loyoly*. —

Co chcete? Co mne týráte, pokrytci? Co mi předhazujete „zjevení *privátní*“? Není-liž ono tajemným výkladem zjevení neprivátního? Proč omezujete Boha, jenž, zjevuje pravdu, se netáže, jako vy, bude-li pohoršovat ty, kteří si pro Boha nikdy neberou času, kteří se Bohem vždycky pohoršují? Či chcete, aby milionům mladistvých duší obojího pohlaví o věcech života a smrti mluvil Mantegazza, Zola, anebo — vy? Máte čistý jazyk? Nebojíte se, že vaše ruce pošpiní květiny? *SVĚTIC* se bojíte? *SVĚTICE* vám něco pokazí? Leda „obchod“, ale jiného ne; leda marnomluvnost.

*Kdyby nebylo Písem Svatých, přece jsem hotov
pro viru umřítí jedině na základě toho, co mi Bůh
zjevil v „Manrese“! —*

DAR VIDĚNÍ

Cizinec:

— Není ti úzko, o tom mluvit?

Slepá:

— Nikoli.

Jest to tak daleko. To byla jiná.

Ta, která tehdy viděla a která hlaholíc a zrakem vše hltajíc žila, ta zemřela.

Však bylo to strašlivé ty první dny.

Na celém těle byla jsem raněna. Svět,
jenž ve věcech kvete a zrá,
byl ze mne vytržen s kořeny,
s mým srdcem (jak se mi zdálo) . . .

Rozsviť! Rozsviť! Křičela jsem to často ze sna:
Prostor spadl. Sejmi prostor
s mých zraků a s mých prsou.

Musíš ho zdvihnout, vysoko zdvihnout,
musíš ho opět dát hvězdám —

nemohu takto žítí, s nebem na sobě.
Ale mluvím k tobě, matko?
Anebo ke komu? Kdo jest to tam vzadu?

(Rainer Maria Rilke: Slepá)

Nezdá se Vám, že to volá *Eva po pádu*?
„Však bylo to strašlivé ty první dny“
Nezdá se Vám, že to mluví *Vaše duše*? —
A kdo jest potom tím Cizincem?
Není-liž pravda, každý? — — —
„Jdou naše duše v tisíciletích exilem země,
slepí osleplí mystickou vinou narození“
(O. Březina)

Jest, tuším, jakási tradice, že Homér byl slep.
A nepřipadá Vám, jakoby Ilias byla vytvořena —
hmatem?

Ve starém jednom ročníku „Květů“ hádá se
učenec s básníkem (tehdy to bylo možno). Učenec
praví: „Stopujeme-li proměny jakéhokoli zjevu
energie až k prvním počátkům jeho, nalezneme
téměř vždy *slunce* co poslední původ všeho po-
hybu, všelikého ruchu a života na zemi“ (Dr. Aug.
Seydler). Vím to: měl jsem záhon karafiátů a chtěl
jsem, aby mi kvetly ještě na podzim: plel jsem, za-
léval jsem, ale rozkvetl jen jeden, bílý, bázlivý —
nebyloť již vřelého *slunce*. Země jest malomocna,
země *sama* jest bezradna . . . Můžete-li, čtěte Ko-
rolenkova „Slepého hudebníka“ bez pohnutí. —
„Proč . . . proč to dělá?“ — ptala se nemocná.
„Ptáte se, proč chlapeček pláče?“ — Dítě opravdu
se narodilo slepé . . . — „Při prvních krocích, kdy
paprsky horkého dne zaplály mu v líce, zahřály
něžnou kůži, instinktivně obrátil *k slunci* své

nevidoucí oči, jako by cítil, k jakému středu tíhne vše jej obklopující.“

Pamatujete se na sen Mardocheův z jedenácté kapitoly knihy Esther? „Světlo i *slunce* vzešlo, a ponížení povýšení jsou, a pohltili slavné“. Toť konec „snu“. —

Slepé *dítě* — toť hrozné! Obyčejně v *starobě* pozbývají lidé zraku . . . , jak čteme na příklad o Helim Veleknězi: „Heli ležel na místě svém, a oči jemu byly pošly, aniž mohl viděti“ (I. Král. 3, 2). A chcete-li poznati *mystický smysl* tohoto smutného fakta, teprve teď čtete verš bezprostředně předcházející: „*Řeč Hospodinova byla vzácná v těch dnech, nebývaloť vidění zjevného*“. A jaké tedy bylo Vidění, když se nepopírá, že vidění bylo? Asi jako dnes —. Samueli, malý Samueli ! Et *tu, puer, propheta Altissimi* vocaberis

„Všechna bolest země pochází ze tmy“ (O. Březina). Řeklo by se: čeho oko nevidělo, toho srdce neželí. Jsou slepci od narození, a slepci ostatní. Kteří z obojích více trpí?

Ti, kteří milují.

Ti, kteří nemilují.

Nevím, — ale *to* rozhoduje: — láska. Chcete-li se o tom přesvědčiti, rozjímejte slepce, o nichž vypravuje Evangelium „Co chceš?“ táže se Ježíš slepého. „Pane, ať vidím!“

Chcete-li se o tom přesvědčiti, čtete a rozjímejte život a dílo *Vidoucích*: a dáte mi srdečně za pravdu, že mnohem a mnohem více trpí *Vidoucí*, nežli slepí A až poznáte takovou Annu Kateřinu Emmerichovu, takovou Svatou Hildegardu — budete také trpěti . . . , budete mítí ja-

kousi představu o utrpení, jako slepec má jakousi představu o světle a o barvách, když mu jiní o tom vyprávěli . . .

Jsou zkušenosti tohoto světa, a jsou zkušenosti onoho světa. Prý Sokrates, ale myslím všechna lidská Filosofie ústy Sokratovými řekla: Já Moudrost vím, že ničeho nevím.

Katechismus se strašlivou stručností odpovídá: Rozum jejich se zatemnil

(Kam jdou „Slepci“ Bílkovi? Z ráje? —)

Ale slyšíme již jednoho z těch, kteří viděli: — svatou Hildegardu:

„Moudrost též ve světle lásky mne učí a rozkazuje mi, abych řekla, jak jsem pro tato vidění byla ustanovena. A těchto slov o sobě nepravím já, nýbrž pravá Moudrost o mně je praví, a takto mluví ke mně: „Slyš, ó člověče, slova tato, a říkej je, nikoli dle sebe, nýbrž podle mne: a poučena byvši mnou, takto o sobě prav: V prvním utvoření svém, když Bůh v lůně matky mé dchnutím života mne vzbudil, vidění dar vštípil duši mé“ (Vita II, 16).

Jakobychem slyšeli ozvěnu onoho hlasu, který zazněl 1700 let před Svatou Hildegardou: ozvěnu hlasu Jeremiáše, t. j. Vznešence Hospodínova, jenž praví: „I stalo se slovo Hospodínovo ke mně řkoucí: Dříve nežli jsem tě způsobil v životě, znal jsem tě: a dříve, nežli jsi vyšel z života, posvětil jsem tě a za proroka v národech dal jsem tě“ (Jer. 1, 5). A jakobychem četli zvěst, danou Zachariáši knězi od pravé strany oltáře zápalu: „... Bude zajisté veliký před Pánem, a vína a nápoje opojného nebude píti, a Duchem svatým naplněn bude ještě v životě matky své . . .“

(Luk. 1, 15). A jakobychom naslouchali Svatému Pavlu, který v Epištole ke Galatským (1, 15) vyznati neváhá: „Ale když se zalíbilo tomu, kterýž mne z života matky mé oddělil a povolal skrze milost svou, aby zjevil Syna svého ve mne, abych jej zvěstoval mezi národy: ihned jsem nedbal těla a krve“.

V předmluvě této knihy (Cestyvěz, str. 4) Svatá Hildegarda praví: „Ale sílu mysterií, tajemných a podivuhodných *vidění* od útlého mládí, od oné totiž doby, když mi bylo pět rokův, až po dobu přítomnou neobyčejně v sobě jsem znamenala“. V inkvisičních aktech o ctnostech a zázracích naší Světice čteme také toto: „Když jí bylo pět rokův, spatřila krávu a pravila své chůvě: Podívej se, jak pěkné telátko jest v oné krávě, běloučké, a jaké má skvrny na čele a na nohou a na hřbetě! — S podivením vypravovala to chůva matce. A matka, jejíž byla ona kráva, naporučila, až se dobytčátko vylihne, aby jí ho ukázali. Když se tak stalo, poznala paní, že pravda jest, jak to předpovědělo dítě, blažená Hildegarda“. — Zajisté velmi příznačno pro naši Věstkyni, kterou kdosi, ač ve smyslu mnohem širším a hlubším, než naznačuje tato událost, nazval Prorokyní *zárodku*. —

A jakoby se Spravedlivý ospravedlňoval, anebo jakoby udiveným naznačoval tajemný důvod svých charismat, praví dále: „Neboť po Vtělení Kristově v roce tisícím stém učení Apoštolův a vroucí spravedlnost, kterou křesťanům a duchovním byl ustanovil, počala ochabovati a přecházela v liknavost“. Jaké to byly časy, patrně i z toho, že Svatý Bernard zahájil *veřejný*

boj proti tak mocnému Řádu jako byl Clugnyacenský, a Svatý Norbert, sotvaže se obrátil, *vyšťoupil* proti nezřízenému životu duchovenstva. Ve stavech světských nebylo tomu, arci, o nic lépe, nýbrž naopak — takže Války Křížové byly v té příčině velikým dobrodiním Rodiny Křesťanské: jinak by se její děti byly zničily doma válkami občanskými a bujností. Takto je Matka Prozřetelnost na čas zaměstnala. —

„Za oněch časů jsem se narodila (praví dále Sv. Hildegarda), a rodičové moji se vzdechy mne Bohu zaslibovali, a v třetím roce svého života takové světlo jsem spatřila, že se má duše zachvěla: ale jsouc maličká, ničeho jsem o tom říci nemohla. V osmém pak roce věku svého byla jsem Bohu obětována pro život duchovní (t. j. byla dána na vychování hraběnce ze Sponheimu, panně Juttě, která svatě, již od svého 22. roku, žila Bohu na hoře svatého Disiboda*) a až do roku patnáctého měla jsem mnoho vidění a ve své prostotě mnoho jsem mluvila, takže se divili, kteří to slyšeli, odkud to přichází a od koho to jest. Tu i já v sobě jsem se divila, že vidím jednak uvnitř ve své duši, a také zrakem zevnějším: čehož jsem o žádném člověku neslyšela; a tak vidění svá, která jsem viděla v duši, jak jsem mohla jsem zatajovala I tázala jsem se jisté pěstounky své, vidí-li kromě vnějších věcí ještě něco jiného, ale ničeho mi na to neodpověděla, ana ničeho takového neviděla A když jsem takovým viděním byla plně zalita,

*) V klauzuře té Sv. Hildegarda zůstala, stavši se pak Abatyší: v Řádu Svatého Benedikta.

mluvila jsem mnoho věcí, které posluchačům byly cizími. Ale když síla vidění poněkud polevila (ona síla, v níž jsem se chovala více jako malé dítě, nežli podle let svého věku), velmi jsem se styděla a často plakala, a mnohdy byla bych ráda bývala mlčela, kdyby to bylo možno bývalo“ (Vita II, 16).

„Bledost vašeho procitnutí jak znamení
tajného hříchu vás zradí

„Mučenici nejvyšší touhy: Na váhách větru
vážili pozemské květy, a i ty nejethernější
smutně dopadly k zemi,
a jako procitnutí zabloudilého bylo
teskno jejich očekávání

„Noci svatých, bdících na modlitbách díků
za úrodu, již celou rozdali bratřím;
pěšinou polní se vrátili, chudí,
nevidění pro výši vlastních svých klasů

„Je radost jako píseň ztracená ze žití vyššího,
zpívána v opojení mystického vína,
jak úsměv na zářící tváři spícího,
jímž náhle procitlý na sen svůj zapomíná.

(O. Březina)

Svatá Hildegarda měla svoje vidění ze světla, jež nazývá *světlem živým*, a ze světla, které jmenuje *stínem světla živého*; praví o tom:

„Od svého dětství až do této doby, a jest mi více než sedmdesát let, stále vidím světlo v duši své, a nevidím ho zevnějšíma očima, neslyším ho zevnějšíma ušima, nepostřehuji ho myšlenkami srdce, aniž kterým z patera tělesných smyslův; při

tom však zůstávají oči moje otevřeny, a ostatní smysly tělesné nezanechávají své činnosti. Toto světlo, které vnímám, není místní, ale jest nekonečně jasnější než světlo sluneční, a nedovedla bych určit ani jeho výšku, ani délku, ani šířku. Jest mi jmenováno *stínem světla živého*; a jako slunce, měsíc a hvězdy zrcadlí se ve vodě, tak spisy, řeči, ctnosti a skutky lidí ukazují se mi v tomto světle. Vše, co vidím nebo se učím tímto způsobem, uchovávám dlouho ve své paměti. Vidím, slyším a vím všechno pohromadě, a co vím naučím se vždy jako v okamžení; ale čeho nevidím, toho nevím, neb jsem skoro nevědomá; a píšíc o tomto vidění, neužívám jiných slov než těch, která slyším, používajíc slov latinských neobroušených. Neslyším slov jako zvuky, jež působí ústa lidská, nýbrž jako zářící plamen, nebo jako oblak, jenž plyne po čistém nebi. Nejsem s to, abych poznala tvar tohoto světla, tak jako nejsem s to, abych dokonale pozírala na kouli sluneční.

Ale časem postřehuji v tomto světle světlo jiné, které mi jest jmenováno *světlem živým*; tohoto však světla nespatřuji často, a ještě mnohem méně jsem s to, abych určila způsobu tohoto než způsobu onoho. Když je rozjímám, ztrácím vzpomínku na jakýkoliv smutek a na každou bolest; ve chvílích takových zprostosrdečním jako dítě a ztrácím city ženy věkem už pokročilé. Duše má stále se těší patření na *stín světla*. Ukazuje se mi jako obloha bez hvězd ve stkvoucím oblaku, a právě v něm vidím tento jas *světla živého*. Od svého dětství až k svému čtyřicátému roku nepřestala jsem je viděti. Mluvila jsem o něm často, aniž jsem o něm kdy co

psala. A tu v tomto vidění dostalo se mi plnosti sil, o něž mne četné slabosti a neduživosti připravovaly od mého mládí, a právě tehdy, přinucena duchem odhalila jsem vše řeholníkovi, jehož jsem si zvolila vůdcem, a on, velmi překvapen, doporučil mi, abych napsala v skrytě, co jsem viděla a co uvidím, aby on sám, až spis ten prozkoumá, mohl posouditi neb alespoň se dohadnouti oč běží.“

Jaká je souvislost mezi tím, co o dvojím světle vypravuje Svatá Hildegarda a co o něm praví Melanie, Pasačka Lasalettská? Melanie píše: „ pojednou spatřila jsem *krásné světlo nad slunce stkvělejší* Patřila jsem velmi pevně na toto světlo, nepohnutě stojící, a *jakoby se bylo otevřelo*, uzřela jsem *jiné světlo, mnohem stkvělejší, pohybující se a v tomto světle překrásnou Paní*, sedící na našem „Ráji“, majíc hlavu ve svých rukou.“

Svíce nestavějí pod kbelec, a město na Hoře stojící nemůže býti ukryto. Oheň, který plál v duši Svaté Hildegardy, ale nepálil, oheň, který jí byl dán, tajemné věno, hned do vínku, živený samotou, čistotou, modlitbou, prací, svatostí: tento po plných třicet let její klausuru čistící a rozpínající Oheň — měl vyšlehnout ven . . . „Oheň přišel jsem hodit na zem, a co chci, než aby hořel?“

I vyšlehl, dle rozkazu Nejvyššího, a stál v nahotě věčné krásy své, plamenný cédr na vrchole Svatého Disiboda, ohnivý sloup oblakový do egyptských temnot Křesťanstva.

„Den času nového mé slunce rudě stmíval,
však šerem duše mé lil tajnou záři vnitřní.“

To bylo.

Ale duchu jejímu záhy bylo říci:

„U zdrojů nafty Tvé, jež zapáleny chvějí
se dechem staletí a svítí věčným zořím,
jsem lampu doléval; však *plnou* čiši její
jsem převrh na sebe a v plamenech teď hořím!“

„Hořící trámovi klausury její s praskotem
ohně se láme“: záplava její záře stoupá až k hvěz-
dám, a jako křídla apokalyptického Orla snáší
se k užaslému kontinentu Evropy . . .

I vystupuje Církev a velebným svým gestem
praví:

„*Hildegarda prorokyně, Ducha Svatého blesky
osvicená, cesty Páně zjevila*“ (Antifona k Magni-
ficat). — „*Nevěsta Kristova Hildegarda nauky spa-
sitelné pochodní svatou osvitila Církev*“ (Antifona
k Benedictus).

A obracejíc zraky k Otci všech světél, Církev
Římskokatolická praví:

Modleme se!

*Bože, který jsi blaženou Hildegardu, pannu
svou, okrášlil dary nebeskými: dej, prosíme: aby-
chom jejími šlépějemi a doklady kráčejíce, zasloužili
přejiti od mrákot přítomného tohoto věku k tvému
utěšenému světlu. Skrze Pána našeho . . .*

A slavic její památku nejsvětější Obětí, táž
Církev Kristova šeptá:

„*Svaté Hildegardy Panny tvé slavnice svátek,
přednášíme prosby a obětujeme oběť: dejž, Pane,*

*prosimе: aby se záštitou časnou poskytlо nám to
vzrůstu života věčného.“*

A končí svatý svůj Obřad modlitbou:

*„Ustavičnou, Pane, přizní zahrnuj ty, které ob-
čerstvuješ božským tajemstvím; a ty, které jsi zasvětil
v nebeské zásady, na přimluvu blažené Hildegardy,
Panny své, spasitelnými provázej útěchami.“*

ŽIVOT SVATÉ HILDEGARDY

(Dle Breviře)

HILDEGARDA narodila se v dolním Palatinátě z Hildeberta hraběte, matky Mechtildy, vynikajících rodem a proslulých zbožností; v útlém již věku podivuhodnými byla osvícena viděními shůry; pohrdnuvši světa tohoto potěšeními, osmiletá, uchýlila se pod vedení příbuzné své Jutty, přesvaté abatyše, na horu Svatého Disiboda, aby se pohřbila s Kristem. Složivši potom klášterní sliby, za nedlouho stala se známou podivuhodnými Boží milosti znameními. Téměř neustále nejprudšími stravována jsouc chorobami, dávala příklad trpělivosti všem tak, že celý její život, s Kristem přibitý na kříž,

byl jaksi obrazem dlouhého mučednictví. Po smrti blažené Jutty, Hildegarda, ač vzpírajíc se, byla dosazena na její místo. V tomto úřadě, veškerým potřebám sester, zvláště těch, které nějak trápily se ve svědomí, s největší láskou a obezřelostí odpomáhala. Když pak její klášter pro přílišný počet jeptišek už nestačil, odebrala se s většinou sester na horu jinou, která se nazývala horou Svatého Ruperta, a tam přenesla sídlo abatyšské.

Jsouc asi čtyřcetiletou, ohnivým vichrem a světlem divotvorným s nebe na ni spadlým zázračně byvši osvícena, zvláštním dobrodiním Božím přijala dar porozumění a výkladu svatých Písem. A bylo jí rozkázáno, rovněž hlasem shůry, aby to, co by ostatně bylo dopřáno jí viděti a slyšeti, horlivě spisovala; když se tomuto rozkazu vzpírala, byla Nejvyšším přinucena. Těmito svými spisy získala si o veškeré potomstvo zásluh nehynoucích: neboť sepsala knihy výborné a nepopíratelně nebeské, ze kterých jest patrné, že ji vyučil Duch Svatý. Prorockým nadchnuta jsouc duchem, věci veskrze podivuhodné předpovídala těm přemnohým, kteří z různých a nejvzdálenějších krajin a zemí se k ní hrnuli; myšlenky i skrytější

taje srdcí byly pohledu jejímu zjevný. Někdy též k ní přicházeli lidé s úmysly ničemnými nebo podvodnými: takové usvědčovala, takže vzpamatovavše se a napravivše, ihned byli nuceni počínati si rozvážněji. Nikdo se na ni neobrátil, nikdo k ní nepřišel, aby, spasitelnými napomenutími jejími byv poučen a vzdělán, nebyl odešel s předsevzetím lepšího života.

Božským mezitím častěji pužena jsouc Duchem, navštívila Kolín, Trevír, Mety, Herbipoli, Bamberg a mnoho jiných rozličných míst: a co jí bylo od Boha zjeveno, na Boží rozkaz, s neobyčejnou smělostí zvěstovala. Kacíře slovem i písmem s úžasnou autoritou a milostí vyvracela a porážela: hlavně Katarů kacířství velenakažlivé, jež mělo tehdy v některých provinciích germánských své stoupence a příznivce. Též rozlézající se blud Berengarův veleučanou knihou přesvatá naše žena odpravila a popravila. Medoretný učitel Církve, svatý Bernard, tak vysoce si Hildegardy vážil a božské spisy její do té míry ctil, že hlavně jeho přičiněním proti zlehčování byvše obhájeny, též Papežem Eugeniem Třetím, na koncilu Trevírském, za přítomnosti mnoha Kardinálův a Biskupův, veřejným byly potvrzeny nálezem.

O Církev konečně veškerou, ustavičnými pracemi a přesvatého života příkladem, podivuhodně pečovala: tak totiž, že Eugenius Třetí a tři následující Římští Velekněží, Biskupův nemálo, císařové a jiná nejvyšší knížata Francie, Italie, Německa, a mužové vynikající svatostí a vědou, ve všelikých nejtěžších záležitostech dožadovali se její rady, a modlitbám jejím Římskou Církev, říši, a každý svou provincii a sebe svěřovali. Posléze, nesčetněkrát ctnostmi a věděním od Boha vlitým se vyznamenavši, nebeských zjevení a zázraků milostí proslavená, v roce věku svého osmdesátém druhém, když smrti své hodinu, z vnuknutí Božího, byla předpověděla, odešla k Ženichu sedmnáctého září léta Páně tisícího stého sedmdesátého devátého: po pravdě a zásluze jsouc nazývána nesmírným pohlaví ženského, ba Germanie, Řádu a Církve zázrakem, a veškerého světa věštírnou.

SLOVO ZÁVĚREČNÉ

Kniha „*Cestyvěz*“ jmenuje se v originále „*Scivias*“. Jakoby se řeklo: Znej cesty Páně. Mnich Alberich praví, že „*Scivias*“ znamená „Vědoucí“; tento výklad jest odvozený.

Hlavní díla Svaté Hildegardy jsou:

- I. *SCIVIAS (Cestyvěz)*, tré velkých knih, z nichž první, nejmenší, jest tento náš překlad. První kniha obsahuje Vidění šest, druhá sedm, třetí třináct.
- II. *Liber VITAE MERITORUM (Zásluhy života)*.
- III. *Liber DIVINORUM OPERUM (Díla Boží)*.
- IV. *Výklad Evangelii*.
- V. *Život Svatého Ruperta*.
- VI. *Život Svatého Disiboda*.
- VII. *Fysika*; pojednává o přírodě: o rostlinách, o živlech, o stromech, o kamenech, o rybách, o ptácích, o ostatních zvířatech, o kovech.
- VIII. *Listy*.
- IX. *Básně*.

X. *Jazyk neznámý.*

XI. *Knihy lékařské dvě.*

Nejlepší vydání Spisův Svaté Hildegardy jest od Kardinála Pitry: „*ANALECTA SANCTAE HILDEGARDIS opera Spicilegio Solesmensi parata*“ edidit Joannes Baptista Card. Pitra, Episcopus Tusculanus, S. E. R. Bibliothecarius. Typis Sacri Montis Casinensis 1882.

MIGNE: „*Patrologiae tomus CXCVII, Sancta Hildegardis Abbatissa*“.

V jazyce německém jsou tato vydání:

- I) *Leben und Schriften der heiligen Hildegard*; přeložil Ludwig Clarus, vydal Manz v Řezně. Jsou to dva svazky a obsahují: *Listy Svaté Hildegardy, Život její* (dle původního spisu mnichů Bohumíra a Theodoricha), *Výklad Řehole svatého Benedikta, Výklad vyznání víry Athanazianského, Život Svatého Ruperta, Život Svatého Disiboda.*
- II) J. Ph. Schmelzeis: „*DAS LEBEN UND WIRKEN DER HEILIGEN HILDEGARDIS*“ *nebst einem Anhang Hildegard'scher Lieder mit ihren Melodien*“; Herder, Freiburg 1879. Kniha tato má 660 stran a obsahuje velmi šťastné překlady z prorockých děl Svaté Hildegardy, a mnoho dosti dobré látky kritické a historické.
- III) J. Ph. Schmelzeis: „*Die neun Chöre der seligen Geister*“. Aus dem Scivias der hl. Hildegardis. Im Urtext mit den Varianten der Wiesbadener Handschriften, nebst Uebersetzung, Erläuterung und einer Einleitung über die Sehergabe der Heiligen. — Regensburg, Manz 1870.

O vydáních *starších* Svaté Hildegardy lze se dočísti v autorech právě uvedených.

I *Clarus* i *Schmelzeis* přiznávají se, jak obtížno jest Svatou Hildegardu překládati. Nebýti paní Bertý Arndtsově, profesorky v Mnichově, byl by *Clarus* překladu toho nechal, tolik se mu zdál obtížným; ale paní nepřestala ho prositi, aby v práci té pokračoval, a uprosila ho svojí krásnou touhou. Věru, jest potřeba svaté touhy mnoha duší, aby se uskutečnilo to neb ono dobré dílo. Paní Arndtsová byla ženou vzdělanou — ale jak v Německu, tak i u nás a všude touží po četbě mystické a svaté jenom duše *neznámé*, *neorganisované*, *nepolitické*, *nezbalamucené*: a takových pomalu už nebude ani na Moravě, všecko jest to v nějaké straně, kdežto Moudrost od věků trůní *nad* stranami. Pro duše prosté, pro duše *nezaprodané*, pro duše *neznámé* vydávám tuto knihu o *Neznámém*, a k těmto mluvím: Má-li můj překlad a můj výklad i přes patrné nedostatky nějakou cenu, jedině pro Vás ji má a Vámi, Vy Neznámí; nemělo by smyslu, abych uváděl Vaše pozemská jména, neboť když jsem mluvil nejdokonaleji, nebylo to v tomto čase, ale jakoby živý mluvil s živými. Vy, jichž se to týká a jimž jsem řekl slovo, které se nezapomíná na věky, poněvadž jest tak osamoceně jako by je řekl jediný člověk na světě a také tak skryté: nezapomínejte utahovati se do jeho světelného pláště v tomto sychravém podzimu — a prokázal-li jsem Vám něco dobrého, modlete se, modleme se, abychom nepřestávali mluvit dobrá slova sami se sebou

Chtěl jsem původně připojiti k překladu podrobné exegetické a kritické poznámky, ale upou-

štím od toho hlavně z té příčiny, že jsem již poněkud unaven hledáním mecenáše, a Vám, drazí Neznámí, kniha takto dostačí. Výtky, jichž se mi snad ráčí dostati od těch povolanějších, kteří raději píšou pohodlné Patrologie, nežli by *jediného* Otce přeložili (což jest mnohem pracnější), uvážím a použiju jich pokorně a rád pro vydání *druhé*, k němuž nám Svatá Hildegarda přimluvou svoji brzo dopomoz!

Potom snad připojím i další svůj výklad, a jako vždy, nebudu ho psáti po německu, nýbrž po česku. Což podotýkám, poněvadž devětadešát procent našich přednášečův a kazatelův už mluví jen po německu. Slované mívali *jednu* metodu: nemilovali metody *viditelné*. O tom a o jiném jindy zas. —

Jako na rozcestí při loučení, kdy se říká to hlavní, též já mám pro tebe slovo, ještě toto vřelé slovo, Čtenáři: „Teprve když hlas duše **svolí** **OPAKOVATI** slova Světcův a velkých, rozezhavují se jejich myšlenky a ukazují nám nejvnitřnější svá složení světlými nebo temnými čarami vidma, sta asociací odráží se v *jediné ohnisko*, rozehrají se *jindy nepřístupné klaviatury* a v *mlčení, spojujícím věty*, tušíme ukrytou souvislost pravd, jasných a hlubokých jako vody sevzdušnělé odrazem blankytů, nehnuté a přece v nekonečno zdvižené jiskřením *slunce*, jehož *sen* sestoupil do jejich hlubin“ (O. Březina).

OBSAH TÉTO KNIHY

VIDĚNÍ SVATÉ HILDEGARDY:

<i>Předmluva</i>	str. 1
<i>Vidění první</i>	str. 9
<i>Vidění druhé</i>	str. 17
<i>Vidění třetí</i>	str. 55
<i>Vidění čtvrté</i>	str. 83
<i>Vidění páté</i>	str. 131
<i>Vidění šesté</i>	str. 143
<i>Stručný obsah těchto Vidění</i>	str. 155

ZASTAVENÍ (introdukce):

<i>Ejhle</i>	str. 165
<i>A našel kohosi a miloval ho</i>	str. 167
<i>Ať se poučí ti, kdož jádro Pisem vidouce, nechtějí o něm ani mluvíti, ani kázati</i>	str. 170
<i>Dar vidění</i>	str. 182
<i>Život Svaté Hildegardy</i>	str. 193
<i>Slovo závěrečné</i>	str. 199

DOTISKNU TO
dne 20.října 1911
knihtiskárnou
KRYLA SCOTTI
v Novém Jičíně
na Moravě pro
JAKUBA DEMLA
□ kněze Církve □
Římskokatolické.